

17 Isumaliutissiissutip eqikkarneqarnera

17.1 Aallaqqaasiut

Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitap suliaassanut allattuiffik naapertorlugu assartuussinermi suliaassat naatsumik oqaatigalugu, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu angusaqarfiunerusumik, taamaassinnaappallu qanoq iliorluni ingerlanneqarsinnaanersoq misissortussaavaa.

Suliaq pingaarutilik unammillernartorlu

Assartuussinermi suliaassat inuiaqatigiinnut kalaallinut, torrutiinnarlugu assartuussinermik inuussutissarsiomerup nalillit ineriartornerisa arfineq marlorarterutingajaanik annertussuseqarfigisaannut suliaassaavoq pingaarutilik unammillernartorlu.

Piffissamik sivitsuineq

Aamma Isumaliogatigiissitap suliaassamik naammassinninnissamut 2010-p qiteqqunneranut piffissaligaanini sioqqullugu suliani naammassisinnaasimanngilai, kisiannili piffissap 2010-p naaneranut sivitsorneqarnissaa qinnutigisariaqarsimallugu akuerineqarsimallunilu. Kisiannili taamatut sivitsuisoqaraluartoq Isumaliogatigiissitap piffissaliussaq malissinnaaniarlugu suliaassamik tulleriiaarisariaqarpoq.

Isumaliogatigiissitap suliaani killiliineq

Tamanna aallaqqaammut pingaartumik assartuussinermut aalajangiinerni pingaaruteqartorujussuarni, misissuiffiginarlugit isumalluutini atuiffiusimasuni ersiuteqarpoq. Aalajangiinissani pingaarutilinni nunami Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit pingaarnerit, tassalu mittarfiup Kangerlussuarmiit Nuummumut nuunneqarsinnaaneranut, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarsinnaaneranut, aamma Nuummi umiarsualivinni containerersorfiusumik nutaamik sanasoqarsinnaaneranut tunngasuupput.

Aappaattut assartuussinermi misissukkat attuumassuteqartut arlallit naammassineqarsinnaasimanngillat. Taamaattumik taakkununga paasissutissanut tunngaviusut piffissakilliorneq aamma/imaluunniit isumalluutit pissutaallutik suliap naammassinissaanut piffissaliussap iluani pissarsiarineqarsinnaasimanngillat. Assersuutigalugu Sisimiuni aamma Ilulissani umiarsualivinnik alliliinissamut atatillugu tamanna pisinnaasimanngilaq. Tassunga tunngatillugu Isumaliogatigiissitap siunnersuutigisariaqpaa, matuma kingorna suleqatigiissitanik immikkut ittunik, misissuinerinik taakkuninnga ingerlatsisussanik pilersitsisoqassasoq.

Pingajuattut allani assartuussinermi suliaassanik aalajangersimasunik immikkut ittunik misissuinissaq aallartinneqarsimavoq imaluunniit pilersaarutigineqarluni. Tamanna assersuutigalugu Maniitsumi umiarsualivimmi ajornartorsiutinut aamma Tunumi nassiussanik pilersuinerinut tunngasuuvuq. Misissuinerit immikkut ittut taamaattut aallartinneqarsimatillugit imaluunniit aallartinneqartussat nalunaarutigineqarsimatillugit misissuinerit sukumiinerusut unitsinneqarnissaat Isumaliogatigiissitap aamma aalajangiussimavaa.

Sisamaattut Isumaliogatigiissitap assartuussinermut politikkimut tunngassuteqartuni arlalinni, misissuinerinik pisariaqartinneqartunik naammassinninnissamut naammattunik ilisimaqarsimanngilaq. Tassani assersuutigalugu umiarsualivinni suliaassanut atatillugu suliaassat kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni agguarneqarnerannut tunngasut taaneqarsinnaapput. Pissutsini taakkunani aamma suleqatigiissitanik immikkut ittunik pilersitsisoqassasoq Isumaliogatigiissitamit siunnersuutigineqarpoq, tamatumanilu Isumaliogatigiissitap nammineerluni avataanit ikiorserneqarluni Isumaliogatigiissitap sulinerata naanissaanut piffissaliussap iluani

misissuinerit pisariaqartunik pissarsisinnaanissani piviusorsiuunngitsoq pillugu naliliisimanera, imaluunniit Isumaliogatigiissitap suliaassamik pineqartumik suliaqarnissamut eqqortuunnginneranik naliliisimanera pissutaasimagaluarpalluunniit.²⁴⁷

Isumaliogatigiissitap sulinermini suleriaasia

Killiliussatut nassuiaatigineqartut ilanngunneqaraluartut, misissuinerit siunnersuutillu saqqummiunneqartut kissaatigineqarsimagaluartutut sukumiisuunngitsut, aammalu siunissamut ungasissumut aalajangersagaannngitsut Isumaliogatigiissitap ilisimavaa. Tamatumunnga pissutsit marluk pingaarnertut tunngavigineqarput.

Siullermik Isumaliogatigiissitap naliliivoq, attaveqaatit ukiut amerlasuut siumut aalajangerniarnissaat ajornartoq imaluunniit inassutigineqarsinnaanngitsoq.

Aappaattut Isumaliogatigiissitap isumaqarpoq, misissueqqissaarnermi periaatsit atukkani suliaassanut, suliaasaqarfiup iluani angallasseriaatsinut assartuusseriaatsinullu annertuumik allannguiffiusussaannngitsuni ajornanngitsuaqqamik atorneqarsinnaasut. Aamma umiarsuarmik taamatullu silaannakkut angallassinermi attaveqaatit pillugit aalajangiinissat pingaarutillit pisussanngorpata pisuni arlalinni angallannermut attaveqaatini suliaassat allat misissuiffigineqarnissaat ajornannginnerusussaavoq – soorlu suleriaatsit Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitap atorsimasai atorlugit. Aamma pissutsit avammut ersittut allanngorpata, taamaattumillu tamatuma kingorna misissuinerit paasissutissanut tunngavissat pitsaanerusut tunngavigalugit ingerlanneqarsinnaassapput.

Isumaliogatigiissitap misissueqqissaarnerani pullavik siammasingaatsiartoq atorneqarpoq, tassani suliaassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaanersut misissorneqaramik. Politikkikkut aalajangiisarnermi pissutsit arlallit ilaatinneqartarnerat Isumaliogatigiissitap soorunami eqqumaffigaa. Immikkulli eqqarsaatigisassanik taamaattunik ilanngussinissaq aammalu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaassutsimut naleqqiussilluni oqimaalutaanissaq Isumaliogatigiissitap suliaassinngilaa.

Assartuussinermi suliaassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaanersut pillugit Isumaliogatigiissitap misissueqqissaarnerani nalilersuineranilu periaasiinnaat eqqarsaatigalugit pisuni tamani suleriaatsit assigiit atorneqarput. Siullermik pisumi suliaassap pineqartup naammassineqarsinnaanngippat pissutsit qanoq innerat nassuiarneqarpoq, aappaattullu qinigassami allami paarlattuanik suliaassaq naammassineqarsinnaappat pissutsit qanoq innerat nassuiarneqarpoq. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu misissueqqissaakkani naliliinernilu pisuni marluusuni taakkunani akiliisarnep ingerlasaqarnerini assigiinngissutsit tunngavigineqarput. Pingaarnertut suliaassap aallartinneraniit ukiuni 25-ini aningaasalersuinnissaq atorneqarpoq. Aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissuinerup inernerini pingaartumik kisitsisit marluk eqikkarlugit allanneqarput: suliaassap maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit nalinga aamma suliaassami erniat.

²⁴⁷ Erseqqissaatigineqassaaq, Isumaliogatigiissitap umiarsualivinnut taamatullu mittarfinnut atatillugu sanaartugassat minnerit arlallit misissuiffigisimanngimmagit, taamatullu umiarsualivinni mittarfinnilu ataasiakkaani ingerlatsinermut aserfallatsaaliuinnermullu apeqquutit immikkut misissuiffigisimanagit. Tamatuma saniatigut Isumaliogatigiissitap nunaqarfinnut imaatigut angallassinermi misissuiffigisimanngilai, taakkununnga ukiut 20-it tikillugit atuuttussanik isumaqatigiissusiortoqarsimammat, tak. immikkoortoq 2.3. Aamma nunaqarfinni umiarsualiviit tassunga attuumassuteqartut misissuiffigineqanngillat.

Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naliliusaaq piffissami aningaasalersuiffiusumi aningaasaliissutit aalajangersimasumik, Isumalioqatigiissitap ukiumut 4%-inik annertussusiligaanik erniaqartinneqarlutik utertinneqarnerini suliasami isertitassat aningaasartuutillu suliasanut tunngasuuvooq. Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit piffissap aningaasalersuiffiusup aallartinneranut utertinneqaannassanngillat, kisiannili 2010-p aallartinneranut utertinneqassallutik. Aningaasalersuinnermi suliasat erngerlutik aallartinneqartussatut naatsorsuutigineqanngitsut, immaqali aatsaat 2015-imi aallartinneqarsinnaasut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit annikinnerusumik pissarsiaqarfigineqassapput. Aningaasaliinnermi suliasat aammattaaq maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aqutugalugit, suliasap piffissami sumi aallartinneqarnera apeqqutaatinnagu imminnut assersuunneqarsinnaanissaat anguniarlugu suleriaaseq taanna toqqarneqarpoq.

Suliasaqarfiup iluani erniat aningaasaliissutit ukiumut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutitaat takutinneqarput, tassani suliasap 0-imi kisitsisitaqartippiarlugu maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit annertussuseqartilerlugit suliasaqarfiup iluani erniat naatsorsorneqarmata. Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naatsorsukkani kisitsisitaliussat – isertitanut aningaasartuutinnullu - akiummata aalajangersimasut, nalinginnaasumik 2010-mi akinik aallaaveqartut, suliasaqarfiup iluani erniat naatsorsorneqartut ernianit iluanaarutissavittut nassuiarneqarput. Taamaattumik tamanna aamma maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit naatsorsorneqarnerini erniat ukiumut 4%-inut annertussusilerneqarnerinut atuuppoq.²⁴⁸

17.2 Isumalioqatigiissitap suliasani misissueqqissaarfigisaani nalinginnaasumik tunngaviusut

Ineriartortitsinnermut najoqqutassiat

Kapitali 3-mi aamma 4-mi ineriartortitsinnissamut najoqqutassiat tamanut atuuttut suut Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnermini tunngavigisimanerai nassuiarneqarpoq. Aalajangersimasumik misissuinerit taakku ineriartorfissanut najoqqutassianut pingasuusunut, 2010-mi pissutsinut aammalu/imaluunniit 2030 tikillugu ineriartornissamut ilimagisat tunngavigalugit aalajangersarneqartunut eqikkarneqarput. Ineriartornissamut najoqqutassiani pingasuusuni tunngavissat pingaarnerit uku: BNP, innuttaasut amerlassusaat najugaqarfinnullu agguagaanerat, sulisinnaasut, kiisalu takornariat, usit allakkallu ineriartornerat takussutissiaq 17.2.1-imi eqikkarneqarput.

Ineriartorfissanut najoqqutassiaq 1-imi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartorneq annikingaatsiartoq tunngavigineqarpoq, ilaatigut BNP-p ineriartornerata ukiumut 2%-inik qaffattarnissaa aammalu sulisinnaasut 2010-miit 2030-mut 5 %-inik ikilinissaat, taamatullu takornariartartut ukiumut taamaallaat 2½%-inik amerlisarnissaat tunngavigineqarluni. Tassalu ineriartorfissanut najoqqutassiami 3-mi BNP-p ukiumut agguaqatigiissillugu 3½%-inik qaffattarnissaa, taamatullu sulisinnaasut amerlassutsimikkut allannguuteqannginnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut takornariat ukiumut 5½%-inik amerlisarnissaat ilimagineqarpoq. Ineriartorfissanut najoqqutassiami taakku akornanni pisussat takutinneqarpoq. Erseqqissaatigineqassaaq ineriartorfissanut najoqqutassiaq 2-imi pingaartumik suliasat imminnut akilersinnaassusiinik misissuinnermut atorneqarsimammat. Ineriartorfissanut najoqqutassiani

²⁴⁸ Maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliasaqarfiup iluani erniat immikkoortoq 1.5.2-mi ersarinnerusumik oqaaseqaateqarfigineqarput.

inuiatigitiit aningaasaqarneranni ineriartornissamut naatsorsuutigisat kapitali 6-imiit 8-mut mittarfinnik misissueqqissaarnermut atorneqarput.

Takussutissiaq 17.2.1 Ineriartornissamut takussutissiani pingasuusuni 2030-mut imaluunniit ukiumi tassani inuiatigitiit ineriartornissaannut naatsorsuutigisat

Tunngaviit	Ineriartornissamut takussutissiaq 1	Ineriartornissamut takussutissiaq 2	Ineriartornissamut takussutissiaq 3
BNP-mi piviusunngortinne qartut	Ukiumut + 2 %	Ukiumut + 3 %	Ukiumut + 3½ %
Innuttaasut: Amerliartornerat agguagaanerallu	"Takussutissiaq pingaarneq", kiisalu "Nuttarnermik misissuineq"-mi ilusiliaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguaaaneq	"Takussutissiaq pingaarneq" 2030-mi ukiumut + 22 pct., kiisalu "Nuttarnermik misissuineq"-mi ilusiliaq 1-imi nunami sumiiffinnut agguaaaneq	"Takussutissiaq pingaarneq" 2030-mi ukiumut + 22 pct., kiisalu Nunap immikkoortuani qiterpasissumiittumi innuttaasut eqiterunnerisa annertunerulernera
Sulisinnaassuseq artut	5 %-inik ikilissapput	Allannguuteqassanngillat	Allannguuteqassanngillat
Takornariat amerlassusaat	Ukiumut + 2½ %	Ukiumut + 5½ %	Ukiumut + 5½ %
Nassiussat amerlassusaat	Ukiumut + 2½ %	Ukiumut + 3½ %	Ukiumut + 4 %
Allakkat amerlassusaat	50 %-inik ikilissapput	50 %-inik ikilissapput	50 %-inik ikilissapput

Suliassanik misissueqqissaarneq

Inuiatigitiit aningaasaqarneranni ineriartortitsinermit tunngavissat tamanut atuuttut aamma suliassanut aalajangersimasunut paasissutissat aallaavigalugit kapitali 6-imiit 8-mut mittarfinnik suliassat misissuiffigineqartut inuiatigitiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaassusiat naatsorsuiffigineqarpoq. Kapitali 11-mi Nuummi containerersorfiusumik umiarsualiviorsinnaanermut misissukkani nassiussanik angallassinertup, Royal Arctic Line-mit atorneqartup ineriartorneranut tunngavissat aalajangersimanerusut aallaavigineqarput. Suliassanut allanut suliassanut pineqartunut atatillugu inuiatigitiit aningaasaqarnerannik ineriartortitsinermit tunngavissat pisariunnginnerusut atorneqarput.

17.3 Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerisa qitiusut pingasuusut eqikkarneqarnerat

Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu nunami Imapik qulaallugu timmisartut mittarfiisa pingaarnersaata Kangerlussuarmiit nuunneqarsinnaaneranut, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmiit nuunneqarsinnaaneranut aamma Nuummi umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut misissueqqissaarnerit tassaapput angallannermut politikikkut oqaluuserisassat pingaarutillit pingasut, Isumalioqatigiissitap misissuiffigisariaqarsimasai. Misissueqqissaarnerni taakkunani inerniliissutit immikkoortut 17.3.1-imiit 17.3.4-mut pingaarnersiorlugit eqikkarlugillu allaaserineqarput.

17.3.1 Nunami Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup inissiffissaa

Nunami mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmiit nuunneqassappat, aammalu Kalaallit Nunaanniinnassappat, inuiatigitiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu immiut akilersinnaasuni

mittarfiup qitiusup Nuummut inissinneqarnissaa periarfissani kisiartaavoq, Nuummut/Nuummiit ilaasartut maannakkut siunissamilu, Isumalioqatigiissitap tunngavigisaani ilaasartunit amerlanerungaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarmat. Tamanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilaatigut Nuummi inissiiiffissat pingasut, aammalu ilaatigut nunamut timmisartumik angallassinermi Islandimi Keflavik-ip akunnittarfittut pingaarnertut atorneqarnissaa misissuiffigai.

Timmisartunik atuinermi aningaasartuutitut missiliukkani, Isumalioqatigiissitap paasissutissanut pigisaminut tunngavigisariaqarsimasaani takutinneqarpoq, Kangerlussuup aamma Københavnip akornanni Imarpik qulaallugu timmisartuussinermi timmisartumut sukkasuuliamut Airbus 330-200-mut ullumikkut atorneqartumut taarsiullugu, timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnissaat aningaasartuutitut pitsaannerusinnaasoq.²⁴⁹ Timmisartut angisuut nalinginnaasumik timmisartut minnerit atorneqarnerinit aningaasartuutitigut pitsaannerusaraluartut, nalunaaquttap akunneri timmisartorfiusut naammattumik amerlassusillit anguneqarsinnaappata tamanna pitsaannerusussatut isikkoqarpoq. Kisiannili Isumalioqatigiissitap piumasaqaatit, Airbus 330-200-mik pisinissaq siunertaralugu attartorneqarnerani Air Greenlandip piumasaqaatini angusimasai pissarsiarisinnaanngilai, aammalu timmisartup atorneqarnerata annertussusia ilisimasaqarfiginagu, taamaattumillu timmisartup sukkasuuliap angisuup atorneqarnera Air Greenlandip aningaasartuutaanut pitsaannerunersoq aalajangiiffigisinnaanagu.

Pissutsit tunngaviusut marluk

Tamatuma kingunerisaanik Isumalioqatigiissitap pisumi matumani – pisartunit allaanerumik – pissutsit tunngaviusut marluk tunngavigisimavai: ilaatigut pissutsinut tunngaviusoq ataaseq, maannatut Airbus 330-200-mik atuinerup aningaasartuutitigut pitsaanerpaajuneranik isumaqarfiusoq, ilaatigullu pissutsinut tunngaviusoq, timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik (marlunnik) atuinerup aningaasartuutitigut pitsaanerpaajuneranik isumaqarfiusoq.

Suliassanut qinigassat arfinillit

Isumalioqatigiissitap matumani suliassanut allatut ilusiliinissamut qinigassat arfinillit misissuiffigisimavai, tak. takussutissiaq 17.3.1:

²⁴⁹ Timmisartunik atuinermi aningaasartuutitut paasissutissat Isumalioqatigiissitap atugai ASO-miit ([Aircraft Shopper Online](#)) paasissutissanik aamma ukiumut nalunaaquttap akunnerinut atukkanut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap nammineerluni missiliuineranit tunngaveqarpoq.

Takussutissiaq 17.3.1 Suliassani qinigassat misissuiffigineqarsimasut allassimaffiat

	Suliassani qinigassaq 1 (P1)	Suliassani qinigassaq 2 (P2)	Suliassani qinigassaq 3 (P3)	Suliassani qinigassaq 4 (P4)	Suliassani qinigassaq 5 (P5)	Suliassani qinigassaq 6 (P6)
Kangerlussuarmi mittarfik:						
	Ullumikkutut ingerlaanna ssaaq	Matuneqas saaq ^a	Matuneqas saaq	Matuneqas saaq	Matuneqas saaq	Matuneqas saaq
Nuummi mittarfik:						
Takissuseq Inissisimaffik	1199 m Maanna inissisimaffi a	1199 m Maanna inissisimaffi a	1799 m Maanna inissisimaffi a	2200 m Maanna inissisimaffi a	3000 m Nuup kujataani Angisunnguaq	2800 m Nuup kujataani Qeqertarsuaq

a. Qinigassami tassani Imaprik ikaarlugu angallannermi Keflavik akunniffigineqartassaaq.

Pissutsini tunngaviusuni qinigassami allami timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuisoqassappat, suliassanut qinigassani 5-imi aamma 6-imi mittarfiup takissusissaanut piumasaqaatit sakkukillineqassappat, tamatumalu kingunerisaanik suliassanut qinigassani 5-imi aamma 6-imi qinigassat marluupput, timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit mittarfinnik taamaallaat 2200 meterinik takissusilinnik pisariaqartitsimmata. Suliassanut qinigassani 5 aamma 6 kisimik mittarfinnik 2800/3000 m-it tikillugit takissusilinnik mittarfiliorfineqarsinnaanerit teknikkikkut/aningaasaqarnikkut piviusorsiorpoq.

Taamaattumik suliassanut qinigassani 5-imi aamma 6-imi qinigassat uku misissueqqissaarfigineqarput:

- P5a: 3000 m, Nuup kujataani Angisunnguaq, timmisartut sukkasuuliat angisuut, aalajangersimasumik Airbus 330-200
- P6a: 2800 m Nuup kujataani Qeqertarsuaq, timmisartut sukkasuuliat angisuut, aalajangersimasumik Airbus 330-200
- P5b: 2200 m Nuup kujataani Angisunnguaq, timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit
- P6b: 2200 m Nuup kujataani Qeqertarsuaq, timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit

Suliassami qinigassami 5-imi aamma suliassami qinigassami 6-imi qinigassanut marluusunut tunngaviusut assigiipput, tassani sanaartornermut aningaasartuutit, ingerlatsinermut aningaasartuutit atortullu atorineqartussat kisimik pinnatik. Matuma kinguliani nassuiaatigineqartut suliassamut qinigassamut 5-imut (P5) aamma suliassamut qinigassamut 6-imut (P6) tunngasuupput, allamik allassimasoqanngippat qinigassanut marluusunut tunngasuullutik.

Suliassanut qinigassat imminut akilersinnaassusaat

Takussutissiaq 17.3.1-imi suliassanut qinigassat imminnut akilersinnaassusiat, tunngaviusut marluusut imminnut assersuullugit takutinneqarput, tassunga takornariusuttartut sunniutissaat aamma ilanngunneqarlutik. Suliassanut qinigassani 5a-mi aamma 6a-mi, Nuup kujataani qeqertani Angisunnguami aamma Qeqertarsuarmi 3000 m-imik aamma 2800 m-imik mittarfiliornissaniq ilaatitsiviusumi assersuutiniq ilaatitsisoqanngilaq, Nuummi mittarfiup qitiusup taakkununga inissinneqarnissaa piumaneqarnerussappat, aallaqqaammut mittarfinnik taama takitigisunik sanasoqarnissaa inassutigineqanngimmat.

Takussutissiaq 17.3.1 Ineriartornissamat takussutissiaq 2-mi takornariat sunniutissaat eqqarsaatigalugit suliaassanut qinigassani arfiniliusuni maanna naliusut ilanngaasereerlugit, tassanilu timmisartut maanna atorneqartut qinerneqarsinnaasullu atorneqarnissaat tunngavigineqarpoq. Piffissaq aningaasalersuiffiususaaq: Ukiut 25-it, diskontomut ernialiussaq piviusoq: Ukiumut 4%.

	P1 1199 m Pigiinnarlugu	P2 1199 m Matullugu	P3 1799 m Matullugu	P4 2200 m Matullugu	P5b 2200 m Matullugu	P6b 2200 m Matullugu
Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)						
Atugassanut tunngaviusut: Timmisartut maanna pigineqartut, tak. takussutissiaq 6.5.16:						
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	128	751	1.000	2.110	1.099	1.008
Suliaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	13,4%	9,5%	13,9%	6,9%	6,4%
Atugassanut tunngaviusut: Timmisartunik qinigassanik allanik atuineq, tak. takussutissiaq 6.5.19:						
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	128	-599	-353	757	-154	-245
Suliaqarfiup iluani erniat, ukiumut %	9,2%	0,2%	2,7%	8,2%	3,8%	3,6%

Timmisartut sukkasuuliat angisuut Airbus 330-200-tut ittut atorneqarnissaat aningaasartuutit eqqarsaatigalugit pitsaanerussappat, maannalu Nuummi mittarfiup inissisimaffiani piffissaq eqqorlugu tikittartut ikinnerunerat pissutigalugu Imaprik ikaarlugu timmisartunut mittarfittut 2200 m-inik takissusilittut (suliaassanut qinigassaq P4) atorneqarusunngippat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu suliaassanut qinigassaq P2-p isumaliutigineqarnissaa naleqqutissaaq.

Nunami mittarfik qitiusoq nunap iluanut nuunneqaannarani, kisiannili nunamut allamut inissinneqassappat takornariarusuttartut sunnerneqarnissaasa saniatigut sunniutissat takussutissiaq 17.31-imut ilanngunneqaraluartut, minnerunngitsumik sunniutissat allat ilaatinneqartariaqassapput.

Piffissami akunnermuliuttumi – ukiut 25-it iluanni – aamma minnerunngitsumik suliffeqarnermi pisartussat pissutaallutik suliffissanik piumasaqarnerup annerulernerani, suliffissaqarnerup annikinngitsunik sunnerneqarnissaa Isumalioqatigiissitap ataatsimut isigalugu tunngavigisimavaa. Taamaattumik siullermik Nuummi mittarfiup pioreersup tallineqarnissaa (imaluunniit Nuup kujataani qeqertani nutaamik mittarfiliornissaa), piffissap sanaartorfiusup nalaani suliffeqarnikkut isertitaqartarnikkullu mikinngitsunik pilersitsisussaavoq, tassani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsineq pingaarneq tunisassiornermi pisinnaasat malillugit naleqqussarneqarpata, tassalu ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassusilimmik ingerlatsisoqarpat. Aappaattut Imaprik ikaarlugu timmisartunut mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmiit Keflavik-imut nuunneqarpat, Imaprik ikaarlugu mittarfiup qitiusup ingerlanneqarneranut atatillugu suliffissat arlallit toqqaannartumik annaaneqartussaapput. Pingajuattut taamatut nuussinerup kingunerisaanik nunami mittarfimmu qitiusumut atatillugu suliat assigiinngitsut ataatsimut sunniutaanik annaasaqartoqassaaq. Taamaattumik Isumalioqatigiissitap inerniliivoq, matumani Kangerlussuarmi mittarfiup pigineqaannarnissaa orniginarnerusoq, taamaattorli inissisimaffik taanna Nuup kujataani qeqertani, tassani tikittartut akulikissusiat naammaginartoq anguneqarsinnaappat, inissiinissamut naleqqiullugu oqimaaqatigiissaarivigineqartariaqarpoq.

Tamatuma isumaliutigineqarneranut ilaatinneqartariaqarput, inuiaqatigiinni suliaassat aningaasaliiffiusussat, Nuup kujataanut mittarfiup pingaarnerup inissinneqarnerani pissarsiarineqarsinnaasunit annertunerusunik pissarsivigineqarsinnaasut naammattunik amerlassusillit

pigineqarnersut. Taamaanngippat ukiumut 9%-erpianik erniortitsisinnaanermut sanilliullugu ukiumut 6½%-inik erniortitsisinnaaneq orniginarnerussaaq, tassami suliassanut qinigassani P5b-mi aamma P6b-mi aningaasaliissutissat, suliassanut qinigassami P1-imut naleqqiullugu 2 aamma 2½ mia. koruuninik amerlanerusussaammata.²⁵⁰ Taamaattoqassappalli aamma aningaasaliissutissat amerlanerusut aningaasalersorneqarsinnaasariaqarput.

Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip akornanni Imapik qulaallugu timmisartuussinermi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorineqarnissaat aningaasaqartuutitut pitsaanerussappat, nunap iluani inissiiffiusinnaasut akornanni oqimaalutaaqqittoqartariaqarpoq, tunngavissami tassani Keflavik-ip atorineqarnissaa imminut akilersinnaanngimmat. Takussutissiaq 17.3.1-imi takuneqarsinnaasutut Kangerlussuarmi nunap mittarfia qitiusup pigiinnarneqarnissaa Nuummi 2200 m-imik mittarfiliornissamit pissarsiaqarfiunerulaarsinnaavoq. Pissutsit tunngaviusut aappaanni pisutut tassanissaq ataatsimut naliliinissamut isumaliutersuutigineqartartut ingerlateqqinneqartariaqarput.

Nuummi mittarfiup pioreersup tallineqarnissaa (imaluunniit Nuup kujataani qeqertani nutaamik mittarfiliornissaa), inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsineq pingaarneq tunisassiornermi pisinnaasat malillugit naleqqussarneqarpat, tassa imaappoq ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassusilimmik ingerlatsisoqarpat, piffissap sanaartorfiusup nalaani suliffeqarnikkut isertitaqartarnikkullu annikinngitsunik pitsaasumik sunniuteqartussaavoq. Tassanissaarlu Imapik ikaarlugu timmisartunut mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmiit nuunneqarpat, Imapik ikaarlugu mittarfimmu qitiusumut atatillugu suliat assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaasa atorluarneqarnissaat ajornannginnerulissasoq ilimagineqartariaqarpoq. Tassanili assigiinngissutissatut pingaarnertut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiit Nuummut nuunneqarnerani sullissisuusinnaasut akornanni unammilleqatigiinnermik annertunerusumik pilersitsisoqartussaavoq. Isumalioqatigiissitap misissugaani ilaatigut takutinneqarpoq, tamanna ilaatigut takornariartartussanik pissarsiornermut pingaaruteqartorujussuusoq, kisiannili aamma timmisartut atorlugit assartuussinermut atatillugu pissarsiasat soorunami inuiaqatigiinnut kalaallinut ataatsimut isigalugu pingaaruteqartussaapput.

Nunami mittarfiup pingaarnep nunap iluani inissiffissaanik isumaliutersuuteqarnermi, oqaatigineqareersutut inuiaqatigiinni suliassat aningaasaliiffiusussat, suliassanut qinigassami P4-mi, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani Imapik ikaarlugu timmisartunut mittarfimmik 2200 m-imik sananissamut tunngasumi pissarsiasanik annerusunik pissarsivigineqarsinnaasut, naammattunik amerlassuseqarnersut ilanngunneqartariaqarpoq. Taamaanngippat ukiumut 9%-erpianik erniortitsisinnaanermut sanilliullugu 8%-inik erniortitsisinnaaneq orniginarnerussaaq, tassami suliassanut qinigassami P4-mi aningaasaliissutissat, suliassanut qinigassami P1-imut naleqqiullugu 1,2 mia. koruuninik amerlanerusussaammata.²⁵¹ Taamaattoqassappalli aamma aningaasaliissutissat amerlanerusut aningaasalersorneqarsinnaasariaqarput.

²⁵⁰ Suliassanut qinigassami P1-imi takussutissiaq B 6.1.1 naapertorlugu aqquserniornissamut 122 mio. koruuninik aningaasaliisoqartussaavoq. Suliassanut qinigassami P5b-mi aamma P6b-mi mittarfinnut aningaasaliissutissat 1.127 mio. koruuninik aamma 1.782 mio. koruuninik amerlassuseqarput, taakkulu saniatigut aqqusinernut, sullulianut sapusianullu 985 mio. koruuninik aamma 606 mio. koruuninik aningaasaliisoqartussaavoq, tak. takussutissiaq B 6.1.4. Aamma Kangerlussuup matuneqarnerata kingunerisaanik suliassanut qinigassami P5b-mi aamma P6b-mi inissianut attaveqarnermullu 370 mio. koruuninik missiliorneqartunik aningaasaliisoqartussaavoq, tak. ilanngussaq 6.1.

²⁵¹ Suliassanut qinigassami P1-imi aqquserniornissamut 122 mio. koruuninik aningaasaliisoqartussaavoq, kiisalu suliassanut qinigassami P 4-mi 927 mio. koruuninik aningaasaliisoqartussaalluni. Tamatuma saniatigut Kangerlussuup matuneqarnerata kingunerisaanik suliassanut qinigassami P4-mi inissianut attaveqarnermullu 370 mio. koruuninik missiliorneqartunik aningaasaliisoqartussaavoq, tak. ilanngussaq 6.1.

Taamaattumik piffissaq eqqorlugu tikittartut ikinnerat pissutigalugu maannakkut inissisimaffiusoq atorneqassanngippat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliineq tunngavigalugu Imapik ikaarlugu mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiit Nuummumittarfiup maannakkut inissisimaffigisaani mittarfimmik 2200 m-imik mittarfiliarluni nuunneqartariaqartoq Isumalioqatigiissitaq naliliivoq. Taamaattumik Isumalioqatigiissitap piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa assigiinngissutaasa isumaat peqqissaartumik misissuiffigai, tassungalu mittarfik 1799 m-inik takissusilik ilaatinneqarpoq.

P3-mi aamma P4-mi ilassutaasumik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa malussajassusiinik misissueqqissaarneq

Piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa assigiinngissutaat takussutissiaq 17.3.1-mi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerit ilaatinneqareerput. Matuma siuliani tunngavigineqartut malillugit malussajassutsimik misissuinerit ilassutaasut taamaallaat Nuummi mittarfimmik 1799 m-imik imaluunniit mittarfimmik 2200 m-imik sananermi (suliassanut qinigassaq 3 aamma 4) piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannut tunngasuupput.

Malussajassutsimik misissuinerit ilassutaasuni Nuummi kiisalu Kangerlussuarmi mittarfiit maannakkut inissisimaffiini (qinigassanut tunngaviumi) piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannut paasissutissat, silamik pissuteqartumik minnissamut tinginissamullu ammasarfinnut tunngassuteqartut atorneqarput. Takussutissiaq 17.3.2-mi ilaatigut misissuinerit maannamut ingerlanneqartut silamik pissuteqartumik ammasarfiit takutinneqarput, ilaatigullu malussajassutsimik misissuinerit ilassutaasuni ammasarfiit taakkununga assingusut atorneqarnerat takutinneqarluni.

Takussutissiaq 17.3.2 Nuummi mittarfiup kiisalu Kangerlussuarmi mittarfiup maannakkut inissisimaffiini minnissamut aallarnissamullu silamik apequtaatitsilluni ammatitsinerit ilimagisat qitiutinneqartut sunnertiassutsimillu naliliinerit pingaarnert

	Maanna Nuummi inissisimaffia, maanna takissusia		Maanna Nuummi inissisimaffia, 1799 m aamma 2200 m		Kangerlussuarmi mittarfik	
	Qitiusumii nnera	Sunnertiass useq	Qitiusumii nnera	Sunnertiass useq	Qitiusumii nnera	Sunnertiass useq
Minnerit	94,5 pct.	94,5 pct.	94,5 pct.	89 pct.	99 pct.	99 pct.
Aallarnert	97 pct.	97 pct.	97 pct.	94 pct.	99 pct.	99 pct.

Takussutissiami takuneqarsinnaasut, suliassanut qinigassani 3-mi aamma 4-mi, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffigisaani mittarfimmi 1799 m-imik takissusilimmi aamma mittarfimmi 2200 m-imik takissusilimmi, ilimagisat pingaarnert tunngavigalugit allanngortumik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiit kisimi takutinneqarpoq. Suliassanut qinigassani taakkunani malussajassutsimut misissuinerit ilassutaasuni piffissaq aallartussanut mittusanullu matoqqaffiusartoq ilimagisanut qitiusunut naleqqiullugu marloriaatinngortinneqarput. Tamatuma peqatigisaanik pissutsini tunngaviumi piffissaq matoqqaffiusartoq allanngortinneqanngilaq. Nuup mittarfiani piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiit pissutsini tunngaviumi aammalu suliassanut qinigassani tikittartut akulikissusaannut ilimagisani qitiusuni taaneqartut assigaat. Aatsaat suliassanut qinigassani, piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa isumaannik malussajassutsimik misissuinerit ilassutaasuni, pissutsini tunngaviumi aammalu suliassanut qinigassani Nuummi mittarfimmut tikittartut akulikissusiisa assigiinngissuteqarnerat takutinneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik takussutissiaq 6.6.3-mi takuneqarsinnaasut tikittartut akulikissusaannik naatsorsuinerit annaasassatut naatsorsorneqartut pingasoriaatingajaapput.

Tikittartut akulikissusiisa ajornerulerneranni suliassanut qinigassani 3-mi aamma 4-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqruiup iluani erniat qanoq ilillutik sunnerneqarnerisut, takussutissiaq 17.3.3-mi takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 17.3.3 Ineriartornissamut takussutissiaq 2-mi suliassanut qinigassani 3-mi aamma 4-mi takornariaqarnerup sunniutissai aammalu piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaasa sunnertiassusiinut naliliinerit eqqarsaatigalugit maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit, tassanilu timmisartut maannakkut atorineqartut qinerneqarsinnaasullu allat atorineqarnissaat tunngavigineqarpoq. Piffissaq aningaasalersuiffiusussaq: Ukiut 25-it, diskontomut ernialiusaq piviusoq: Ukiumut 4%.

Mio. DKK, 2010-mi akit (NNV 2010)	P3 1799 m Matullugu	P4 2200 m Matullugu
Atugassanut tunngaviusut: Timmisartut maanna pigineqartut, tak. takussutissiaq 17.3.1:		
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	1.000	2.110
Suliaqruiup iluani erniat , ukiumut %	9,5%	13,9%
Akulikissuseq – qitiusumik inissisimanermik naliliineq	-103	-86
Akulikissuseq – sunnertiassutsimik naliliineq	-332	-295
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	771	1.901
Suliaqruiup iluani erniat , ukiumut %	6,9%	12,2%
Atugassanut tunngaviusut: Timmisartunik qinigassanik allanik atuineq, tak. takussutissiaq 17.3.1:		
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-353	757
Suliaqruiup iluani erniat , ukiumut %	2,7%	8,2%
Akulikissuseq – qitiusumik inissisimanermik naliliineq	-103	-86
Akulikissuseq – sunnertiassutsimik naliliineq	-332	-295
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit katillugit (NNV)	-582	548
Suliaqruiup iluani erniat , ukiumut %.	0,1%	6,5%

Takussutissiami takuneqarsinnaasutut P3-mi taamatullu P4-mi piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa ajornerulerneranni pissutaallutik immiut akilersinnaasuseq appartinneqarpoq. Kisiannili takuneqarsinnaasutut suliassanut qinigassaq 4 timmisartut sukkasuuliat angisuut aamma timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorineqarnerini immiut akilersinnaaginnartussaavoq.²⁵²

Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitamit tungavigineqartumi siunertarineqartumit piffissaq eqqorlugu tikittartut ikinnerulernerat naatsorsuutigineqartariaqassappat, imaluunniit piffissaq eqqorlugu tikittartut ikinnerulernerisa kingunerisanik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaanni annaasat

²⁵² Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, suliassanut qinigassani 3-mi aamma 4-mi – aammattaarlu suliassanut qinigassani 5-mi aamma 6-mi – suliassanut qinigassani 1-mi aamma 2-mi piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannut annaasassanut naleqqiullugu kisitsisit amerlanaagaammata. Suliassanut qinigassamut 1-imut naleqqiullugu 50 mio. koruunit inorlugit amerlassusiliussat tassaapput maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit. Pissutsini tunngaviusuni suliassanut qinigassami 1-mi (aamma 2-mi) maannakkut Nuummi mittarfiup inissisimaffiani mittarfinnut 1199 m-imut, taamatullu mittarfinnut 1799 m-imut imaluunniit 2200 m-imut piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa atorineqarnerat tamatumunnga pissutaavoq, tak. ilanngussaq 6.1. Assigiinngissutaasup taassuma annertussusaa pissutigalugu tamatumunnga iluarseeartoqanngilaq.

annertunerulernerat tunngavigineqassappat, suliassanut qinigassami P1-imi aamma P2-mi timmisartunik sukkasuulianik akunnattumik angissusilinnik atuinnermi pissarsiassat, suliassaqrarfiup iluani erniani uuttorneqartut soorunami amerlissapput. Taamaattumik pisumi tassani aamma P4 P1-imit ornigineqarnerussappat, matuma siuliani oqaatigineqareersutut isumaliutersuutit ingerlaqqittariaqassapput.

Oqaatigineqareersutut Nuummi mittarfiup pioreersup tallineqarnissaa suliassanut qinigassami P 1-imi piffissap sanaartorfiusup nalaani suliffeqarnikkut isertitaqartarnikkullu mikinnngitsunik pilersitsisussaavoq, tassani inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartortitsineq pingaarneq tunisassiornermi pisinnaasat malillugit naleqqussarneqarpata, tassalu ilaatigut aningaasaqarnermut politikkimik akisussaassusilimmik ingerlatsisoqarpat. Tassanissaarlum Imapik ikaarlugu timmisartunut mittarfik qitiusoq Kangerlussuarmit nuunneqarpat, Imapik ikaarlugu mittarfimmut qitiusumut atatillugu suliat assigiinngitsut ataatsimut sunniutissaasa atorluarneqarnissaat ajornannginnerulissasoq ilimagineqartariaqarpoq. Tassanili mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmit Nuummut nuunneqarnerani sullissisuusinnaasut akornanni unammilleqatigiinnerup annertunerulernera assigiinngissutaasuni pingaarnersaagunavippoq. Isumalioqatigiissitap misissugaani ilaatigut takutinneqarpoq, tamanna ilaatigut takornariartartussanik pissarsiornermut pingaaruteqartorujussuusoq, kisiannili aamma timmisartut atorlugit assartuussinnermut atatillugu pissarsiassat soorunami inuiaqatigiinnut kalaallinut ataatsimut isigalugu pingaaruteqartussaasut.

Tamanna pillugu isumaliutersuuteqarnermi, oqaatigineqareersutut inuiaqatigiinni suliassat aningaasaliiffiusussat, suliassanut qinigassami P4-mi, Nuummi mittarfiup maannakkut inissisimaffiani Imapik ikaarlugu timmisartunut mittarfimmik 2200 m-imik sananissamut tunngasumi pissarsiassanit annerusunik pissarsivigineqarsinnaasut naammattunik amerlassuseqarnerisut ilanngunneqartariaqarpoq. Taamaanngippat ukiumut 9%-erpiamik erniortitsisinnaanermut sanilliullugu 6½%-inik erniortitsisinnaaneq orniginarnerussaaq, tassami suliassanut qinigassami P4-mi aningaasaliissutissat, suliassanut qinigassami P1-imut naleqqiullugu 1,2 mia. koruuninik amerlanerusussaammata. Taamaattoqassappalli aamma aningaasaliissutissat amerlanerusut aningaasalersorneqarsinnaasariaqarput.

Naliliineq

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq matuma siuliani tunngavigineqartut eqikkarnerini inerniliivoq, nunami mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmit Nuummi maannakkut mittarfiup inissisimaffiani mittarfimmut 2200 m-imut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq. Immikkoortoq 6.2.2-mi allassimasutut maannakkut inissisimaffiusumi piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat silaannaap aalaruluttarneranut tunngatillugu oqallisaangaatsiartarpoq. Taamaattumik oqaatigineqartutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, timmisartunik sullissinnermut atatillugu silaannaap aalaruluttarnera aammalu timmisartut sukkasuuliat mikkiartortarnerat naliliiffigineqassasut. Aamma Force Technology-p 2006-imi nalunaarusiaani inassutigineqartutut mittarfiup taassumalu eqqaata anorip ingerlaviinik tunngaveqartumik takussutissiornerisigut misileraasoqartariaqarpoq, nunap pissusia malillugu silaannaap aalaruluttarnerata kingunerisaanik piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaat toqqarnerusumik inerniliiffiginarlugu. Tamatuma saniatigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, mittarfimmik 2200 m-imik sananissamut atatillugu pilersaarusiordermut tunngavissat, 1976-imi maannakkut mittarfiusup inissinneqarneranut sananeqarneranullu tunngavigineqartut aallaavigalugit silaannakkut angallassinnermi oqartussaasut misissueqatigineqassasut. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu tamanna ukiup ataatsip iluani naammassineqarsinnaavoq.

Københavnimut Imaprik qulaallugu angallavimmi atortut maannakkut pigineqartut atorneqarnissaat, aammalu timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqannginnissaat aningaasartuutitut pitsaanerussasoq paasinarsissappat, Nuup kujataani qeqertani Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiliornissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaanerussasoq Isumalioqatigiissitap mattussinnaanngilaa, pingaartumik tassani maannakkut inissisimaffiusumi mittarfimmut sanilliullugu piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiat pitsaanerungaatsiartoq paasineqassappat. Paasissutissat maannamut pigineqartut takutippaat, piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusiisa assigiinngingaatsiarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngitsoq.

Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu timmisartut qanoq ittut siunissami Imaprik qulaallugu timmisartuussinermi atorneqarniarnersut, Air Greenland ukiup ataatsip iluani aalajangertariaqassaaq. Immikkoortoq 6.2.2-mi allassimasutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa, qeqertani inissiiffissani silamut paasissutissat sivikinnerpaamik ukiuni tallimani katersorneqarsimasut atorneqassasut.

Imarpik qulaallugu angallannermi timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqalissasut aalajangiunneqassappat, piffissaliussassaq pingaaruteqartinneqarpat tamatuma kingorna maannakkuf inissisimaffiusumut aalajangiinissamut tunngavissat naammalissasut Isumalioqatigiissitap naliliivoq.

Maannali inissisimaffiusoq atorneqassanngitsoq aalajangiunneqarpat, imaluunniit Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiup maannakkut inissisimaffiani aammalu Nuup kujataani qeqertani inissiiffissani piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaasa assigiinngissutaat pillugit annertunerusumik paasisaqarnissaq kissaatigineqarpat, oqaatigineqareersutut Isumalioqatigiissitami inassutigineqarpoq, maannakkut inissisimaffiusup atorneqarnissaanik aalajangernissaq pitinnagu ukiuni ikinnerpaamik tallimani silamik paasissutissanik katersisoqaaqqaassasoq. Taamaattumik taakku inerneris siusinnerpaamik 2015/16-imi ukiut nikinnerini pissarsiarineqarsinnaapput. Kangerlussuarmi maannakkut mittarfiusoq, mittarfiup illutaa piorsarniarlugu aningaasaliiffigineqaaqqammersoq nutaanut annertunerusumik aningaasaliisoqarani 2020 tikillugu atorneqarsinnaavoq. Maannakkorpiaq silamut paasissutissanik ilassutaasunik katersuineq aallartinneqassanngippat, tunngavissat taaneqartut tunngavigalugit qeqertani Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfik aatsaat 2020-p kingorna sullissinissamut piareersinnaavoq.

Aammattaaq taaneqaaqqammersut tunngavigalugit qeqertani silamut paasissutissat utaqqineqarnerini maannakkut inissisimaffiusoq toqqarneqassanngitsoq aalajangerneqarpat, maannakkut inissisimaffiusumi Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfik aatsaat 2015/16-imi ukiut nikinnerisa kingorna ukiut marlussuit qaangiunnerini piviusunngorsinnaavoq.

Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiup Nuup kujataani qeqertani sananeqarnissaanut periarfissat paasinarlugit, silamut paasissutissat il.il. katersorneqarnissaat aalajangiunneqassappat, inissiiffissatut periarfissani taakkunani pissutsit aamma mittarfiup pingaarnerup Kangerlussuarmiiginnarnerani pissutsinut oqimaalutarneqassapput. Tamatumunnga oqimaalutaanissaq maannakkut inissisimaffiusumut naleqqiullugu oqimaalutaanissamut pingaaruteqarpoq. Timmisartut sukkasuuliat angisuut (Airbus 330-200-t) atorneqarnissaat tunngavigineqassappat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aamma inerniliisariaqarpoq, nunami Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiup Kangerlussuarmiit nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaassasoq, inassutigissavaalu taamatut pisoqassappat erniortitsineq ukiumut 6½%-it eqqaaniissasoq. Tamannali pissappat piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaannik misissuinerit tunngaviusussat, tunngaviusumik misissueqqissaarnerni ilimagisanit, Nuup kujataani qeqertani

piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaanni pissutsit, piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikinnerusussaanginnerinik takutitsisussaassapput.

Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit aningaasartuutitigut sunniuteqarnerussappata, Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Nuup eqqaani qeqertanut inissinneqarnerani imminut akilersinnaassuseq appangaatsiassaaq. Takussutissiaq 6.6.1-imi takuneqarsinnaasutut Nuup kujataanut inissiinissat imminut akilersinnaangajattussaapput. Aammalu piffissami sanaartorfiusumi ingerlatsiviusumilu nunami mittarfiup qitiusumi nunap illoqarfiisa pingaarnersaannut inissinneqarnerani suliassaqaartitsinikkut sunniutissat ilanngunneqassappata, inissiiffissat taakku inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminnut akilersinnaassasut qularineqarsinnaangilaq.

Ilassutinik naatsorsuinnermut assersuusiarineqartoq tamatumunnga takussutissatut atorineqarsinnaavoq. Nunami mittarfiup pingaarnepun nunami illoqarfiit pingaarnersaannut inissinneqarnerani suliffissaqaartitsinikkut sunniutaasut ukiumut agguaqatigiissillugu piffissaq tamakkerlugu sulisussanik 200-inik *naleqassappat* (ukiumut akissarsiat agguaqatigiissillugit 300.000 koruuniunissaat naatsorsuutigalugu), Isumalioqatigiissitap naatsorsugaasa takutippaat, tamanna 2010-mi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 2020-miit 2044-mut piffissamut aningaasaliiffiusumut naatsorsorlugu 660 mio. koruuninik amerlissasut. Tamanna suliassanut qinigassani P5b-mi aamma P6b-mi mittarfiup Nuup kujataanut inissinneqarnerani suliassaqaarfiup iluani erniat ukiumut 1½%-it missannik amerlinerinik kinguneqassaaq.

Nunap iluani inissiiffissaq suna – Kangerlussuaq imaluunniit Nuuk - toqqarneqassanersoq pillugu Isumalioqatigiissitap matumani naliliinermik ersarissumik saqqummiussaqaarsinnaangilaq. Tamatumunnga atatillugu Isumalioqatigiissitamit nassuerutigineqarpoq, tunngavissanik allannguisoqassappat imminut akilersinnaassutsimut naatsorsukkat nikisinneqangaatsiartussaammata, tamannalu naatsorsukkat inernerini assigiinngingaatsiartuni takutinneqarpoq, tassani pissutsit tunngaviusut arlaat tunngaviliunneqarnerseq apeqqutaalluni.

Erseqqissaatigineqassaaq nunami Imapik qulaallugu mittarfiit pingaarnersaata Kangerlussuarmiit Nuummumt nuunneqarsinnaanerata inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaassusianut tunngavissaq pingaarutilerujussuaq tunngavigineqarmat: Kangerlussuup matuneqarnissaa. Taamaattumillu tassani qinigassaqaarsinnaanissaq pineqanngilaq.

17.3.2 Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup pingaarnepun inissiiffissaa

Kapitali 7-imi allassimasutut, mittarfik Narsarsuarmiit Qaortumut nuunneqartariaqartoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigaa. Misissuinerilli ingerlanneqartut Qaortup eqqaani inissiiffissamut mittarfiullu takissusissaanut atatillugu ersarissunik angusaqarfigineqanngillat.

Suliassani qinigassat

Qaortup eqqaani mittarfimmik inissiiffiusinnaasut sisamat, siusinnerusukkat misissuiffigineqarsimasut, aammalu suli atorineqarsinnaasut naatsorsukkanut ingerlanneqartunut ilanngunneqarput, taamatullu mittarfinnut nalinginnaasunut takissusissat marluk ilanngunneqarlutik: tassalu 1199 m aamma 1799 m.

Qaortumi mittarfiup inissiiffissaanik toqqaanissami pissutsit tunngaviusut pingasuusut apeqqutaassapput:

- Inissiiffissani sisamaasuni mittarfiup 1199 m-ip sananeqarnissaanut aningaasartuutissat
- Mittarfimmik 1199 m-imik talliliinermi aningaasartuutaanerusussat

- Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat

Inissiiiffissanik pingaarnersiuiineq

Inissiiiffissat assigiinngitsut qanoq iliorluni pissutsinut pingasuusunut taakkununga naleqqiussilluni tulleriiaarneqartariaqarnersut takussutissiaq 17.3.4-mi takutinneqarpoq.

Takussutissiaq 17.3.4 Pissutsinut pingaarnernut pingasuusunut naleqqiullugu inissisimaffinnik tulleriiaarinerit

	Pl. 1	Pl. 2	Pl. 3	Pl. 5
Sanaartornermut aningaasartuutit	1	2	4	3
Mittarfiup tallineqarneranut aningaasartuutaanerusussat	2	3	1	4
Piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat	1	3 ^a	3 ^a	2

Nassuiaat: Inissisimaffik 4 takussutissiamut ilanngunneqanngilaq, Qaqortumi illoqarfiup ineriartornera pissutaalluni tassunga inissiiinissaq ajornarsisimammat.

- a. Tulleriiaarineq taamaaginnarpoq, silamik pissuteqartumik piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiat taamaaginnarmat.

Takussutissiaq 17.3.4-mut tunngatillugu oqaatigineqarpoq, piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusiannik naatsorsuinerit pigineqartut annikinngitsumik nalorninarqartut, taamaattumillu pissuseq taanna – maannakkut tunngavigineqartut malillugit - tulleriiaarinerimut annertunerusumik pingaartinneqanngilaq, tamannalu aamma inissiiiffissat sisamaasut akornanni piffissaq eqqorlugu tikittartut/aallartartut akulikissusaasa assigiinngissuteqarnissaasa killeqarnerannut atasutut isigineqassaaq.

Mittarfiit tallineqarsinnaanerimut periarfissat

Mittarfiit tallineqarsinnaanerannut periarfissat eqqarsaatigalugit inissiiiffissani 1-imi aamma 2-mi mittarfiit 1500 m-inut tallineqarsinnaapput, inissiiiffissamili 2-mi taamatut pisoqassappat silaannakkut angallassinermut oqartussaasut immikkut ittunik isumaqatiginninniarfigineqartariaqassapput. Inissiiiffissaq 3-mi mittarfik 2100 m-inut tallineqarsinnaavoq. Taakku tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, inissiiiffissat 1, 2 aamma 3 akornanni toqqaasoqassasoq.

Inissiiiffissat 1-ip, 2-p aamma 3-p akornanni toqqaanissamut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu pingaartumik pissutsit marluk apeqqutaasussaapput: timmisartuni teknologiip ineriartornera aammalu inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissamut periarfissat. Ukiuni kingullerni timmisartunut teknologimik ineriartortitsineq, ilanngussaq 5.1-imi annertunerusumik nassuiarneqartoq, mittarfiit tannerulernissaannik pisariaqartitsilernissap tungaanut ingerlasimavoq. Suliassaqarfimmi tassani susoqassanersoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap soorunami eqqoriarsinnaanngilaa, kisiannili siunissami timmisartut mittarfinnik katillugit 1500 m-inik pitsaanerpaamik atuisinnaasut ikingaatsiartut atorneqarsinnaalernissaat mattussinnaanagu.

Immikkoortoq 3.2-mi nassuiarneqartutut Narsap aamma Qaqortup eqqaani Kuannersuarni aamma/imaluunniit Killavaat Alannguanni annertungaatsiartumik aatsitassarsiortoqalernissaa

piviusunnorsinnaavoq.²⁵³ Taakkununga atatillugu aatsitassarsiornermik annertuumik taamaattumik pilersitsisoqassappat, inissiiffissaq 3-mi 1799 m-imik mittarfiliornissaq qanillattorneqarsinnaavoq, aammalu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarneratut aallaqqaammut inissiiffissaq 3-mi 1199 m-imik sananissaq aalajangerneqarsinnaalluni.

Politikkip tungaaniit isumaliutersuutaasussani ukiut kingulliit ingerlanerini Kalaallit Nunaata kujataani angallaneq aammalu inuussutissarsiornermi pissutsit ataatsimut isigalugit ajornerulersimanerat ilanngutissallugu naleqqutissaaq. Tamanna kingullermik Kommune Kujallermut nalunaarusiami annertuumi, Greenland Venture A/S-imit suliarineqartumi uppersarsarneqarpoq.²⁵⁴ Tamanna immikkoortoq 7.7.3-mi annertunerusumik itisilerneqarpoq.

Narsap aamma Qaqortup eqqaani aatsitassarsiulernissaq taaneqartoq qaqugu qanorlu annertutigisumik ingerlanneqalissanersoq sulii paasineqanngimmat, aallaqqaammut mittarfimmik taamaallaat 1199 m-imik sanasoqassasoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit inassutigineqassaaq. Aatsitassarsiornermik aallartitsisoqassappat pissutsit nutaanngortussaapput, tassanilu inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu mittarfiup 1799 m-inut tallineqarnissaat eqqarsaatigissallugu naapertuutissaaq.

Kapitali 7-imi misissukkani takuneqarsinnaasutut Narsarsuup matuneqarnissaa 450 mio. koruunit missaannik pissarsiffigineqarluni Qaqortumi mittarfiup suliarineqarnissaanut maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit katinnerini 660 mio. koruunerpiamik inerineqartitsisussaasoq.²⁵⁵ Tassalu inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Qaqortumi mittarfimmik nutamik sanasoqassappat, tamatumalu peqatigisaanik Narsarsuarmi mittarfik ammatiinnarneqassappat akisoorujussuussaaq, taamaattumillu periarfissaq taanna Isumalioqatigiissitamit piviusorsioertutut isigineqanngilaq.

17.3.3 Nuummi umiarsualiviup allineqarnissaa

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu, Qeqertani umiarsualiviliassaq nutaaq, maannamut immikkoortoq 1-imut killilerneqartoq sananeqartariaqartoq. Immikkoortumi tassani Qeqertani umiarsualivik containerersorfiusoq nutaaq, 320 m-imik talittarfeqartoq, tunuatungaani quersuaq sannavillu ilanngullugu 40.000 m²-nik angissusilik sananeqassaaq. Inissisimaffimmi tassani talittarfiup takissusia tunuatungaani nunaminertaq annertunerusumik ajornartorsiutaanngitsumik allineqarsinnaapput, tak. kapitali 11.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuinerisa takutippaat, Nuummi umiarsualiviup pisinnaasai annertusineqanngippata nassiussallu naatsorsuutigisamik amerlissappata amerliartuinnassappatalu, Nuummi umiarsualivimmi pioreersumi pitsaasumik aaqqiisinnaaneq annikilliartuinnassasoq, taamatullu umiarsuarnut Imapik ikaarlugu angalasartunut aningaasartuutit amerliartuinnassallutik. Aningaasartuutitut qaffaatissat annertuujussammata, umiarsualivimmik

²⁵³ Uranimik piiaanissamut akuersaangilluinnarnermik aallaaveqarluni politikeqarnerup maannakkut ilusaa pissutaalluni, Kuannersuarni aatsitassanik piiasinnaaneq ajornartoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap ilisimavaa.

²⁵⁴ Greenland Venture 2009. *Kommune Kujalleq – Ineriartortitsinissamut atugassarititaasut*. 2009-mi oktobarimi.

²⁵⁵ Narsarsuarmi mittarfiup atorunnaarsinneqarnerani iluaqutissat affaanik sipaagaqarnissaq kisimi ilanngullugu naatsorsuisoqassappat, maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 226 mio. koruuninik ikilinnissaasa kinguneraat, tak. takussutissiaq 7.2.4.

containerersorfiusumik nutaamik sananissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut annertuumik iluanaaruteqarfiussatut isumaqarfigineqarpoq.

Nassuiaatigineqareersutut taamatut inerneqarnissaa aamma isumannaatsorujussuussaaq. Pingaartumik Imarpik ikaarlugu assartuussinermut atatillugu aningaasartuutitigut sipaarneqarsinnaasunut mianersortumik missiliuisoqaraluatoq, aammalu Nuummi umiarsualivimmi siunissami nassiussat amerlassutsimikkut ineriartornissaat mianersortumik missiliorneqaraluatoq, naatsorsuinerit ingerlanneqartut takutippaat, Qeqertani umiarsualivik containerersorfiussaq nutaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni annertuumik iluanaaruteqarfiussaq. Aamma taamatut inerniliineq malussajassutsimut naatsorsuinerit ingerlanneqartuni allanngortortinneqanngilaq, naak Qeqertani containerersorfiussamik nutaamik talittarfilioirmissap iluaqutaasinnaassusia annertuumik annikillisinneqaraluatoq.

17.3.4 Isumaliqatigiissitap misissugaani pingaarnerni pingasuusuni agguaassinissamut sunniutissat

Ilaatigut immikkoortoq 1.5.2-mi allassimasutut, suliassaq imminut akilersinnaanersaq pillugu Isumaliqatigiissitap misissuinerani inuiaqatigiinnut kalaallinut imminut akilersinnaassuseq ataatsimoortillugu tunngavigineqarpoq. Tamatuma saniatigut aamma soorunami suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasutut naliliiffigineqartoq sullissisut ilaannut iluanaarnarsinnaavoq, aammalu sullissisunut akuusunut allanut iluarnaarnartuusinnaanani. Apeqqut taanna matuma siuliani sammineqarpoq.

Takussutissiaq 17.3.5-imi Isumaliqatigiissitap isumaliutissiissutaanni misissuiffigineqartuni pingaarnerni pingasuusuni sullissisunut akuusunut *agguaassinermut sunniutaagallartut* takutinneqarput. Taakku takornariaqarnermut saniatigut sunniutissat, mittarfinni suliassanut takussutissiami 17.3.5-imi allanneqartut ilanngutinnginnerini naatsorsukkat inerneraat. Takussutissiaq 17.3.5-imi sullissisut sullissisunut (silaannakkut umiarsuarmillu angallassisunut), ingerlatsisunut (mittarfinnik umiarsualivinnillu), atuisunut (nunaqavissut inunnik angallassinermut aamma nassiussanik poortukkanillu nassiussinermut piimasaannut), kiisalu Namminersorlutik Oqartussanut/inuiaqatigiinnut agguarneqarput, tassanilu aamma pissarsiassanut toqqaannartumik sunniutissat aamma avataanut sunniutissat, taamaallaat CO₂-mut aniatinneqartumut tunngatillugu Isumaliqatigiissitap misissugaanut tunngasuusut immikkoortinneqarput, tak. immikkoortoq 1.5.3.²⁵⁶ Erseqqissaatigineqassaaq, takussutissiaq 17.3.5-imi suliassani pingaarnerni pingasuusuni misissuiffigineqartuni agguaassinermut sunniutaagallartut kisimik takutinneqarmata, naatsorsukkat inernerit taakku naatsorsukkani, suliassanut taakkununga atatillugu ingerlanneqareersuni toqqaannartumik atuarneqarsinnaammata.²⁵⁷ Aamma oqaatigineqassaaq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerup inernerit ataatsimut isigalugit nalorninartortaarmata, taamaattumillu aamma inuiaqatigiinnut tunngatillugu sullissisut assigiinngitsut pillugit naatsorsukkat inernerit tamarmiusut taamaallutik. Kapitali 6-imi, 7-imi aamma 11-mi allassimasut malillugit naatsorsukkani missiliuinerit ilimagisallu arlallit tunngavigineqarput.

²⁵⁶ Immikkoortoq 17.3.6-imi allassimasutut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaassutsimut naatsorsuinerit nunap iluani isummersornerit tunngavigineqarput. Tamanna tunngaviusumik isumaqarpoq, inunnut *nunaqavissuunngitsunut* suliffeqarfinnullu aammalu assigisaannut aningaasaqarnikkut sunniutissat ilaatinneqarsimangitsut.

²⁵⁷ Misissueqqissaarnerit nassuiarneqartut taamaallaat agguaassinermut sunniutigallagaannut tunngasut, aamma aningaasaqarneq pillugu atuakkiani taaneqartarput: "impact incidence"-mut misissueqqissaarnerit.

Takussutissiaq 17.3.5 Suliassani pingaarutilinni pingasuusuni agguassinerup kingunerigallagassai

NNV, mio. kr.	Tamar mik Katillu git	Sullissisut			Attaveqaatinik ingerlatsisut Mittarfiit/ Umiarsualiviit	Atuisut			Namm. Oqartussat/ inuiaqatigiit	
		Silaann akkut angalla ssineq	Umia rsuit	Allat ^e		Nunaqa vissut	Nunaqa vissuun ngitsut	Nassi ussat	Nunap Karsia aamma kommunit karsiat	Avataa neersut
Nuummi mittarfik nutaaq - P4										
Airbus 330-200 tunngavigalugu ^a	2.309	539	0	0	952	1.102	0	205	-572	83
Timm. sukkasuuliat akunnattut tunng. ^b	1.322	-448	0	0	952	1.102	0	205	-572	83
Mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuullugu - tak. imm.7.2 ^c	664	705	0	0	157	50	0	114	-374	11
Nuummi umiarsualivik nutaaq - tak. kapitali 11 ^d	484	0	285	21	438	0	0	0	-260	0

- Airbus 330-200-p atorineqarnissaa, suliassanut qinigassaq 4, mittarfik 2200 m, ineriartornissamut takussutissiaq 2 tunngavigalugit, tak. takussutissiaq 6.5.6. Qinigassami tassani nunaqavissuunngitsut 90 mio. koruuninik annaasaqassapput.
- Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorineqarnissaa, suliassanut qinigassaq 4, mittarfik 2200 m, ineriartornissamut takussutissiaq 2 tunngavigalugit, tak. takussutissiaq 6.5.17. Qinigassami tassani nunaqavissuunngitsut 90 mio. koruuninik annaasaqassapput.
- Inissisimaffik 3, mittarfik 1199 m, ineriartornissamut takussutissiaq 2, tak. takussutissiaq 7.2.2. Qinigassami tassani nunaqavissuunngitsut maanna naliusut ilanngaasereerlugit 270 mio. koruuningajannik annaasaqarfiussapput.
- Nuummi Qeqertani umiarsualivik nutaaq, tak. takussutissiaq 11.2.1.
- Biiliutillit

Nuummi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfik

Takussutissiaq 17.3.5-imi takutinneqarpoq timmisartunik sukkasuulianik angisuunik atuinnissaq aallaavigalugu Kangerlussuarmi mittarfimmuut taartissamik Nuummi mittarfimmik 2200 m-imik nutaamik sanasoqarpat silaannakkut angallassinermi sullissisut, attaveqarnermik ingerlatsisut (Mittarfeqarfiit) kiisalu atuisut annertuunik pissarsiaqassasut. Timmisartulli akunnattumik angissusillit atorineqarnerat aallaavigneqassappat sullissisut annertuunik annaasaqartussaapput.

Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, aningaasartuutit sipaagaqangaatsiarnerup kingunerisaanik Mittarfeqarfiit pissarsissapput. Kiisalu atuisut bilitsit akikinnerulernerannit aamma piffissat angalaffiusartut utaqqiffiusartullu sivikinnerulernerannit pissarsissapput. Namminersorlutik Oqartussat mittarfimmuut nutaamut pisortat missingersuutaat aqutitigalugit (aammalu atuisunut akitsuutit aqutiginagit) aningaasalersuisarnissaa naatsorsuutigineqarmat, Namminersorlutik Oqartussat suliassamut annaasaqartartussaapput. Takussutissiaq 17.3.5-imi takutinneqartut agguassinerit kingunerigallagassaat kisimik allanneqarput. Immikkoortoq 17.3.5-imi matumani agguassinerup kingunerigallagassai tunngavigalugit agguassinerup inerniliussassat tunngavigneqarnissaasa eqqortuunnginneranut pissutaasut Isumalioqatigiissitap eqikkarlugit saqqummiuppai.

Qaqortumi mittarfik nutaaq

Takussutissiaq 17.3.5-imi Kalaallit Nunaata kujataani mittarfik Nuummi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfimmuut tunngatillugu allasimasutut Narsarsuarmiittup Qaqortumut nuunneqassappat ataatsimut qanoq isikkoqartussaana takutinneqarpoq. Narsarsuarmi maannakkut mittarfiusumut taartissamik Qaqortumi nutaamik mittarfiliortoqarpat, Mittarfimmi sullissisut, attaveqaatinik ingerlatsisoq (Mittarfeqarfiit) kiisalu atuisut pissarsiaqartussaapput. Matumanili pissarsiaagallartut agguaneqarnissaa allaanerungaatsiassaaq. Silaannakkut angallassinermi

sullissisut pissarsiassa, inuiaqatigiit pissarsiassaannit tamarmiusunit, suliasani maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit uuttorneqartunit amerlanerungaatsiartussaapput. Matumani inuiaqatigiit pissarsiassaannit tamarmiusunit 25%-ingajaat taamaallaat Mittarfeqarfinnit pissarsiarineqassapput, pisumi matumani Nuummi Imarpik qulaallugu mittarfiliormi 40%-it sinnerlugit pissarsiassanun naleqqiullugit. Kiisalu nunaqavissut ilaasunik angallassinermik atuisut annikitsuinnarmik pissarsisussaapput. Namminersorlutik Oqartussat namminneerlutik pisortat missingersuutaat aqutugalugit (aammalu atuisunut akitsuutit aqutiginagit) mittarfimmut nutaamut aningaasaliissapput, Namminersorlutik Oqartussat suliasamat matumunnga aamma annaasaqartussaapput. Immikkoortoq 17.3.5-imi allassimasutut, agguassinnermut sunniutissanut naatsorsorneqarallartunut aamma matumani agguassinnermut inerniliussat tunngavigneqarnissaasa eqqortuunnginneranut pissutaasut Isumaliogatigiissitap eqikkarlugit saqqummiuppai.

Nuummi umiarsualivik nutaaq

Nuummi umiarsualivimmi nutaami pissarsiassat sullissisunut pingasuusunut, tassalu umiarsuarnik sullissisunut, umiarsualivinni aqutsisunut biilertartunullu tutsinneqartussaapput. Pissutsit maannakkut atuuttut tunngavigalugit ingerlatseqatigiiffik ataaseq, tassalu Royal Arctic Line A/S (RAL), Nuummi talittarfiup - aalajangersimasumik Qeqertani umiarsualiviup containerersorfiusussap nutaap – allineqarnissaanik Isumaliogatigiissitap misissuinerani umiarsuarnik sullissisutut taamatullu umiarsualivimmi ingerlatsisutut pissarsiassanik pissarsisussaavoq. RAL-ip pissarsiai ilaatigut umiarsualivimmi sulianik pisariillisaanermi toqqaannartumik pissarsiat inerneraat, ilaatigullu usitussutsit katitigaanerisa aammalu ingerlasussanik piareersaanerup aqutsinerullu *nutaamik umiarsualiortoqarani pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu* inernalugu. Oqaatigineqassaaq, usitussutsit katitigaaneri aammalu ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu takussutissiaq 17.3.4-mi assersuusiartineqartumi ikinaangaatsiagaammata, aammattaaq tak. skema 17.4.1. Tassanissaaq Namminersorlutik Oqartussat annaasaqassapput. Immikkoortoq 17.3.5-mi matumanissaaq agguassinnermut sunniutissanut naatsorsorneqarallartunut agguassinnermut inerniliussat tunngavigneqarnissaasa eqqortuunnginneranut pissutaasut Isumaliogatigiissitap eqikkarlugit saqqummiuppai.

17.3.5 Isumaliogatigiissitap misissugaani pingaarni pingasuusuni agguassinissamat sunniutissat

Oqaatigineqartut Isumaliogatigiissitap misissugaani pingaarni pingasuusuni agguassinissamat *sunniutaqallartussat* immikkoortoq 17.3.4-mi nassuiaatigineqarput. Isumaliogatigiissitap paasininnera malillugu misissukkani pingaarni pingasuusuni taaneqartuni agguassinissamat sunniutissatut naatsorsugaagallartut agguassinermik inerniliinermi tunngavigissallugit eqqortuussasoq oqaatigineqarsinnaanngilaq. Taamaattumik unammilleqatigiinnermi pissutsit aammalu pisortat maleruagassiornerat agguassinissamik nalilersuineri tulluittuni ilanngunneqarnissaat pisariaqartussaavoq.²⁵⁸

Unammilleqatigiinnermi pissutsit aammalu pisortat maleruagassiornerat

Immikkoortoq 16.5-imi taaneqartut Isumaliogatigiissitap isumaqarpoq, Narsarsuarmi aamma Kangerlussuarmi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit Qaqortumi mittarfimmit aamma Nuummi Imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfimmit taarserneqarpata, mittarfeqarnermi sullissisut akornanni unammilleqatigiinnerup annertusineqarnissaa periarfissaqalissasoq. Pingaartumik

²⁵⁸ Saniatigut sunniutit agguaanernik misissueqqissaarnernut ilanngunneqaraangata, misissueqqissaarnerit taamaattut aningaasaqarneq pillugu atuakkani taaneqartarput: "effective incidence"-mik misissueqqissaarnerit. Allanneqartut taamaallaat pitsaassutsumik, tassalu annertussusiunngitsumik "effective incidence"-mik misissueqqissaarnerusutut nassuiarneqarsinnaammata Isumaliogatigiissitap eqqumaffigaa..

Kangerlussuarmi Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfik Nuummot nuunneqassappat, tamatumunnga tunngasortaa pingaaruteqarluartussaavoq. Kangerlussuaq nunap Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfittut pingaarnertut atorunnaarluni Nuummot nuunneqassapat, Air Greenlandip saniatigut sullissisut allat aallartinnissamut periarfissaat maannakkumiit pitsaanerulissapput. Sullissisut allat annertunerusumik aallartikkaluarpata aallartinnikkaluarpataluunniit, tamatumunnga periarfissat aammalu sullissisunut aningaasartuutit annikinnerulersinneqartut, ilaatigut takussutissiaq 17.3.4-mi taaneqartut pissutaallutik, Imapik qulaallugu timmisartunut bilitsit akii sullissisunit akikillineqartariaqalissapput, minnerpaamik aningaasartuutit appaataasa amerlaqataannik.²⁵⁹ Tamatuma kingunerisaanik Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassat allannguuteqanngippata, imaluunniit timmisartumik assartuussinermi atugassarititaasut allanik allannguuteqartinneqanngippata, sullissisut pissarsiassaasut atuisunut – tassalu nunaqavissunut nunaqavissuunngitsunullu – annertuumik iluaqutaassasut Isumalioqatigiissitaq naliliivoq. Kisiannili qanorluunniit pisoqaraluarpat mittarfik Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqassappat Kalaallit Nunaata kujataanut tunngatillugu Air Greenlandimut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissut allanngortinneqassasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq.²⁶⁰

Immikkoortoq 17.3.4-mi taaneqartutut, pingaartumik Sullualuup aqutiginneqarsinnaanerata piviusunngunnginnerani, unammilleqatigiinnermik ammaanermi taamaalillunilu sullissisut amerlanerusut ammaaneqarneranni umiarsuarmik nassiussanik assartuussinernut pitsaangorsaanissamut taamaalillunilu aningaasartuutit ikilisinneqarnissaannut periarfissanut Isumalioqatigiissitaq allaaneruseqarneranni naliliivoq. Tunngavissamut tassunga atatillugu ilaatigut kapitali 11-mi misissueqqissaarnerit tunngavigalugit sullissisut amerlanerusut Imapik ikaarlugu usinik assartuussinerat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaannngitsaq Isumalioqatigiissitaq naliliivoq. Nassiussat Kalaallit Nunaanni Imapik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfimmit ataatsimiit amerlanerusuniilluunniit nunami illoqarfinnut allanut ingerlaqqittussat, ilaallu taakkunanngaanniit nunaqarfinnut ingerlaqqittussat aamma killeqartarput, suliaassallu immikkut ilisimasassaanerat ima annertutigisarpoq – mikisunik ingerlataqarnermi ajoqutissat eqqarsaatigalugit – inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu arlalinnik sulisoqarnissamut tunngavissaqarani.

Takussutissiaq 17.3.4-mi takuneqarsinnaasutut RAL sullissisutut aammalu umiarsualivimmik ingerlatsisutut pissutsinut tunngaviusunut naleqqiullugu ingerlatsinermi aningaasaqarnera pitsaanerujussuusussaavoq. Umiarsualivimmi containerersorfiusumi nutaami usinik assartuinnermut aningaasartuutit pissutsinut tunngaviusunit appasinnerusussaapput. Iluaqutissat taakku – ikinnerusunik aningaasartuuteqarnikkut – tamaasa ataatsimut isigalugit sullitanut iluaqutaassasut imaluunniit tunniussasat ilimagisamit annertunerusut inuiaqatigiinnut tutsinneqartassasut naatsorsuutigineqartariaqarpoq. RAL Namminersorlutik Oqartussanit 100%-imik pigineqarpoq, taamaattumillu RAL-imut isumaqatigiissutitut tunngaviusuni ingerlatseqatigiiffiup ingerlatsinerup pitsaasuunissaanik, RAL-ip qanorluunniit pisoqaraluarpat soorunami pingaarnertut suliaassisaanik qulakkeerinissamut pisussaaffeqarnissaa aamma qulakkeerneqartariaqarpoq.

²⁵⁹ Niuernermi nukiit taamatut akit apparnerinut qulakkeerinnaassanngippata, unammilleqatigiinnermut oqartussaasut suliaasaqalissapput..

²⁶⁰ Timmisartut sukkaasuuliat akunnattumik angissusillit tunngavigineqassappata, sullissisut 450 mio. koruuningajannik annaasaqassapput, tak. takussutissiaq 17.3.4. Tamannali suliaasanut qinigassami 4-mi Airbus 330-200 tunngavigineqarneraniit aamma timmisartut sukkaasuuliat akunnattumik angissusillit tunngavigineqarneriniit sullissisut aningaasartuutaasa 1 mia. koruuningajannik apparnerinut atatinneqassaaq.

17.3.6 Nunami namminerimi aallaaviusut

Isumaliutissiissummi matumani inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuineri Kalaallit Nunaanni nunami namminerimi isiginninneq aallaavigineqarpoq. Tassalu nunaqavissut pissarsiassaannut/annaasassaannut sunniutissat, soorlu pisortat missingersuutaat aqutigalugit toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit malunniuttussat kisimik ilaatinneqarput. Tassalu assartuussinerimi suliassat misissueqqissaarfigineqartut kingunerisaanik takornariat avataaneersut imaluunniit inuussutissarsiornermut atatillugu angalasut avataaneersut pissarsiassanut/annaasassanut sunniutissaat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerimut ilaatinneqanngillat. Tamatuma ilaatigut nassatarisaanik – isumaliutissiissummi arlaleriarluni taaneqareersutut – suliassani misissuiffigineqartuni inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu naatsorsukkani sullissisut bilitsinut isertitaasa aamma angalasut bilitsinut aningaasartuutaasa allannguutaasa akornanni assigiinngissuteqartussaavoq. Tassani nunami namminerimi aallaaviusut soorunami toqqaarneqarput, tamanna aamma Isumaliotatigiissitap suliassaanik allattorsimaffik naapertorlugu sulinerani tunngavigissallugu naleqqummat.

Matumani allanneqartorpiani, minnerunngitsumillu takussutissiaq 17.3.1-imi takuneqarsinnaasutut aamma sullissisut atugaat sunnerneqartussaapput – pisut ilaanni annertungaatsiartumik. Taamaattumik nunami namminerimi aallaaviusuni aamma sullissisut ingerlatsisullu piginnittoqarnerisa ilanngunneqarnissaat ilaatinneqartariaqarpoq. Air Greenland aamma Air Iceland eqqarsaatigissanngikkaanni, sullissisut aalajangiisuusut pingaarutillillu, taakkunungalugu RAL aamma Mittarfeqarfiit ilaallutik, Namminersorlutik Oqartussat aqutigalugit inuiaqatigiinnit kalaallinit 100%-imik pigineqarput. Taamaakkaluartoq naatsorsukkani Assartuussineq pillugu Isumaliotatigiissitap suliarisimasaani tamani sullissisut tamarmik pissarsiassaat/annaasassaat tamarmik ilaatinneqarput, tassalu aamma Air Greenlandip aamma Air Icelandip pissarsiassai/annaasassai ilaatinneqarlutik. Tamatumunnga tunngaviusut pingaarnerit pingasuupput. Siullermik Isumaliotatigiissitaq nalilivoq, pissarsiassat/annaasassat, pingaartumik timmisartumik sullissisunit atorneqartussat agguarneqarnerat naatsorsukkat inernivissaannut eqqortumik takutitsinngillat. Tamanna immikkoortoq 17.3.5-imi taaneqartutut unammilleqatigiinnerup aamma/imaluunniit unammilleqatigiinnermut oqartussaasut akulerunnerisa kingunerisaanik sullissisut pissarsiassaasa ilanngaasereerlugit amerlanersaasa allanut nuunneqarnissaannik, tassalu soorlu Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassat allanngortinneqarnerat, kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit allalluunniit aqutigalugu atuisunut inuiaqatigiinnulluunniit nuussinissamik pissuteqarpoq. Aappaattut minnerunngitsumik Air Greenland sulinermini sulisunik nunaqavissunik annertuumik atuisuvoq, taamatullu Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffimmi 37,5%-inik piginnittuullutik. Tamatuma kingunerisaanik pissarsiassanit, ilanngaasereerlugit unammilleqatigiinnermit tatineqarneq imaluunniit unammilleqatigiinnermik oqartussaasunit tatineqarneq aqutigalugu inuiaqatigiinnut nuunneqartussaasussaannngikkaluartunit ikigisassaannngitsut inuiaqatigiinnut kalaallinut tuttartussaapput. Pingajuattut timmisartumik sullissisut pissarsiassaannit ilanngaaseriikkanit qanoq amerlatigisut inuiaqatigiinnut kalaallinut–toqqaannartumik toqqaannangitsumilluunniit – tutsinneqassannginnersut Isumaliotatigiissitap naliliiffigisinnaanngilaa.²⁶¹ Kisiannili Isumaliotatigiissitap naliliinera malillugu tamanna suliassani misissuiffigineqartuni annikitsuinnaasussaavoq pingaaruteqartussaananilu, taamaattumillu

²⁶¹ Air Iceland maanna Kalaallit Nunaanni mittarfinnut tallimanut timmisartuussisarpoq: Nuuk, Ilulissat, Narsarsuaq, Kulusuk aamma Nerlerit Inaat. Tunumi mittarfiit nuunneqassappata, immikkoortoq 9.3-mi aamma 9.4-mi allassimasutut tamanna Air Icelandimi ingerlatsinerimut sunniuteqartussaannngilaq. Nuummi Ilulissanilu mittarfiit tallineqarnerat, kiisalu mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnera Air Icelandip ingerlatsinerani periarfissanut sunniuteqassaaq. Sullissisut tamarmik ilaatinneqarnissaat aamma Air Icelandip niuernerimi pissarsiqaqfuisinnaanera annikingaatsiarteq ataatsimoortillugit ilanngunneqarnerisa kingunerisaanik nunami aallaaviusunut assiisoq taanna isumaqangaatsiartussatut naliliiffigineqanngilaq.

politikkikkut naliliiniarnermut tamakkiisumut tamatuma ilaatinneqarnissaa pingaaruteqaraluartoq tamatumunnga iluarseeriartoqarsimanngilaq.

17.4 Isumalioqatigiissitap suliassanik misissueqqissaarnerisa ataatsimut takussutissiornerat

Immersugaq 17.4.1-imi Isumalioqatigiissitap suliassanut misissueqqissaarneri, ataatsimut takussutissiorneqarput, tassalu tassani misissueqqissaarnerit kapitalini 6-imiit 9-mut aamma 11-miit 13-imut ersaarinnerusumik nassuiarneqarput.²⁶² Immersugaq 17.4.1-imi suliassani tamani – ajornartinnagu suliassanut qinigassani minnerpaamik ataatsimi qinigassami tassani sanaartornissamut missingersuutit, maanna naliusut ilanngaasereerlugit aammalu suliassaqaarfiup iluani erniat nassuiarneqarput, taamatullu suliassamut aalajangersimasumut oqaaseqaatit allanneqarlutik. Immersugaq 17.4.1-imi allassimasutut aamma suliassat akornanni assersuussinissaq ajornannginnerulersinniarlugu angallannermut suliassani pingaarutilinni pingasuni qinigassat, Isumalioqatigiissitap misissuiffigisai ilanngunneqarput.

Suliassanik misissueqqissaarnerit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut akilersinnaassutsimik misissueqqissaarfineqanngitsut

Suliassat ilaanni, Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnermini ilaatitsivigisaani assigiinngitsut pissutigalugit Isumalioqatigiissitap immiut akilersinnaassusivimmik misissueqqissaarnernik ingerlatsivigisinnaasimanngilai.

Nuussuup qeqertaasartaani Qaarsuni mittarfiup taartigisinnaasaanik Uummannap qeqertaani mittarfiliornissamut atatillugu taamatut pisoqarpoq. Siusinnerusukku misissuinerit takutippaaq Uummannap qeqertaani mittarfiliornissaq teknikki eqqaarsaatigalugu ajornakusoortorujussuusooq akisoorujussuususaallunilu. Taamaattoqassappat mittarfinnut aalajangersakkat maannakkut atuuttut aamma Uummannap qeqertaani pissutsit maannakkut atuuttut tunngavigalugit Uummannap qeqertaani mittarfiliornissamut periarfissat nutaamik misissuiffigineqarnissaat pisariaqartinneqarpoq.

Kapitali 12-imi takuneqarsinnaasutut, piffissamut isumalluutitigullu killiliussat iluanni Sisimiuni umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut naliliinissamut tunngavissat, 2010-mi novembarimi Isumalioqatigiissitamut saqqummiunneqartut Isumalioqatigiissitap uppersinnasissimanngilai. Kisiannili takussutissat arlallit tunngavigalugit Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu immiut akilersinnaassasoq ilimagineqarpoq, pingartumik suliassap aalisariutinut/suliffissuarmut talittarfiup allineqarnissaanut tunngasortaani. Tamatuma kingunerisaanik Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, suleqatigiissitamik suliniuteqapallattussamik, Sisimiuni umiarsualiviup allineqarnissaata siunnersuutigineqartup inuiaqatigiit aningaasaqarneranni immiut akilersinnaassusissaanik misissuinerimik, Isumalioqatigiissitap Nuummi umiarsualiviup containerersorfusussap nutaap sananeqarsinnaaneranut atatillugu misissuinermini malitaasa assinginiq malitaqarluni suliaqartussamik pilersitsisoqassasoq.

Aamma Ilulissani umiarsualivimmi pisinnaasatigut ajornartorsiortoqartoq aammalu aqunnissamut pissutsit ajornakusoortut pillugit Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsisoqarpoq. Umiarsualivimmi pissutsit pitsanngortinneqarnissaanut suliassatut siunnersuutigineqarsimasut taamaallaat pingaarnersiorlugit nassuiarneqarput. Tassalu suliassaalersinnaasunik sanaartornissamut missingersuusiavinnik peqartoqanngilaq. Taamaattumik aamma Isumalioqatigiissitaq Ilulissani

²⁶² Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinerup misissuiffigineqarnera kapitali 15-imi sammeneqarpoq, kapitalimilu tassani immikkoortoq 17.8-imi eqikkarneqarluni.

umiarsualivimmik alliliisinnaanermut atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngasunik misissueqqissaarsinnaasimangilaq. Tamatumunnga malitsigitillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, Sisimiuni umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut atatillugu suleqatigiissitaliap assinganik suleqatigiissitaliortoqassasoq.

Aasianni umiarsualivimmik alliliinissamut pilersaarutininik aalajangersimasunik soqanngilaq, kisiannili piffissap sivikitsup iluani uuliasiorluni misissuinermini ingerlatat pissutigalugit umiarsualiviup allineqarnissaa pisariaqalersinnaasoq najugaqartunit naatsorsuutigineqarpoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliinera malillugu Aasianni umiarsualiviup allineqarnissaa kitaata sineriaa *tamakkerlugu* uuliasiorluni misissuinermini ingerlatassanut atasutut isigineqartariaqarpoq. Taamaattumik Aasianni umiarsualiviup allineqarnissaa uuliasiorfiutiqatigiiffiit siunissami misissuinnassanut pilersaarutaannut ataqatigiissinneqartariaqarpoq. Tamatumunnga atatillugu umiarsualiviup allineqarsinnaaneranut aningaasalersuinnassat paasisaqarfigineqartariaqarput. Suliami tassani aamma umiarsualivimmik soqutigisallit allat ilaatinneqartariaqarput.

Maniitsumi umiarsualivimmik alliliinissaq maannakkorpiaq Alcoa-mut suliniummut atatillugu Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit misissueqqissaarfigineqarpoq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq Maniitsumi umiarsualivimmi suliaasaq naliliiffiginiarsimangilaa, suliaasap taassuma Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarnissaa naleqqunnerpaatinneqarmat.

Aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq – tak. immikkoortoq 13.4 – Narsami, Nanortalimmi Qaqortumilu umiarsualivinnik alliliinissat misissuiffigisimavai. Taakkunani takuneqarsinnaasutut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq illoqarfinni taakkunani umiarsualivinnik alliliinissaq inassutigisinnaangilaa, tassanilu aamma Qaqortumi umiarsualiviup allineqarnissaata misissuiffigineqarnissaa pingaaruteqartinneqarpoq. Qaqortumi umiarsualiviup Imarpik ikaarlugu umiarsualivinnut talittarfimmut alliliinermi pitsanngorsaanermini pissarsiasat ikinngitsut piviusunngortinneqarsinnaagaluartut, tassani pissarsiasat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaassutsimik ersarissumik qulakkeerinissamut naammangillat. Aamma Killavaat Alannguanni nunami aatsitassanik qaqutigoortunik piiannissaq aalajangiunneqassappat, tassunga atatillugu umiarsualiviliortoqarnissaa, immaqalu Qaqortumut aqquserniortoqarnissaa ilimagineqarsinnaavoq. Tamanna pissappat umiarsualiviup taassuma Qaqortumut usinik pilersuineranut, RAL-imit isumagineqartumut nalinginnaasumut atatillugu atorineqarsinnaanissaa ilimarnarpoq. Tamannalu ataatsimut isigalugu isumaqarpoq, Killavaat Alannguanni aatsitassarsiorneqarnissaa inissinneqarpat aatsaat Qaqortumi Imarpik ikaarlugu umiarsuarnut talittarfissamik nutaamik sanasoqarnissaanut apeqqut qaqeqqinneqassasoq Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarpoq.

2010-mi ukiakkut ataatsimiinnermi (immikkoortoq 78) Tunumi pilersuinermini pissutsit Inatsisartunit oqaluuserineqarput. Nunani Avannarlerni Killerni Siunnersuisoqatigiit Tunup pilersorneqarnerani suleriaasissanut allanut periarfissanik misissuinnissamik kajumissaaruteqarnera tamatumunnga tunngavigineqarpoq. Misissuineq taamaattoq ingerlanneqassasoq, aammalu Inatsisartut 2011-mi ukiakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqassasoq aalajangiunneqarpoq. Misissuinermini ilaatigut Tunup akuersissutinik tunngaveqarluni imaatigut angallavigineqarnerani aningaasaqarnikkut angallassinikkullu iluaqutissat ajoqutissallu pingaarnerit ilaatinneqartussaapput. Taamatuttaaq Islandimi umiarsualivinni oqartussaasut immaqalu umiarsuaatileqatigiiffiit pilersuinerup isumannaassusissaanik kissaatigineqartumik naammassinnissinnaanersut, aammalu Islandimi pilersuisunit niuertunillu pilersuutissanik pisiniartoqarsinnaanersooq misissorneqassaaq. Apeqqutip taassuma immikkut misissuiffigineqarnissaanut Inatsisartut aalajangerneqartut tunngavigalugu,

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap Tunumi umiarsualivinnik alliliinissaq aammalu Tasiilap Ittoqqortoormiillu usinik pilersorneqarnera sammisimangilaa.

Suliassanut misissueqqissaarnerit, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminent akilersinnaassutsimik misissueqqissaarfiginertallit

Immersugaq 17.4.1-mi Isumalioqatigiissitap suliassanik misissueqqissaarnerani, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaassutsimik misissueqqissaarfigineqarlutik, aammalu mannakkut tunngaviusut malillugit ingerlateqqinneqartussatut imaluunniit unitsinneqartussatut Isumalioqatigiissitamit inassuteqaateqarfigineqarlutik naammassineqarsinnaasimasut eqikkarlugit takussutissiorneqarput. Immersugaq 17.4.1-mi suliassat akornanni assersuussisinaanerup oqinnerulernissaa eqqarsaatigalugu aamma suliassani pingaarnerni pingasuusuni misissuinerit inernerit allanneqarput. Immikkoortuni 17.4.1-miit 17.4.10-mut immersugaq 17.4.1-mi suliassanut allanut Isumalioqatigiissitap naliliineri itisilerneqarput.

Immersugaq 17.4.1 Isumalioqatigiissitap suliassanut misissueqqissaarnerinut, inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaasunik misissueqqissaarnerinik, aammalu pioreersut tunngavigalugit ingerlateqqitassatut unitsinneqartussatulluunniit Isumalioqatigiissitamit inassuteqaateqarfigineqarlutik naammassineqarsinnaasimasunut takussutissiaq

Suliassaq	Sanaartormermut aningaasaliissutit Mio. kr. 2010-mi akit	Maanna naliusut ilanngaasereerlugit Mio. kr. 2010-p aallartinnerani	Suliassaqarfui p iluani erniat, ukiumut %	Nassuiaat	Itisilern eqarfia:
Kangerlussuarmi imaluunniit Nuummi imarpik qulaallugu mittarfik: ^a					
Kangerlussuaq Nuummi 1199 m-imik taarserlugu	122 mio. kr.	128 mio. kr.	9,2%	Airbus 330-200-ip atorneqarnera tunngavigalugu	Kapitali 6
Nuuk, 2200 m, Kangerlussuaq matullugu	1.297 mio. kr.	2.110 mio. kr.	13,9%	Airbus 330-200-ip atorneqarnera aamma agguaqatigiissillugu piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaat tunngavigalugu	
Nuuk, 2200 m, Kangerlussuaq matullugu	1.297 mio. kr.	1.901 mio. kr.	12,2%	Airbus 330-200-ip atorneqarnera aamma piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaasa ajornerulernera tunngavigalugu	
Kangerlussuaq Nuummi 1199 m-imik taarserlugu	122 mio. kr.	123 mio. kr.	9,2%	Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerat tunngavigalugu	
Nuuk, 2200 m, Kangerlussuaq matullugu	1.297 mio. kr.	757 mio. kr.	8,2%	Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerat aamma agguaqatigiissillugu piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaat tunngavigalugu	
Nuuk, 2200 m, Kangerlussuaq matullugu	1.297 mio. kr.	548 mio. kr.	6,5%	Timmisartut sukkasuuliat akunnattumik angissusillit atorneqarnerat aamma piffissaq eqqorlugu tikittartut akulikissusaasa ajornerulernera tunngavigalugu	
Qaortumi mittarfik	681 mio. kr.	534 mio. kr.	8,9%	Ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mi inissiiffissaq 3-mi mittarfimmut 1199 m-imut, takornariaqarnermi saniatigut sunniutissat ilanngullugit	Imm. 7.2
	1.389 mio. kr.	-368 mio. kr.	2,3%	Ineriartorfissanut takussutissiaq 2-mi inissiiffissaq 3-mi mittarfimmut 1799 m-imut, takornariaqarnermi saniatigut sunniutissat ilanngullugit	Imm. 7.2

Suliassaq	Sanaartornermut aningaasaliissutit Mio. kr. 2010-mi akit	Maanna naliusut ilanngaasereerlugit Mio. kr. 2010-p aallartinnerani	Suliassaqarfiu p iluani erniat, ukiumut %	Nassuiaat	Itisilern eqarfia:
Nuummi umiarsualivik containerersorfik	478 mio. kr. 478 mio. kr.	484 mio. kr. 646 mio. kr.	9,2% 10,8%	Maanna naliusut aamma suliassaqarfiup iluani erniat ikinaagaagunarpur, tak. matuma kinguliani allassimasut Imaatigut angallassinerup pitsaanerulernerani pissarsiasat ukiumut 19-miit 30 mio. koruuninut amerlineqarput. Pissarsiasat 67 mio. koruunit pallissinnaavaat. Taamaattumik maanna naliusut aamma suliassaqarfiup iluani erniat suli ikinaagaagunarpur	Kapitali 11
Ilulissani mittarfiup tallineqarnera	73 mio. kr.	27 mio. kr.	6,2%	Kisitsisit taakku suliassamut qinigassani mittarfimmu 1199 m- imut atorineqartut allanneqarput. Takornariaqarnermi saniatigut sunniutissat ilanngunneqarput	Kapitali 8
Nanortalimmi mittarfik nalinginnaasoq	68 mio. kr.	42 mio. kr.	13,2%	Paamiuni mittarfiup atorineqamerata annikillineqarnera tunngavigineqarpoq. Ataasiakkaanut aningaasartuutissanut missiliuinerit qitiusut atorineqarput	Imm. 9.2
Tasiilami mittarfik	257 mio. kr.	54 mio. kr.	5,4%	Takornariaqarnerup saniatigut sunniutissat ilanngunneqarput	Imm. 9.3
Ittoqqortoormiini mittarfik	152 mio. kr.	35 mio. kr.	5,5%	Takornariaqarnerup saniatigut sunniutissat ilanngunneqanngillat	Imm. 9.4
Qaanaami mittarfiup matuneqarnera	Pisariaqanngilaq	59 mio. kr.	Naassaanngit sut imaluunniit annertoorsuit	Thule Air Base-p inuinnarnik assartuussinerup atorineqarnissaa pillugu Namminersorlutik Oqartussat aamma amerikamiut oqartussaasuisa akornanni politikkikkut isumaqatigiissuteqarnissaq pisariaqarpoq	Imm. 9.5.2
Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq	300/590 mio. kr. 300/590 mio. kr.	-294 mio. kr./ -565 mio. kr. -158 mio. kr./ -430 mio. kr.	Naatsorsorne qanngillat Naatsorsorne qanngillat	Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarnerani. Aqqusemiassamik misissuineri sanaartugassamut missingersuutit marluk atorineqarput, taamaattumillu aamma manna naliusut ilanngaasereerlugit nalunaarsorneri marluk saqqummiunneqarput Sisimiuni mittarfiup matuneqarnerani. Aqqusemiassamik misissuineri sanaartugassamut missingersuutit marluk atorineqarput, taamaattumillu aamma manna naliusut ilanngaasereerlugit nalunaarsorneri marluk saqqummiunneqarput	Imm. 6.7 Imm. 6.7
Kalaallit Nunaata kujataani aqqusernit	750 mio. kr. 2,1 mia. kr. 2,2 mia. kr.	-600 mio. kr. -2,2 mia. kr. -2,3 mia. kr.	Naatsorsorne qanngillat Naatsorsorne qanngillat Naatsorsorne qanngillat	Narsap aamma Qaortup akornanni aqqusemiorneq ikaartaatiliinerlu Sisamanik sulluliorfiusumik aqqusemiorneq Kangerluup Qoorup naqqata iluatigut sulluliorluni aqquserniorneq	Imm. 7.3
Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassineq				Qulimiguulinnik/angallatinik ataqatigiitsilluni ukiumut ikinnerpaamik 1,2 mio. koruunit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni siparneqarsinnaapput.	Imm. 7.4

Suliassaq	Sanaartormermut aningaasaliissutit Mio. kr. 2010-mi akit	Maanna naliusut ilanngaasereerlugit Mio. kr. 2010-p aallartinnerani	Suliassaqarfiu p iluani erniat, ukiumut %	Nassuiaat	Itisilern eqarfia:
Qaortup aamma Narsap akomanni aqqusineq ikaartaallu ataqatigiissillugit	19 mio. kr.	52 mio. kr.	20,7%	Angallatinik minnernik atuilluni. Angallatinik minnernik atuinnermi isumannaallisaanermut apeqquutit Isumalioqatigiissitap immikkut naliliffiginngilai.	Imm. 7.5
Qaarsut aamma Uummannap akomanni aqqusineq ikaartaallu ataqatigiissillugit	5 mio. kr.	20 mio. kr.	31,6%	Aasaanerani atorneqassaaq, piffissarlu juunimiit septembarimut qaammatinik sisamanik sivilissuseqartussatut missiliorneqarpoq	Imm. 9.5.1

Nassuiaat: Misissuineri ineriartorfissat takussutissianik assigiinngitsunik atuisoqartillugu, ineriartorfissanut takussutissiani kisitsisit immersugaq 2-mi atorneqartarput.

- a. Suliassanut qinigassani P1 aamma P4 kisimik skemami matumani atorneqarput, suliassat taakku piviusunngortinneqarnissaminut ilimanaateqarnerummata. Suliassanut qinigassani imminut akilersinnaassuseq takussutissiaq 17.3.1-imi takuneqarsinnaavoq. Maanna naliusumut ilanngaasereerlugit aamma suliassaqarfiu iluani ernianut kisitsisini takutinneqartuni takornariaqarnermut sunniutissat ilanngunneqarput.

17.4.1 Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaa

Ilulissani mittarfiup tallineqarnissaanut periarfissat marluk misissueqqissaarfigneqarput, tassalu maannakkut mittarfiusup 845 m-iusup ilaatigut 1199 m-inut ilaatigullu 1799 m-inut tallineqarsinnaanera tassani pineqarluni.

Misissueqqissaarnerni paasineqarpoq, 1799 m-inut tallineqarnerani inuiaqatigiit aningaasaqarnerani iluanaaruteqartoqassappat amigaateqangaatsiarnermut pequtaasut pingaarnerit marluusut. Ilulissani mittarfimmik takingaatsiartumik sanasoqassappat, siullermik pitsanngorsaanneri pissarsiassat, Kalaallit Nunaanni akunnittarfittut qitiusutut anguneqartussat annaaneqassapput. Aappaattut nunap iluani aallaaveqarneq, aammalu Ilulissat nunami takornariaqarnermi qitiunerat eqqarsaatigalugu Ilulissani 1799 m-imik mittarfiliorneq pissarsiassanik annertuut avataaneersunut tuttartussaannerinik tamanna kinguneqassaaq. Pissarsiassanillu taakkuninnga allanut tuttussat – eqqortumik – misissueqqissaarnernut ilanngunneqanngillat. Pissutsit marluk taakku pingaaruteqartorujussuupput, taamaattumillu misissueqqissaarnerit takutippaat 1799 m-imik mittarfiliorneq aamma imminut akilersinnaanngitsoq, naak mittarfik Isumalioqatigiissitap tunngavissanik tamarmiusunik atuinera malillugu nunamut tunissutaasussaagaluq.

Kapitali 8-mi takuneqarsinnaasutut takornariaqarnerup sunniutissaasa ilanngunneqarneranni Ilulissani mittarfiup 1199 m-inut tallineqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaavoq. Ilulissanilu mittarfiup tallineqarsinnaaneranut atatillugu takornariaqarnermut sunniutissat imminiiginnarneqarsinnaanngillat. Ilulissat nunami takornariaqarnermi qitiummat.

Isumalioqatigiissitalli ilisimatitsissutigissavaa, piffissaq isumalluutillu pissutaallutik Ilulissani eqqaanilu takornariaqarnermi periarfissarititaasut itisilerlugit naliliiffigneqarnissaat periarfissaqarfigneqarsimanngimmat. Aamma misissuinerinik taamaattunik ingerlatsisoqarsimanersoq Isumalioqatigiissitamit ilisimaneqanngilaq.

Taamaattumik takornariaqarnerup ineriartornissaanut tunngavissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap missiliuinerinik, akuttunngitsumik killeqartinneqartartunik tunngaveqarput, taamaattumillu missiliuinerit taakku soorunami isornartorsiorneqarsinnaapput. Taamaattumillu aamma ilanngussaq 8.1-imi takutinneqarpoq, takornariaqarnerup ineriartornissaanut missiliuineri qinigassat inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naatsorsuinerit ajornanngitsuaqqamik ilanngunneqarsinnaasut.

1199 m-imik mittarfiliormi aningaasaliissutissat imminullu akilersinnaanissamut siunertat immersugaq 17.4.1-imut allanneqarput.

17.4.2 Nanortalimmi mittarfik nalinginnaasoq

Isumalioqatigiissitap misissuinerani takutinneqarpoq, Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sananissaq, aammalu Paamiuni mittarfik mittarfittut nalinginnaasutut atorneqartartussanngorlugu atorneqarnerata annikillisinneratigut timmisartut mikisut atorlugit Nanortalip aamma Nuup akornanni Qaqortoq Paamiullu aqqusaarlugit timmisartuussisoqalernissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu annertuumik iluanaaruteqarfiusinnaasoq. Naatsorsukkat taakku inernerat aamma tunngaviusut qitiusut allanngorangaatsiaraluarpataluunniit tutsuignartorujussuupput.

Paamiuni mittarfiup atorneqarnerata annikillisinneratigut aamma nunap immikkoortuani angallavik annikinnerusumik ”tutsuiginassuseqalissaaq”, pisullu ilaanni isumannaassusissaaq eqqarsaatigalugit usissat ikilisillugit timmisartuussisoqartartussaalluni (pisinnaasat, soorlu inissanik killiliiffiusut). Kisianni tamannaluunniit eqqarsaatigineqaraluarpat, Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sananissaq tunngavigineqartut malillugit imminut akilersinnaasussaassaaq, minnerunngitsumik Paamiuni mittarfiup atorneqarnera annikillisinneqarpat.

Naliliineq

Taamaattumik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik naliliineq aallaavigalugu, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap matuma siuliani tunngavissat malillugit inerniliisariaqarpoq, Paamiuni mittarfiup atorneqarnera annikillisinneqassappat Nanortalimmi mittarfimmik nalinginnaasumik sanasooqartariaqartoq.

17.4.3 Tasiilami mittarfik

Islandimiit takornariartartut Tunumut, minnerunngitsumillu Kulusummut/Tasiilamut tunngatillugu pingaaruteqangaatsiarput. Taamaattumik takornariaqarnermik ineriartortitsinerimi mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarsinnaanerata sunniutissaasa ilanngunneqarnissaat pisariaqarpoq.

Tamatunngali atatillugu erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, immikkoortoq 9.3-mi ersarinnerusumik nassuiaatigineqartut tamatumaluunniit eqqarsaatigineqarnissaa sioqullugu mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasoq, suliassap iluani erniat ukiumut 4%-erpianik, eqqornerusumik ukiumut 4,3%-inik annertussuseqartussaammata.

Tunngavissat Isumalioqatigiissitap tamarmiusunut tunngatillugu suliarisai taakku eqqarsaatigalugit, misissuinermit takornarianut saniatigut sunniutissat ilanngunneqarpata inuiaqatigiit aningaasaqarneranni akilersinnaassuseq ukiumut 5,4%-inut qaffattussaavoq.

Isumalioqatigiissitamiit ilisimatitsissutigineqassaaq, takornarianut sunniutissat taaneqartut ilaatigut mianersortumik naliligaammata ilaatigullu nalorninartoqarlutik. Immikkoortoq 9.3-mi takornarianut saniatigut sunniutaasussanik Isumalioqatigiissitap missiliuinermini angusaasa qanoq ililluni pissarsiarineqarsimanerat sukumiisumik nassuiarneqarpoq, taamaattumillu allanut missiliuisoqarpat sunniutissat missiliornissat ajornanngitsuarsuuvoq.

Naliliineq

Kisiannili eqikkarlugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu imminut akilersinnaasoq.

Isumaliutigineqartuni, politikkikkut isummernissamut ilaatinneqartussani aamma mittarfiup Kulusummiit Tasiilamut nuunneqarnerani Tunumi inuussutissarsiornikkut ineriartortitsinerup nukittorsarneqarnissaanut periarfissat ilaatinneqartariaqarput.

17.4.4 Ittoqqortoormiini mittarfik

Mittarfiup Nerlerit Inaanniit Ittoqqortoormiinit nuunneqarsinnaaneranut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani, sumiiffimmi qulimiguullip atorineqarunnaarnissaa tunngavigineqarpoq. Tamatumunnga pissutaasut kapitali 14-imi ersarinnerusumik nassuiaatigineqarput.

Tunngavissaq pingaarutilik taanna tunngavigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissugaasa takutippaat, mittarfik Nerlerit Inaanniit Ittoqqortoormiinit nuunneqassappat, tamanna inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminut akilersinnaasoq. Suliassap iluani erniat ukiumut 5,5%-inik annertussuseqassapput.

Nuussinermi takornariat assartorneqartarnerinut pissutsit pitsaanerulissapput, taamaattumillu sumiiffimmut takornariaqarnerup ineriartortinneqarnissaanut tunngavissaqarluni. Tamatumuunakkut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni pissarsiassat imminut akilersinnaassutsimut atorineqartumut naatsorsuinnermut ilaatinneqanngillat.

Nerlerit Inaanni mittarfiup atorunnaarsinneqarneratigut Ittoqqortoormiini mittarfiup Tunup Avannaarsuani nunamut eqqissisimatitamut isaarissat atorineqalernissaa periarfissinneqassaaq. Timmisartut tamarmik Ittoqqortoormiini ilanngaaserinikkut politiillu sullissinerisigut misissorneqartalissapput, aammalu ilisimatusartut takornariallu, ullumikkut nunamut eqqissisimatitamut angalasartut, sukkulluunniit inuiaqatigiinnut kalaallinut attuumassuteqanngitsut illoqarfimmut tikeraarnissamut periarfissaqalissapput.

Naliliineq

Ataatsimut isigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, Ittoqqortoormiini nutaamik mittarfiliornissaa, tamatumalu peqatigisaanik Nerlerit Inaanni mittarfiup maannakkut atorineqartup matuneqarnissaa tunngavissaqartoq.

17.4.5 Qaanaami mittarfiup matuneqarnissaa

Qaanaami mittarfiup matuneqarsinnaaneranut tunngatillugu Isumalioqatigiissitap misissuinnermini assartuusseriesaatsimik, 1. september 2001-imi Qaanaami mittarfiup ammarneqarnissaa tikillugu atorineqarsimasumik atuileqqissinnaaneranut periarfissaqarnissaaq tunngavigaa. Tassalu Pituffiup/Thule Air Base-p siornatigutut atorineqaaqqilersinnaanissaaq tunngavigineqarpoq.

Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani takutinneqarpoq, Qaanaami mittarfiup matuneqarnissaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu annertuunik iluanaarutissartaqartoq. Mittarfiup ingerlanneqarneranut aningaasartuutitut appaatissarujussuit, Pituffiup aamma Qaanaap akornanni qulimiguulimmik assartuussinnermik ingerlatsinnermut qaffasinnerusunut matussusiilluarsinnaapput.

Naliliineq

Taamaattumik misissueqqissaarnerit ingerlanneqarsimasut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inassuteqarpoq, Qaanaami mittarfik piaarnerpaamik matuneqassasoq. Tassalu Pituffimmi/Thule Air Base-mi mittarfiup timmisartup qulimiguullillu akornanni nikinnermut atorineqarsinnaanerani ajornarunnaarsitsisussamik amerikamiunut isumaqatigiissusiassap inissinneqarnissaa piaartumik sulissutigineqartariaqarpoq. Isumaqatigiissummi tunngaviusumik

maleruagassat, 2001-imi Qaanaami mittarfiup ammarnera tikillugu atuussimasut atulerseqqinnissaat siunnerfigineqartariaqarpoq.

17.4.6 Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquusineq

Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniassap sananeqarnissaanut aningaasartuutissanut soorunami aqqusernup qanoq ilusilerneqarnissaa apeqqutaassaaq. Nalunaarusiami *Suliassamut nassuiaatit missingersuutillu - Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniornissaaq*-mi, Sisimiut Kommuniat sinnerlugu Rambøll-imit suliarineqartumi aammalu 2004-imi maajimi saqqummersinneqartumi, sanaartugassamut aningaasartuutissat 250 mio. koruuninut missiliorneqarput, Isumalioqatigiissitallu naliliinera malillugu taakku 2010-mi akiusut malillugit 300 mio. koruuninik naleqartussatut missiliorneqarput. *Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqquserniornissamut tunngatillugu Nalunaarusiaq. Sisimiut Kommuniata kingunerisassanik misissuineranik aamma suliassap ingerlateqqinneqarnissaminut naleqqunneranik naliliineq*-mi, tamatuma kingorna saqqummertumi, suleqatigiissitamit, Sisimiut Kommuniannit, Inuussutissarsiornermut, Nunalerinermut Attaveqarnermullu Pisorta qarfimmit, Aningaasaqarnermut Pisorta qarfimmit aamma Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisorta qarfimmit ilaasortaaffigineqartumit suliarineqartumi, aamma 2004-mi decembarimi tamanut saqqummiunneqartumi Mittarfeqarfiit Sanaartorneq-mit erseqqissarneqarpoq, aqquserniornissamut missingersuutit 490 mio. koruuniussasut, taakkulu 2010-mi akit malillugit 590 mio. koruuniussasut Isumalioqatigiissitap naliliivoq. Nalunaarusiani taakkunani missiliukkat assigiinngingaatsiarnerinut aqqusernup ilusissaanut, sanaartornermi atortut pissarsiarineqarsinnaanerinit il.il. tunngavissat assigiinnginnerat pissutaavoq.

Isumalioqatigiissitaq aalajangerpoq, aqquserniassamut missingersuutit marluusut 2010-mut akinut naleqqussarlugit misissueqqissaarniarluni, tak. immikkoortoq 6.7 aamma skema 17.4.1.

Kiisalu sanaartugassanut missingersuusiani marluusuni qinigassat marluk misissuqqissaarfigineqarput: ilaatigut Sisimiuni mittarfiup atorneqarnera ingerlatiinnarlugu Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniornissamut qinigassaq, ilaatigullu Sisimiuni mittarfik matullugu aqquserniornissamut qinigassaq.

Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarnissaa

Immersugaq 17.4.1-imi takutinneqarpoq, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniornermi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit sanaartornermut missingersuutit 300 mio. koruuniunerat imaluunniit 590 mio. koruuniunerat apeqqutaatillugu -294 mio. koruunit aamma -565 mio. koruunit atorneqassasut.

Sunniutissalli arlallit naatsorsukkanut taakkununga ilaatinneqanngillat. Tassani ilaatigut sumiiffimmi inuiaqatigiit qaninnerusunik attaveqalerneranni sumiiffimmi najugaqartunut iluaqutissat, taamatullu aqquserniornerup kingunerisaanik takornariat amerlinerisigut pissarsiassat, naatsorsukkanut ilanngunneqanngitsut pineqarput.

Tamatuma saniatigut naliliinermi AUL-ip sineriak sinnerlugu ilaasunik imaatigut angallassinera siunissami ungasissumi ingerlaannarnissaata Isumalioqatigiissitamit naatsorsuutigineqannginneranut atatillugu nalornissuteqartoqarpoq. Sineriak sinnerlugu angallavik ingerlaannassappat, Kangerlussuup mittarfianut imaatigut angalasinnaanerup biilerlunilu angalasinnaanerup ataatsimoortinneqarsinnaanera ingerlaannarnissaminut periarfissaqarpoq. Angalasut ilaannit tamanna pissarsivittut misigineqartassaaq, taamaattumillu naliliinermut ilanngunneqanngilaq.

Kisianni aamma sunniutissanik pitsaanngitsunik peqassaaq, taakkunanngalu angalasut ilaasa timmisartornissamut sanilliullugu sivisunerusumik angalasarnissaat taaneqarsinnaavoq. Tamatuma

saniatigut nalunaarasuartaatitigut attaveqaasersuinikkut aamma aqqusineq sinerlugu illuaralersuinikkut isumannaallisaanermi iliuuseqarnermut ikinnerusunik aningaasartuuteqarnissaq ilaatinneqassaaq.

Sunniutissat taakku imminnut oqimaaqatigiissinniarneqarnissaat misilinneqanngilaq. Kisiannili suliassaq immiut akilersinnaassappat sunniutissat naliligaanngitsut ataatsimut ilanngaasereerlugit nalingisa pitsaaqutissaat qanoq annertutiginersut naatsorsorneqarpoq. Taamatut naatsorsuineri takutinneqarpoq, sanaartugassanut missingersuutit appasinnerusut atorneqassappata, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut ilanngaasereerlugit 18 mio. koruuninik naleqartussaasut. Sanaartugassanut missingersuutit qaffasinnerusut atorneqarnerini, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut ilanngaasereerlugit 34 mio. koruuninik naleqartussaapput.

Naliliineq

Takornariaqarnerup annertusinerata sunniutissaanik naliliineri tunngavissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap atorsimasai malillugit, takornariartartut amerlinerat inuiaqatigiit aningaasaqaneranni iluanaaruteqarsinnaanermut aqqutissaasoq oqartoqarsinnaanngilaq.

Sisimiuni mittarfiup matuneqarnissaa

Immersugaq 17.4.1-imi takutinneqarpoq, Sisimiut Kangerlussuullu akornanni aqquserniormi maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit sanaartornermut missingersuutit 300 mio. koruuniunerat imaluunniit 590 mio. koruuniunerat apeqqutaatillugu -158 mio. koruunit aamma -430 mio. koruunit atorneqassasut.

Qinigassami tassani sunniutissat naliligaanngitsut Sisimiuni mittarfiup pigiinnarneqarnerani sunniutissanut sanilliinneqarnerinut assingupput, tassani sunniutissat annertussusissat allaanerusingaallutik. Sisimiuni mittarfiup matuneqarnerata qinerneqarnissaa aamma sunniuteqarnerluttussaavoq, tassami Sisimiuniit timmisartunik attartukkat, angallavinnut niuernerimik tunngaveqartunut ilaanngitsut aallarnissaat pisinnaajunnaartussaavoq.

Taamatuttaaq Sisimiuni mittarfiup matuneqarnerani sunniutissat naliligaanngitsut oqimaaqatigiissinniarneqarsimanngillat. Kiisalu tassanissaaq sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit naliusut iluaqutissartaat ataatsimut qanoq naleqassanersut naatsorsorniarneqarsimanngillat. Taakkuninnga naatsorsuineri takutinneqarpoq, sanaartugassanut missingersuutit appasissut atorneqarnerini suliassaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaassappat, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut ilanngaasereerlugit 10 mio. koruuninik naleqassasut. Sanaartugassanut missingersuutit qaffasissut atorneqarnerini sunniutissat naliligaanngitsut ilanngaasereerlugit ukiumut 26 mio. koruuninik naleqassapput.

Naliliineq

Takornariaqarnerup annertusinerata sunniutissaanik naliliineri tunngavissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap atorsimasai malillugit, takornariartartut amerlinerisa aqqusineq inuiaqatigiit aningaasaqaneranni immiut akilersinnaalersissinnaagaa oqartoqarsinnaanngilaq.

Inerniliineq

Matuma siuliani allasimasut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Kangerlussuup Sisimiullu akornanni aqquserniassatut misissuiffigineqartup sananeqarnissaa piviusorpalaanngitsoq. Inerniliineri tassani Sisimiuni mittarfiup pigineqaannarnissaa pigineqarunnaarnissaalu ilaatinneqarput.

Matuma siuliani naliliinerit Kangerlussuarmi mittarfiup ullumikkutut pigineqaannarnissaanut atatinneqarput. Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu tamatumani tunngaviusumik Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqquserniornertup inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaanerpaasinnaanissaa tunngavigineqartariaqarpoq. Kangerlussuarmi mittarfik matuneqassappat, aqquserniornermi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqarsinnaaneq, Kangerlussuarmi mittarfiup pigineqaannarnissaanut naleqqiullugu ajorseriarujussuartaavaq.

17.4.7 Kalaallit Nunaata kujataani aqquserniornissat

Immersugaq 17.4.1-imi takuneqarsinnaasutut Kalaallit Nunaata kujataani attaveqaatinut ”aalaakkaasunut”, Kalaallit Nunaata kujataani mittarfiup Narsarsuarmiittup pigineqaannarnissaa siunertaralugu Qaqortup aamma Narsarsuup Narsarsuarmut attavilerneqarnissaanut siunnersuutit pingasut Isumalioqatigiissitap naliliiffigai.

Narsap aamma Qaqortup akornanni ikaartaatitalimmik aqquserniornikkut aaqqiinissaq

Aaqqiissutissaq taanna aalaakaasunik attaviliinissamut periarfissani misissorneqartuni pingasuusuni akikinnerpaavoq, sanaartornermut missingersuutit 750 mio. koruuninut missiliorneqarlutik. Taamaakkaluartoq sanaartugassami tassani siunnerfiusut tunngavigalugit maanna naliusut ilanngaasereerlugit 600 mio. koruunit missaanni amigartooruteqarfiussapput.

Sunniutissalli arlallit aningaasaqarnermut naatsorsukkanut taakkununga ilaatinneqanngillat. Tassani sanaartugassaq ilaatigut sumiiffimmi illoqarfinni aamma nunaqarfinni innuttaasut akornanni imminnut qaninnerulernissaannut, aammalu Kuannersuarni aatsitassarsiorfiulersinnaasumut pitsaanerulernissaannut iluaqutaasussaavoq. Tassanili biilinut ikaartaatip angalasinnaajunnaariataarnissaanut iluarsiiisoqartariaqarpoq. Taannali aamma sunniutaanerluttussanik nassataqassaaq, pingaartumik angalasut qulimiguulimmik atuerusussinnaagaluartut sivisunerusumik angalasalissammata, aammalu qamutitut assakaasulinnut aningaasaliinermut ingerlatsinermullu aningaasartuuteqartoqartalissalluni.

Taakku sunniutissaasa oqimaatigiissinnissaat misilinneqanngilaq. Kisiannili taamatut attaviliinermi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut akilersinnaasutsip misissuiffigineqarnerani sunniutissat ilanngaaseriikkat naliligaanngitsut tamarmiusut qanoq pitsaatisgissanersut naatsorsorneqarput.

Taamatut naatsorsuineri takutinneqarpoq, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut ikinnerpaamik ilanngaasereerlugit 36 mio. koruuniussasut, tassani Isumalioqatigiissitap ukiumut ikinnerpaamik 4%-inik sinneqartoortarnissamik piumasaqarnermik tunngaveqarnera aallaavigalugu suliassat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni akilersinnaasutut misissuiffigineqassappata. Suliassaq mittarfiup Qaqortumi inissisimaffik 3-mi mittarfimmut 1199 meterimut nuunneqarnissaanut, tak. takussutissiaq 7.2.3, tassalu suliassaqarfiup iluani erniat 9,9%-iunissaannut naapertuutissappat, sunniutissanut naliligaanngitsunut ukiumut nalingat 74 mio. koruuniussaaq. Suliassaq malussajassutsimik misissueqqissaarnermut, takornariaqarnermut sunniutissanik ilaatitsiviusumut, tak. takussutissiaq 7.2.5, tassalu suliassaqarfiup iluani erniat 8,9%-iunissaannut naapertuutissappat, sunniutissat naliligaanngitsut ukiumut nalingat 68 mio. koruuniussaaq. Tassani mittarfiup Narsarsuarmiit nuunneqarsinnaaneranut qinigassaq assersuussinermi attuumassuteqartutut tunngavigineqarpoq.

Ukiumut 68-74 mio. koruunit mittarfiup 1199 meterip imminut akilersinnaassusissaanut naapertuutissappat, Kommune Kujalleri tamarmiusumi innuttaasumut ataatsimut ukiumut aningaasartuutissat 9.000 koruunit missaanniissapput.

Sulluliat sisamat atorlugit aqquerniorluni aaqqiinnissaq

Aqqusineramik aalaakkaasumik Narsap aamma Qaqortup akornanni qeqertat Illutalik, Qanngui, Illukasik aamma Kingittoq aqqusaarlugit sananermi, immap naqqata iluatigut sulluliat sisamat sananeqartariaqarput, taakkulu sananeqarnissaannut aningaasartuutissat 2,1 mia. koruuninut missiliorneqarput. Taamatut attaviliinnissaq maannakkut naliusut ilanngaasereerlugit 2,2 mia. koruuninik amigartooruteqarfiussaaq.

Taamatut aaqqiinnissaq Narsap aamma Qaqortup akornanni aqquerniornermut ikaartaasiinermullu sunniutaasussat naliligaanngitsut assigninik sunniuteqassaaq. Tamatuma saniatigut aaqqiissutissaq taanna aamma ataasiakkaat angalarusulernerminni angalasinnaalissammata iluaqutaasumik sunniuteqassaaq.

Naliliineq

Kisianni maanna naliusut ilanngaasereerlugit 2,2 mia. koruuninik amigartoorfiusut atuuttussaammata, aaqqiissutissaq taanna mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarneranut taarsiullugu qinigassatut sukkulluunniit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaanngilaq.

Narsarsuup aamma Qaqortup akornanni aqquusineq/sulluliaq, Narsamut ikaartaasigaq atorlugu aaqqiissutissaq

Aaqqiissutissami tassani sanaartornermut aningaasalissutissat 2,2 mia. koruuniussasut missiliorneqarput. Taamatut attaviliinnissaq maanna naliusut ilanngaasereerlugit 2,3 mia. koruuninik amigartooruteqarfiussaaq.

Aqqusiassamik taassuminnga sananissamut aningaasartuutissanut missiliuinerit ikinaagaangaatsiakkat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut ilisimatitsissutigineqarsimapput. Kisianni sanaartornermut akiusut 50%-imilluunniit appartinneqaraluarpata, suliassap imminut akilersinnaassusia maanna naliusut ilanngaaseriikkat tunngavigalugit 900 mio. koruunit missaannik amigartooruteqarfiussapput.

Sulluliartalinnik aaqqiissuteqarnerup aappaatulli Qaqortup aamma Narsap akornanni ikaartaasiassatut siunnerfigineqartup atorneqarnissaa pisariaqartinneqassanngippat, inuit ataasiakkaat piumallerlutik angalasinnaanerisigut iluanaaruteqarfiussaaq. Sulluliat sisamat atorlugit aaqqiissutissamut sanilliullugu, aaqqiissutissap taassuma, assartuussiviusup isorartussusaa piffissarlu angalaffiusoq sivilunerungaatsiartussaammata Qaqortumi aamma Narsami illoqarfinni innuttaasut imminnut annikinnerusumik atalilertussaavai. Paarlattuanik nunaqarfimmut Igalikumut aqqutissaq pitsaanerulissaaq.

Naliliineq

Tassanissaarli aamma inerniliissutigisariaqarpoq, aaqqiissutissaq taanna mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarneranut taarsiullugu qinigassatut sukkulluunniit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutaasinnaanngitsoq.

Inerniliineq

Matuma siuliani taaneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu Narsarsuarmi mittarfiup aamma Qaqortup akornanni, Narsaq aqqusaarlugu aqquerniornissaq piviusorpalaanngitsoq. Oqaatigineqartut inerniliinermi attaveqaasiornissamut periarfissat misissuiffigineqartut pingasuusut tamarmik pineqarput. Taamaattumik periarfissat taakku arlaannaalluunniit mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanut taarsiullugit qinigassaasinnaanngillat.

17.4.8 Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassineq

Kalaallit Nunaata kujataata iluani angallassineq qanoq ilusilerneqassanersoq pillugu aalajangersaanissaq suliaasaavoq pisariusoq. Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnerani, Isumalioqatigiissitap Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassinermik misissueqqissaarnermini misissuiffigisassatut siunnerfigisaani inuit angallanneqartut ikilisussaapput, taamatullu angalasartut katitigaanerat allannguuteqartussaalluni, taamaallunilu nunap immikkoortuani inunnik assartuussinermi angalasut timmisartumik ingerlaqqittartussat ikinnerulertussaallutik. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaata kujataani sikorsuit nalliutarnernannut/immap sikuusarneranut piffissaq nikerartarmat, tamatumunnga atatillugu ajornartorsiulernermi suliaasat kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiarineqartartussani sullissisut inuiaqatigiillu akornanni pitsaanerpaamik agguarneqartarnissaannut apeqquutit arlaqarput.

Naliliineq

Immikkoortorli 7.4-mi misissueqqissaarnerit tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, piffissap sikorsuaqarfiusup/immap sikuunerata avataani Kalaallit Nunaata kujataani angallatinik minnernik atuilluni sullissineq, ukioq kaajallallugu qulimiguulimmik atuinnermik tunngaveqarluni sullissinnermit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluanaarutissartaqarluartoq. Kisiannili immersugaq 17.4.1-imi taaneqartut piffissap sikorsuaqarfiusup/immap sikuunerata avataani angallatinik minnernik atuisoqalissappat, isumannaallisaaernermit apeqquataasinnaasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitami naliliiffigineqanngillat.

Angallasseriaaseq ataasiinnaq atuutsiinnerneqassaaq. Piffissalli sikorsuaqarfiusup/immap sikuunerata avataani angallatit minnerit atorlugit angallassinermi aningaasat ikinnerusut – ukiumut ikinnerpaamik 1,2 mio. koruunit, tak. immersugaq 17.4.1 – atorlugit sullisseriaaseq, ukioq kaajallallugu qulimiguulinnik atuinnermit eqaannerusoq, akulikinnerusunik tikittoqarfiusartoq anguneqarsinnaavoq.

SAR-imut atatillugu sullissinerit ingerlatiinnerneqassappata, piffissap sikorsuaqarfiusup/immap sikuunerata avataani qulimiguulimmik Kalaallit Nunaata kujataaniititsinissaq pisariaqartussaavoq. Tamatumunnga atatillugu kapitali 14 aamma immikkoortoq 17.7 innersuussutigineqarput.

Erseqqissaatigineqassaaq, mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarnerani, Kalaallit Nunaata kujataata iluani inunnik angallassinernup qanoq aqqissuunneqarnissaa apeqquataatinneqanngimmat.

17.4.9 Qaqortup aamma Narsap akornanni ataqatigiissumik aqquserniornissaq/ikaartaasiinissaq

Tamatumani angallatinik mikisunik atuinissaq nassuiaatinut atatillugu qinigassatut kisimi sammeneqarpoq, angallatit annerit atorneqarnerat inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqarfiusinnaassanngimmat, tamanna pillugu nassuiaatit ersarinnerusut immikkoortoq 7.5-imi takukkit.

Angallatit minnerit angallatinut annernut taarsiullugit atorneqassappata, aqqusinernik umiarsualivinnillu sanaartornermut aningaasartuutit tamarmiusut 25 mio. koruunerpianniit 19 mio. koruunerpiannut ikilisinneqarsinnaapput. Angallatinik minnernik inunnut 12-inut inissaqartitsiviusunik atuilernermi, aamma angallatinut annernut naleqqiullugu piffissaq angalaffiususaaq affangajammut appartinneqarsinnaavoq, angallatit minnerit marloriaatip missaanik sukkanerummata.

Naliliineq

Sanaartornermut aningaasartuutit ikilisineqarnerisa aammalu ingerlatsinermi aningaasaqarnerup pitsaanerulernerata ataatsimoortinneranni taamatut attaviliinerup maanna naliusut ilanngaasereerlugit 52 mio. koruuninik naleqartussatut missiliorneqarpoq, tassunga suliaasaqarfiup iluani erniat 20,7%-iullutik. Mittarfik Narsarsuarmiit Qaortumut nuunneqassappat, mittarfiup Qaortup eqqaani sumulluunniit inissinneqarnera apeqquaatinnagu ataqatigiinnik aqquserniornissap/ikaartaatiliinissap naammassineqartariaqarneranut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassuteqarneranut tamanna tunngavigineqarpoq. Aamma attaviliinermi angallatit minnerit atorneqartariaqarput. Kisiannili attaveqaammi misissuiffigineqartumi angallatinik minnermik atuinermi isumannaallisaanermut apeqquutit immikkut ittumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit nalilersorneqanngillat.

17.4.10 Qaarsut aamma Uummannap akornanni ataqatigiissumik aqquserniornissaq/ikaartaasiinissaq

Aasaanerani Qaarsut aamma Uummannap akornanni qulimiguulik atorneqarani ilaasunik imaatigut angallassinermi inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaaruteqartoqarsinnaanersoq, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissuiffigaa. Naliliinermi tassani aasaanera juunimiit septembarimut, tassalu qaammatinik sisamanik sivilissuseqartussatut missiliorneqarpoq.

Tamatuma misissuiffigineqarnerani paasineqarpoq, inuiaqatigiit aningaasaqarnerat ataatsimut isigalugu qaammatini sisamani taakkunani qulimiguulimmik assartuinerup taarsiullugu angallammik assartuussinerup atorneqarnera iluanaarutissartaqarluartoq. Talittarfimmik nutaamik sananissamut aningaasaliissutissat kiisalu angallammut bussinullu aningaasartuutissat qulimiguulimmik ingerlatsinerup sipaarutissanit annertunerujussuupput.

Naliliineq

Naatsorsukkat ingerlanneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliivoq, aasaanerani ilaasunik angallassinermi qulimiguulimmut taarsiullugu angallammik atuutsitsisoqartariaqartoq.

Aamma aasaanerani qulimiguulimmik assartuussinerup atorunnaarsinneqarnerani sipaarutissarpasutit eqqarsaatigalugit Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, Uummannap qeqertarpiaani mittarfimmik sanasoqarsinnaanersoq misissorneqartariaqartoq. Tamanna siusinnerusukkat misissuiffigineqarsimavoq, kisiannili misissuinerit taakku ukiut 20-t sinnerlugit matuma siornatigut ingerlanneqarsimapput. Misissuineq taanna tunngavigalugu mittarfiliornissamut aningaasartuutissat katillugit 160 mio. koruuninut missiliorneqarsinnaapput. Tamatuma saniatigut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni naliusussat pitsaanerumik ineriartortinneqarsinnaalissapput, Uummannami eqqaanilu minnerunngitsumik takornariaqarnermi periarfissarititaasut eqqarsaatigalugit.

17.5 Tullerriiaarinissamut isumaliutersuutit

Angallannermi suliniutit eqikkarlugit Isumalioqatigiissitap inassuteqaatai naliliiffigineqartut tullerriiaarinissamut isumaliutersuutit suliarineqarnissaannut tunngavissat arlaqarput. Siullermik suliaasat tamarmik arlaannik peqquteqartumik naammassineqarsinnaanngippata, suliaasat imminnut akilersinnaagaluartut akornanni toqqartuisoqassaq. Immikkoortoq 17.5.1-mi suliaasat imminnut akilersinnaasut akornanni toqqartuinissaq qanoq ingerlanneqassanersoq Isumalioqatigiissitap tikkuarpaa. Tamatumunnga nangissutigalugu immikkoortoq 17.5.2-mi pissutsit, ilaatigut suliaasaqarnermut tunngasuteqartut, suliaasanik ataasiakkaanik misissuineri ilaatinneqartariaqartut taaneqarput. Aamma immikkoortoq 17.5.3-mi suliaasanik aallartitsisoqassappat piffissamut tunngasuteqartut naatsumik eqqartorneqarput. Kiisalu immikkoortoq 17.5.4-mi, ilaatigut timmisartut Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnissaannut nalunaarutigineqartoq, timmisartuni teknologimik

ineriartortitsinermut tamarmiusumut attuumassuteqartussaasoq pissutaalluni tulleriaarinnermi pissutsit inernerisinnaasaat takuneqarsinnaapput.

17.5.1 Suliassat akornanni tulleriaarinissaq

Inuiaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu – aammalu Isumalioqatigiissitap tunngavigisimasinnaasai aallaavigalugit – tulleriaarinissaq imminut akilersinnaassuseq malillugu pisariaqarpoq, tassunga atatillugu nalorninartinneqarsinnaasut aamma ilaasariaqarmata. Taamaattumik suliassap tamarmiusup imminut akilersinnaassusia pingaarnerusariaqarpoq, suliassani sullissisusatt ataasiakkaat imminnut akilersinnaassusiat pinnani. Aamma oqaatigineqartut nunami namminermit isiginninneq aallaavigalugu akilersinnaassuseq Isumalioqatigiissitap tunngavigneqarpoq. Immikkoortoq 17.3.4-imi aamma immikkoortoq 17.3.5-imi agguassinerup sunniutissaanut nassuiaatit tunngavigalugit suliassat akornanni tulleriaarinissamut maanna naliusut ilanngaasereerlugit imminnut akilersinnaassusissamut anguniakkat aamma suliassaqarfiit iluanni erniat tamarmiusut immersugaq 17.4.1-imi allassimasut atorneqarnissaat Isumalioqatigiissitap naleqqutsinneqarpoq.

Suliassat qitiutinneqartut pingasut

Suliassat pingaarutillit pingasut siulliullugit misissoraanni, taakkua akunnerminni ersarissumik assigiinnigissuteqarput. Tassalu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu Nuummi umiarsualiviup containerersorfiusup sananeqarnissaa, taamatullu mittarfiup Narsarsuarmiit nuunneqarnissaa ilaatigut imminut akilersinnaasussaapput, ilaatigullu suliassat marluk taakku piviusunnigortinneqassagunik ingerlateqqiinnarneqarsinnaanissaat paasineqarsimasussaalluni. Immikkoortoq 17.3.1-imi nassuiaatigineqartut Isumalioqatigiissitap inassutigaa, nunami mittarfiit pingaarnersaata Kangerlussuarmiit nuunneqarsinnaanissaanut aalajangernissaq, silaannaap aalaruluttarneranik il.il. misissuinissat inassutigineqartut, ukiup ataatsip iluani piareersimasussatut naatsorsuutigineqartut naammassinissaannut kinguartinneqassasoq.

Suliassat imminut akilersinnaassutsimik siunertaqarfiusut allat

Suliassat immersugaq 17.4.1-imi imminut akilersinnaassutsimik siunertaqarfiusutut allanneqartut tassaasinnaapput mittarfinni suliassat tallimat imaluunniit mittarfinni suliassanut atatillugu suliassat pingasut. Suliassanit pingasuusunit taakkunannga marluk, Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarsinnaaneranut tunngasuupput: tassalu Narsap aamma Qaqortup akornanni imminnut atasunik aqquerniornissaq/ikaartaasiinissaq, aamma Kalaallit Nunaata kujataata iluani ilaasunik angallassinissaq. Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu suliassat marluk taakku aallartinneqartariaqarput, taamaalillutik Qaqortumi mittarfiliortoqassappat kingusinnerpaamik atorneqalernerata peqatigisaanik atulertussanngorlugit. Mittarfinni suliassat misissuiffigineqartut pingajoraat: Qaarsut aamma Ummannap akornanni ataqatigiissunik aqquerniornissaq/ikaartaasiinissaq, sanaartornermi 5 mio. koruuninik naleqartussatut missiliorneqartoq, imminut akilersinnaalluartoq malunnarmat ajornarunnaarniariapat piviusunnigortinneqarnissaa ingerlanneqartariaqartoq.

Qaanaap mittarfiata misissueqqissaarfigneqarnera mittarfinni (allani) immersugaq 17.4.1-imi suliassat tallimaasut ilagaat. Inuiaqatigiit aningaasaqaneranni imminnut akilersinnaassutsimik misissueqqissaarnerit malillugit, sumiiffimmut sullissineq 2001-imi septembarip tungaanut sullissinerup assinganik pilersitsisoqarsinnaappat Qaanaami mittarfik piaarnerpaamik matuneqartariaqarpoq. Tamatuma nassatarisaanik Pituffimmi mittarfik aamma inuinnarnik silaannakkut angallassinermut atorneqarsinnaalertariaqarpoq, tamatumanilu amerikamiut sakkutooqarfianut isumaqatigiissuteqarnissaq pisariaqassaaq. Tassalu Qaanaami mittarfiup siunissaa pillugu aalajangernissami politikkikkut isumaqatigiissuteqarnissaq pisariaqarpoq.

Immersugaq 17.4.1-imi takuneqarsinnaasutut Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, Nanortallip eqqaani mittarfimmik nalinginnaasumik, timmisartunik minnernik sullissisinnaasumik sananissaq suliassaasq immiut akilerluarsinnaasq. Tamannali tamatuma peqatigisaanik Paamiuni mittarfiup atorneqarnera mittarfittut nalinginnaasutut annikillisinneqarneratigut taamaallaat anguneqarsinnaavoq.

Mittarfinni suliassani tallimaasuni suliassat pingasut allat Ilulissani mittarfiup 1199 m-imut allineqarnissaanut, Kulusummi mittarfiup Tasiilami mittarfimmut 1199 m-imut, ujaraaqqamik qallikkamut nuunneqarnissaanut kiisalu Nerlerit Inaanni mittarfiup Ittoqqortoormiini mittarfimmut 1199 m-imut, ujaraaqqamik qallikkamut nuunneqarnissaanut tunngasuupput. Suliassat pingasut taakku tamarmik Isumalioqatigiissitaq inuiaqatigiit aningaasaqarneranni iluanaarutissanut tunngavigisaani ukiumut 5-6%-it missaannik pissarsivigineqartartussaapput, taamaattumillu tamarmik inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu aamma immiut akilersinnaallutik.

17.5.2 Suliassanut sunniutissat tamatumalu nassataanik sunniutissat allat

Assartuussinermik inuussutissarsiuteqarnerinnaap – matumani killissat annertuut atorneqaraluartut – nunami tamarmiusumi nalillit ineriartorneranni arfineq marloriaatingajammik annertussuseqarnerata, assartuussineq pitsaasq ingerlalluartorlu inuiaqatigiinnut tamarmiusunut pingaaruteqartoq takutippaa. Taamaattumik aamma assartuussinermi suliat sunniutaasa, misissueqqissaarnut ingerlanneqartunut ilaatinneqanngitsut naliliiffigineqarnissaat pingaaruteqarpoq. Tamanna aamma Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap 2010-mi maajimi Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akinik qaffaanerup takornariaqarnermik inuussutissarsiornermut sunniutaanik aallussinerani takuneqarsinnaasutut, takornariaqarnerup ineriartorneranut immikkut attuumassuteqarpoq. Misissueqqissaarnemi ingerlanneqartuni takuneqarsinnaasutut aamma Isumalioqatigiissitaq misissuinermini takornariaqarnermut sunniutit tulleriaarlugit ilaatinniarsimavai. Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, assartuusseriaatsip avataani attaveqaatit takornariat amerlisinniarnerinut naleqquttunngorlugit allilernerqarsimanersut imaluunniit allilernerqassanersut Isumalioqatigiissitaq naliliiffigisimangimmagu.²⁶³

Isumalioqatigiissitaq misissukkami ilaani sunniutit takornariaqarnermut atanngitsut immikkut ilaatippai. Assersuutigalugu Narsarsuarmi mittarfiup Qaqortumut nuunneqarsinnaaneranut misissuinermini, taamatullu Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfiup qitiusup Kangerlussuarmiit Nuummumut nuunneqarsinnaaneranut misissuinermini taakku ilaatinneqarput.

Mittarfiup Narsarsuarmiit Qaqortumut nuunneqarnissaanik misissuinermini sulisut mittarfiup inissiffissaani nutaami atorfeqaannarnissamut neqeroorfigineqarnissaat tunngavigineqarpoq. Taamaattumik tamatumani suliffissaqartitsinissamik ajornartorsiuteqarnek killeqarpoq.

Nuummi mittarfeqareerpoq. Taamaattumik Nuummi Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfeqalernermini tunngaviusumik Kangerlussuarmi aamma Nuummi mittarfinni suliassat ataatsimut katillutik maannamiit ikinnerulissapput. Kangerlussuarmi sulisut tamarmik Nuummi Imapik qulaallugu timmisartunut mittarfittaassami atorfinitsinneqarnissaminnik kissaateqassagaluarpata, tamanna ajornartussaavoq.

²⁶³ Takornariat amerlinerisa sunniutissaasa eqikkarlugit naliliiffigineqarnerini, aamma – kapitali 16-imi taaneqartutut – takornariat amerlanerulernerisigut nunap iluani assartuussinermut kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut aningaasartuutissat amerlinerat pissutigalugu pisortat aningaasartuutissaasa amerlisussaanerat eqqarsaatigineqassaaq.

17.5.3 Piffissaq eqqarsaatigalugu pingaarnersiuiunerit

Suliassanik pingaarnersiuiinermi aamma piffissaq eqqarsaatigalugu naleqqussaasoqartariaqarpoq. Tamatumattaq kingunerisaanik suliassat suliarineqarneranni suliassat aningaasat nalingisa nikerarnerannut naleqqussarneqartariaqarput. Suliassat suliarineqarnissaannut aningaasaqarnermi isumalluutissaqartoqanngippat, sunniutissat pitsaasuugaluit pinngitsoortinneqassapput, imaluunniit aningaasaqarnermi ajornartorsiornermi nungutinneqarsinnaallutik. Tamatumani aningaasaqarnermut politikkimik akisussaafeqartumik ingerlatsinissap pingaaruteqarnera erseqqissarneqaannarpoq.

Suliassanik Isumalioqatigiissitap misissorsimasaanik imminnut akilersinnaanerpaaginnarnik piviusunngortitsinissaq aningaasaqarnermut annertuumik artukkiisinnaammat, taamaalillunilu aningaasaqarnermut politikkimut annertoorsuarnik piumasaqarfiulersinnaammat Isumalioqatigiissitap ilisimavaa. Taamaattumik aamma suliassat akornanni piffissaq eqqarsaatigalugu pingaarnersiuiinissaq pingaaruteqartorujussuussasoq ilimanarpoq.

17.5.4 Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnissaat aammalu timmisartuni teknologiimik ineriartortitsineq allatut pingaarnersiuiinissaq pisariaqartilersinnaavaa

Pingaarnersiuiinermili tulleriiaarinerup matuma siuliani taaneqartup kingunerisimasinnaasai timmisartuni teknikki pissutigalugu nikisinneqarsinnaavoq. Immikkoortoq 9.1-imi nassuiaatigineqartut timmisartut Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnerini, timmisartut aningaasaqarnikkut isumannaatsumik ingerlanneqarsinnaalernissaat anguniarlugu mittarfiit naannerit ilaat tallineqartariaqassapput, timmisartullu taamaattut arfinillit ullumikkut Air Greenlandimit ingerlanneqarput. Aamma immikkoortoq 9.1-imi nassuiaatigineqartut ilaatigut mittarfiit taakku 1050 meterinut imaluunniit 1199 meterinut tallineqassanersut isumaliutigineqartariaqarpoq. 1050 meterinut talliliinissaq soorlu timmisartut Dash 8-t (model 100 aamma 200) sila qanorluunniit ikkaluarpat nunap immikkoortuini timmisartuussinermut atorneqarnissaannut naammassaaq. 1199 meterinulli talliliinissaq ajornartuulernissamut killissarititaavoq, taakkunungalutim timmisartut sukkasuuliat minnerit atorneqarsinnaassapput. Tamatuma saniatigut 1199 meterinut talliliinikkut mittarfiit timmisartunit suluusalinnit atorneqarsinnaalissapput, tak. boks 17.5.1.

Boks 17.5.1 *Mittarfiit 1050 m-inut imaluunniit 1199 m-inut tallineqarnerini timmisartut missinnaasut*

Mittarfiit 1050 meterit:

Dash 7-it aamma Dash 8-t minnerit marluk (100 aamma 200) killilersugaanngitsumik aammalu silap qanorluunniit innerani timmisartortoqarsinnaatillugu mittarfinnut 1050 meterinut missinnaapput. Timmisartut taamaattut suluusaliupput 37-44-nik ilaasoqarsinnaasut. Timmisartut taamaattut Air Greenlandip nunap immikkoortuini timmisartuussinnerminut atugarai. Aamma Air Icelandip Kulusummut Nuummullu timmisartuussinnerminut Dash-8 atugaraa.

Mittarfiit 1199 meterit:

Timmisartut matuma siuliani taaneqartut saniatigut mittarfimmut 1199 meterimut timmisartut suluusallit annerit, 50-70-inik ilaasoqarsinnaasut missinnaapput – killilersugaasumilli. Dash 8, model 300-p saniatigut ATR 72-it assigiinngitsut arlallit atorneqarsinnaapput.

Kiisalu timmisartut sukkasuuliat minnerit atorneqarsinnaapput – taamaattorli mittarfik panertillugu – pingaartumilli masatsillugu killeqartumik. Tassani timmisartut Avro/Bae-146-t assigiinngitsut arlallit pineqartut. Timmisartut taamaattut Atlantic Airways-ip Savallimmiunut timmisartuussinnerminut atugarai.

Najoqqutarisaq: Ilanngussaq 5.1.

Takussutissiaq 17.5.1-imi mittarfiit suut tallineqarsinnaanersut, tamatumunngalu peqatigitillugu siusinnerusukkut misissuineri mittarfiit pingaartumik 1199 meterinut tallineqarnissaanut sanaartornermut aningaasartuutissat missiliorneqartut allaaserineqartut.

Takussutissiaq 17.5.1 *Mittarfinni naatsuni pioreersuni suliat, taakkulu tallineqarnerannut atatillugu sanaartornermut aningaasartuutit*

	2008-mi ilaasut aallartut katillugit	2008-mi aallarnerit katillugit	Aningaasartuutit katinneri, mio. kr. (2008-mi akit)	Aningaasartuutit katinneri, mio. kr. (2010-mi akit)
Nuuk (30 x 1199 m) ^a	63.575	4.032	109	115
Ilulissat (30 x 1199 m) ^b	36.630	2.504	70	73
Sisimiut (30 x 1199 m)	29.071	1.408	70	73
Aasiaat (30 x 1199 m)	20.912	1.346	52	55
Maniitsoq (30 x 1000 m)	16.880	844	55	58
(30 x 1199 m)			135	142
Paamiut (30 x 1199 m)	6.848	382	100	105
Upernavik (30 x 940 m) ^c	6.564	864	115	121

Nassuiaat: Mittarfiit tamarmik 30 m-inik silissuseqartillugit sananeqarnissaat tunngavigineqarpoq. Qaarsuni aamma Qaanaami mittarfiit tallineqassappata aningaasartuutissat missiliorneqanngillat.

- Ullumikkut Nuummi mittarfik 950 meteriuvoq. Nuummi mittarfiup allineqarnissaa kapitali 6-imi sukumiisumik suliarineqarpoq.
- Ilulissani mittarfiup allineqarnissaa kapitali 8-mi sukumiisumik sammeneqarpoq.
- Pissusiviusut tunngavigalugit mittarfik 940 m-it missaat sinnerlugit tallineqarsinnaanngilaq.

Najoqqutarisat: Mittarfeqarfinniit e-mail, 28.maj 2010-meersoq, "Nunap immikkoortuini mittarfiit / Alliliinissaq"-mik taaguutilik. Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008. *Mittarfinnik alliliineq – Killiffik 2008*. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik. *Ukiumoortumik kisitsisigitut paasissutissat 2009*.

Takussutissiaq 17.5.1-imi mittarfinni arfineq marluusuni sanaartornissamut aningaasartuutit 2010-mi akiusut malillugit 55-iniit 142 mio. koruunit akornanniittussaasut takutinneqarpoq. Maniitsumi mittarfik 1000 meteriinnarmut tallineqassappat, tamatumunnga sanaartornermut aningaasartuutissat 142 mio. koruuniniit 58 mio. koruuninut ikilingaatsiartussaapput.

Naliliineq

Talliliinerit timmisartuni teknikkinut tunngasut malinneqassappata, talliliinerit tulleriaarneqarnissaannut mittarfinni suliat tunngaviummik apeqquataatinneqartariaqartut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq naliliivoq.

Nunami Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiup pingaarnep Kangerlussuarmit Nuummut nuunneqarnissaanut, mittarfiup Nuup kujataani qeqertanut inissinneqarnissaa pisariaqartoq paasinarsissappat, taanna aatsaat 2020-p kingorna ammarneqarsinnaavoq. Taamaattumik tamatumunnga tunngaveqarluni Nuummi mittarfik pioreersoq tallineqassappat, mittarfik – atorfissaarutivissaguni – aatsaat 2020-p kingorna atorfissaarunneqartussaammat, Isumalioqatigiissitaq paasinninnera malillugu Nuup mittarfianut ilaasartut mittarfinnut allanut takussutissiaq 17.5.1-imi takuneqarsinnaasutut naleqqiullutik amerlanerungaatsiarnerat pissutigalugu, takussutissiimi tulleriaarinerit malillugit timmisartuni teknikki pissutigalugu mittarfinnik talliliisarnerit pisariaqassapput. Tamatumunnga atatillugu Isumalioqatigiissitaq inassutigissavaa, tulleriaarinerit taaneqartut pillugit timmisartuussisartut oqaloqatigineqassasut. Immikkoortoq 17.3.1-imi allanneqartutut ukiup ataatsip ingerlanerani mittarfiup maanna inissisimaffigisaa 2200 m-inik tallillugu Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfittut atorneqarsinnaanersoq paasineqassasq Isumalioqatigiissitamit naatsorsuutigineqarpoq.

Taamaassappat timmisartuni teknikki pissutigalugu mittarfiit tallineqarsinnaanerisa tulleriaarneqarnissaannut aalajangiinissaa kisimi pisussaangilaq, aammali mittarfiit 1050 meterimut imaluunniit 1199 meterimut tallineqassanersut aalajangerneqassaaq. Immikkoortoq 17.3.2 naapertorlugu Isumalioqatigiissitaq inassutigaa, Qaqortumi mittarfissaq minnerpaamik 1199 meterinik takissuseqassasq, taamatullu Isumalioqatigiissitaq aamma inassutigaa, Ilulissani mittarfik 1199 meterinut tallineqassasq, tak. immikkoortoq 17.4.1. Taaneqartutut 1199 meterimut talliliinermi timmisartut assigiinngitsut amerlanerusut - ilaatigut timmisartut suluusallit annerusut ilaatigullu timmisartut sukkaasuuliat minnerusut (killilersuiffiusulli) – illoqarfinnut pineqartunut missinnaalissapput. Tamanna tunngavigalugu aammalu tamatuma kingunerisaanik annerusumik unammillersinnaanissamut periarfissat eqqarsaatigalugit Isumalioqatigiissitaq inassutigaa, Nuummi mittarfik qanorluunniit pisoqassagalarpat 1199 meterinut tallineqassasq.

Aamma immikkoortoq 9.1-imi takuneqarsinnaasutut Isumalioqatigiissitaq inassutigaa, timmisartut Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnerat ilutigalugu mittarfiit pioreersut 799 meterit timmisartunit Dash 8-200-nit assigisaannilluunniit atorneqarsinnaasunngorlugit tallineqassasut. Tamatumunnga atatillugu inassutigineqarpoq, tamanna aatsaat Nuummi Ilulissanilu mittarfiit tallineqareerpata pissasq. Mittarfinni allani talliliinissat aamma aatsaat timmisartut Dash 7-it atorunnaarsikkiartuaarneqarnerisa pisariaqartitsiviulernerani pisarnissaat inassutigineqarpoq. Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarpoq, tunngaviummik mittarfinni suliat malillugit tulleriaarisooqartariaqartoq, tak. takussutissiaq 17.5.1.

17.6 Isumalioqatigiissitaq inassuteqaataasa suliniutinut aalajangersimasunut tunngassuteqanngitsut takussutissiornerat

Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitaq umiarsualivinni suliniutit aamma mittarfinni suliniutit aalajangersimasut arlallit kisiia misissueqqissaarfiginngilai, aammali angallannermut attaveqaatinut

atatillugu suliassa qarfiit akimorlugit ajornartorsiutit arlallit misissueqqissarfigisussaasimallugit. Misissueqqissaarnerni taakkuni aallunneqartut kapitali 16-imi sammineqarput: 1) timmisartoqarfiit, pingaartumik Mittarfeqarfinnit isumagineqartut pitsaanerusumik ingerlanneqarnissaannut periarfissat, 2) umiarsualivinnut, mittarfinnut aamma kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutitut atatillugu suliassat Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni agguarneqarnerat, 3) unammilleqatigiinnermi ajornartorsiutit, tassunga Royal Arctic Line A/S-imut akuersissut ilaalluni, aamma 5) aningaasaliisarnermi piginnittoqarnermilu unammilligassat.

17.6.1 Mittarfiit timmisartoqarfiillu allat sunniuteqarluarnerusumik ingerlanneqalernissaat

Mittarfiit timmisartoqarfiillu allat sunniuteqarluarnerusumik ingerlanneqarnissaannut tunngatillugu Isumalioqatigiissitap taamaallaat Mittarfeqarfiit sulinerat misissuiffigaa, suliassa qarfimmi tassani Mittarfeqarfiit sullissisutut aalajangiisuulluinnartuummata. Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarnerani paasineqarpoq Mittarfeqarfiit ingerlatsinerani mikisunik ingerlataqarnermi ajoqutit annertungaatsiartut. Nunanut allanut sanilliussilluni misissuinnermi Avinor AS-ip nunani avannarlerni mittarfinni qulingiluani ingerlassimasaani, tassani Nuup mittarfia ilaatinneqarluni, paasineqarpoq Nuup mittarfiani aningaasartuutit/sunniuteqarluassuseq nunani avannarlerni mittarfinni Avinor AS-ip misissuinnerminut ilaatitaani pissutsinut naleqqiullutik ajornerunngitsut.

Mikisunik ingerlatsinermi akornutissanik killiliinissaq

Tamatuma Nuup mittarfiani imaluunniit nunap iluani mittarfinni allani pitsanngorsaasoqarsinnaanera soorunami mattutinngilaa. Tamatumunnga atatillugu allanik suleqateqarluni ataatsimut ingerlatsilernermit atatillugu mikisunik ingerlatsinermi akornutissaasinnaasut killilersimaarnissaannut periarfissat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap erseqqissarusuppai.

Suliassat allanik suleqateqarluni ataatsimut ingerlanneqalersinnaasutut eqqarsaatigineqarsinnaasut tassaapput suliassat, immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviunnginnerusut. Suliassat immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsiviusut (soorlu AFIS-operatorit, Qatserinnermut Annaassiniarnermullu atatillugu suliniuteqarnermut pisortat suliassat) isumagineqarnerat Mittarfeqarfinnit tigummineqaannartariaqarput. Suliassanut allanik suleqateqarluni ingerlanneqarsinnaasunut assersuutitut taaneqarsinnaapput: ilaasunik, nassatanik nassiussanillu isumaginninneq, aputaajaaneq il.il.

Ataatsimut ingerlatsinissamut misileraataasooq

Erseqqissarneqassaaq, ingerlatsinermi suliassanik nalinginnaasunik ataatsimut ingerlatsinermik misileraatissamik Mittarfeqarfiit suliniuteqarlutik aallarereermata. Tassalu Mittarfeqarfiit RAL suleqatigalugu Paamiuni terminalimi sulisut umiarsualivimmi mittarfimmilu atorneqarsinnaanerannik Angallannermit Aqutsisoqarfimmut qinnuteqaateqarput. Angallannermit Aqutsisoqarfik tamatumunnga akuersisussaavoq, ilaatigut terminalimi sulisut qatserinnermi annaassiniarnermilu atorneqartussaammata. Akuersissut 8. december 2010-mi tunniunneqarpoq. 1. januar 2011-mi atulertussanngortinneqarluni.

Misissuinerit suleqatigiissitallu

Ataatsimut ingerlatsinissaanermut periarfissat tullerilaarlugit misissorneqassasut, aammalu suliniutit periarfissaqartut imminnullu akilersinnaasut aallartinneqassasut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutiginiarpaa. Tassunga ilanngullugu suliassa qarfinni suni kommunini qatserisartoqarfiit, aqqusinerisut il.il. suleqatiglugit suliassat isumagineqarsinnaanersut misissorneqartariaqarpoq, suliassa qarfinni taamaattuni ataatsimoorluni ingerlatsinissaq naleqquttorujussuutut isumaqarfiginarsinnaammat. Mittarfiit ingerlanneqarnerini aningaasartuutit ikilisinneqarnissaat siunertarlugu suleqatigiissitamik ataatsimoorumik, Mittarfeqarfinniit,

Namminersorlutik Oqartussaniit aamma kommuniniit ilaasortaaffigineqartumik pilersitsisoqassasoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangersimasumik inassutigissavaa. Tamatumunnga atatillugu aningaasaliisarnermi aamma/imaluunniit aaqitassanut kinguaattoorutit qanoq iliorluni iluarsiniarneqassanersut, aammalu nutaanik kinguaattooruteqalernissaq qanoq iliorluni pinngitsoorniarneqassanersoa paasiniarneqartariaqarpoq.

Timmisartumik assartuussineq nunap inuinit aningaasaqarnerannullu pingaaruteqartorujussuummat, mittarfiit sapinngisamik pitsaanerpaamik ingerlanneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

17.6.2 Umiarsualivinnut, mittarfinnut aammalu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinut atatillugu suliassanik Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni agguataarisarneq

Umiarsualiviit

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu umiarsualivinni suliassat kommuninut tunniunneqarsinnaanerit isumaliutigissallugu naleqquppoq. Aammattaaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, taamatut suliassanik tunniussinermi iluaqutissat/ajoqutissat misissoqqissaarneqarnissaat pingaaruteqartoq. Piffissamut isumalluutinullu sinaakkusiussat, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamut atugassaritinneqartut iluanni suliassaq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit naammaginartumik isumagineqarsinnaasimannngilaq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap inassutigissavaa, suleqatigiissitamik immikkut ittumik, suleqataasunit peqataaffigineqartumik, suliassaqarfimmik immikkut ittumik taassuminnga misissuisussamik, aammalu inassuteqaatinik aalajangersimasunik malitseqartitsisussamik pilersitsisoqassasoq. Angallannermut attaveqaatinut suliat tamatigunajak avataanut arlalinnik sunniuteqartarput, tamannalu assersuutigalugu kapitali 11-imi takuneqarsinnaavoq. Taamaattumik umiarsualivinni suliassat kommuninut suliakkiissutigineqassappata, tamatumunnga atatillugu kommunit killeqarfii akimorlugit avataanut sunniutissat pingaarutillit suunersut, taamaattoqassappallu avataanut sunniutissat pitsaasut siuarsarneqarnissaat aammalu avataanut sunniutissat pitsaannngitsut unitsinneqarnissaat qanoq iliorfigineqarsinnaanersut isumaliutigilluaqqissaarneqartariaqarpoq.

Aaqqissusseqqinnermut Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaani, *Pisortani immikkoortortaqaqrfiit ilusiligaaneriniq aaqqissusseqqinnissaq pillugu isumaliutissiissut-mi*, 2005-imeersumi kommunit umiarsualivinnik piginneqataalersinnaanerit periarfissat isummerfigineqanngillat. 2007-imi Aningaasanut Inatsimmi kontomut pingaarnermut 87.73.10-mut oqaasertaliussami Namminersorlutik Oqartussat umiarsualiviutaasa aktianik piginneqatigiiffinnut, Namminersorlutik Oqartussat saniatigut kommunit umiarsualiviit inissisimaffigisaasa, aammalu aningaasaliisut namminersortut piginneqataaffigisinnaasaannut aallarniutitut akiliutigineqarsinnaanerit periarfissaqartinneqarpoq. Kisiannili umiarsualivinni ingerlatseqatigiiffinnik taamaattunik pilersitsinissamut periarfissaq atorineqarsimannngilaq.

Mittarfiit

Aaqqissusseqqinnermut Isumalioqatigiissitamit inassutigineqarpoq, mittarfeqarfiit taakkunanilu atortut ingerlaavartumik aserfallatsaaliorneqarnerat kommuninut nuunneqassasoq, tassani umiarsualiviit ingerlanneqarnerisa aputaajaasarnermut ikuallattoornissamut upalungaarsimanermut kattunneqarnerisigut pisariillisaanermi pissarsiassanik angusaqartoqarsinnaasoq tikkuarneqarluni. Tamatuma kingorna Angallannermut Aqutsisoqarfik oqartussaasoralugu mittarfiit nakkutigineqarnerat Mittarfeqarfinnit pingaarnertut isumagineqalertussaassalluni.

Isumannaallisaaneq, suliassaq qitiusoq

Silaannarmi angallannermut atatillugu isumannaallisaaneq pingaaruteqarlunnartuuvoq. Aaqqissuussaaneq qanorluunniit ilusilerneqaraluarpat isumannaallisaanermut piumasaqaatit akilerneqartariaqarput. Immikkoortoq 16.2-mi oqaatigineqartut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu timmisartuussinermi isumannaallisaanermut atatillugu suliassat Mittarfeqarfiit Angallannermut Aqutsisoqarfik suleqatigalugu tigummiinnartariaqarpaat. Ingerlatsinermi suliassat nalinginnaasut ataasiakkaat arlallit allanut ingerlaqatigitillugit pitsaannerusumik isumagineqarsinnaanissaat ilimanarsinnaavoq. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap immikkoortumut 17.6.1-imut innersuussutigineqartut saniatigut minnerunngitsumik silaannakkut angallassinermi avataaniit sunniutissat isumaliutersuutitut ilanngunneqarnissaat innersuussutigerusuppaat. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu avataaniit sunniutissat silaannakkut angallannermut pingaaruteqartussaapput, taamaattumillu kommuninut suliakkiinermi namminersortunngorsaanermilu, aammalu assigisaani tamatumunnga atatillugu isumaliutigilluarneqartariaqarpoq.

Inatsisartut 2008-mi ukiakkut ataatsimiinneranni timmisartoqarfiit pillugit inatsit akuerineqarpoq. Tassani Naalakkersuisut mittarfinnut nutaanut –nutaamik sananeqartunut taamatullu mittarfinnik talliliinernut – aningaasalersuinermi atortunik pigineqareersunik aallarniuteqarsinnaanerit periarfissinneqarpoq. Tamatumuunakkut kommunit suleqataasinnaanerannut, taamaallunilu najukkani soqutigisanut toqqaannartumik sunniisinnaanermut isumaginnissinnaanerannullu kommunit periarfissinneqarput. Ingerlatseqatigiiffinnik taamaattunik pilersitsisinnaanermut – umiarsualivinnut tunngatillugu – aalajangersimasumik ujartorneqanngilaq.

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit

Aaqqissuusseqqinnermut Isumalioqatigiissitap inassutigineqarpoq, inunnik nassiussanillu angallassinermut atatillugu siunissami kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiortarnerit kommuninut tunniunneqassasut.

Inunnik nassiussanillu angallassinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiortarnermi suliassat Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut suliakkiissutigineqarsinnaaneritut atatillugu isumaliutersuuteqarnermi pissutsit uku ilaatinneqartariaqarput:

- Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit amerlanersaat distriktikkaarlugit aammalu kommunit killeqarfiisa iluini atuuttussatut isumaqatigiissutigineqartarput. Taamaattoq Kalaallit Nunaata qeqqanut isumaqatigiissut Sisimiunut, Maniitsumut Nuummullu, taakkunanilu nunaqarfinnut tunngasuuvuq, taamaattumillu tassani kommunit marluk pineqarput. Kisiannili kommunit killeqarfiinik qaangiineq ataasiinnaagaluartoq, ilaatigut avataaniit sunniutissat eqqarsaatigalugit isumaqatigiissutit taakku akornanni ataqatigiiffiit arlaqarput. Tassalu kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit ilusiligaaneranni aamma nunap sinneranut nunanullu tamanut timmisartut umiarsuillu angallannerinut pilersaarutit akornanni ataqatigiissaarinissaq tunuliaqutarineqartarpoq – assersuutigalugu ilaasut sapinngisamik amerlanerpaat ullup ataatsip ingerlanerani angalasinnaanissaasa qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu.
- Suliassat Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut sisamaasunut suliakkiissutigineqarnerini aningaasartuutit amerlisussaanerit ilaasariaqarpoq, tassani tunngaviusumik isumaqatiginninniarnissamut tunngaviusut annertuneruppata isumaqatigiissutit akikinnerusut anguneqarsinnaanissaat ilimagineqartariaqarmat.

- Paarlattuanik Namminersorlutik Oqartussaniit kommuninut sisamaasunut suliaqkiinermi najukkani pitsaannerusunik aqqiisinnaannissaq anguneqarsinnaavoq, najukkani sulisinnaasut amerlanerusussaanerat ilimanarmat. Aamma najukkaniit qitiusumik, tassalu Namminersorlutik Oqartussanit najukkani pissutsit, tassungalu ilanngullugu angalariaasissanut innuttaasut kissaataat il.il. naammaginatut ilisimasaqarfigineqannginnerat isornartorsiorneqarpoq.
- Angallassinermi suliaqat kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutinit matuneqartartut kommunit sisamaasut taakku akornanni assigiinngiaartorujussuummata, suliaqkiinissaq kommunini nalimmassaanermut aammalu kommuninut ataatsimoorussamik tapiissutitut sunniuteqassasoq ilimagineqarsinnaavoq.

Kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissutit neqeroorutigineqarnerinut atatillugu Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoqarfik 2009-mi aprili kommuninut sisamaasunut angalavoq. Tamatumunnga atatillugu kommunit kissaataat assigiinngiaartut saqqummiunneqarput. Tassalu Qeqqata Kommunia kisimi distriktimi angallavinnik tamarmiusunik tigusiinissamut kissaateqarpoq, kiisalu Qaasuitsup Kommuniata periarfissaq toqqaannartumik atorumanagu. Tamanna kommunini marluusuni suliaqat angissusianut atasimassasoq ilimagineqarsinnaavoq. Qeqqata kommuniani illoqarfinni marluusuni (Maniitsumi Sisimiunilu) nunaqarfiit ikittuinnaapput, taakkulu ajornartinnagu ukioq kaajallallugu imaatigut angallavigneqarsinnaapput. Paarlattuanik Qaasuitsup Kommuniiani nunaqarfiit amerlasooruupput aammalu illoqarfiit avinngarusimallutik, taakkulu sullinneqarneranni pissutsit ajornakusoortuupput - pingaartumik ukiukkut. Kommuneqarfik Sermersuumiit aqqiissuussineq atuuttoq naammagisimaarneqartoq oqaatigineqarpoq, kiisalu Kommune Kujalliup angallasseriaatsinik toqqaaniarnermi sunniuteqarnerunissani kissaatigalugu.

Piffissaliussap iluani isumalluutitigullu sinaakkusiussat atorlugit ilaasunik assartuussinermi aamma nassiussanik assartuussinermi kiffartuunneqarnissamik isumaqatigiissusiornissamut atatillugu suliaqat suliaqkiissutigineqarnerini pitsaaqutit ajoqutillu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naammaginatut misissuiffigisinnaasimanngilai, ilaatigut nassiussanik assartuussinermi nassiussivinnut ataasiakkaanut taperseeqatigiissitsisarnerup paasiniaaffigineqarnissaa ilaasariaqarmat.

Tamanna pissutigalugu Isumalioqatigiissitamit inassutigineqassaaq, suleqatigiissitamik tamatumani pitsaaqutit ajoqutinillu misissuueqqissaartussamik pilersitsisoqassasoq. Tassanissaarlu Isumalioqatigiissitap erseqqissaatigeqqikkusuppaa, suliami tassani avataaniit sunniutit pingaarutaasa ilanngunneqarnissaat pingaaruteqartoq. Kiisalu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq, ilaasunik assartuussinermi aammalu nassiussanik assartuussinermi ajornartorsiutit assigiinngitsorujussuusut.

Suleqatigiissitap taassuma aamma umiarsualivinnut mittarfinnullu atatillugu suliaqat kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni agguarneqarnissaat misissussappagit tamanna pissusissamisuuginnassaaq.

17.6.3 Unammilleqatigiinnermi ajornartorsiutit, tassunga ilanngullugu RAL-imut ingerlatsinissamut akuersissut

Assartuussinerpiami kismaassinerit pissusissamisuuginnartut, tassalu ataasiinnarmik neqerooruteqartoqarluni inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut imminut akilersinnaasut amerlapput. Nunarujussuarmilu Kalaallit Nunaattut ittumi, aammalu innuttaasut 56.000-it siammasissorujussuarni najugaqarfigisaanni tamanna atugaasorujussuavoq. Assersuutigalugu Nuuummi, nunap illoqarfiisa pingaarnersaanni annersaannilu marlunnik mittarfeqarnissaq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaasussaannilaq. Kismaassineri kismaassisut namminersortut, allat arsaarlutik

anigaasaqarnikkut iluanaaruteqarnissamut atorluaasinnaapput, kiisalu pisortani kisermaassisut immaqa suliaassanik pitsaasumik suliaqarnissamut kajumissaaruteqarnissaq naammattoq angusinnaanagu. Pissutsit taamaattut pissutaallutik kisermaassineq amerlasuutigut pisortatigoortumik maleruagassanik amerlasuunik, tassungalu tunngatillugu allaffissornermik annertuumik pilersitsiviusarpoq/malitseqartinneqartarpoq. Kisiannili unammilleqatigiittoqartillugu pisortat sulilinnik suliaasaqartarput, kisiannili aamma niuerfimmi ajornartorsiutit amerlasuut, soorlu pitsaasunik angusaqarsinnaaneq isumagineqartussaallutik.

Ajornartorsiutit taakku aamma Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutersuutaanut tunuliaqutarineqarput. Sullualuup angallaviusinnaanera piviusunngortinnagu, Imaprik ikaarlugu usinik assartuussinermi sullissisut arlallit inuiaqatigiit anigaasaqarnerannut iluanaarutaasinnaalernissaat piviusunngorsinnaassanngitsoq ilimagineqarsinnaavoq, taannalu immikkoortoq 17.3.5-imi annertunerusumik itisiliiffineqarpoq.

Ingerlatsinissamut akuersissut

Tamatumuunakkut Royal Arctic Line-p ullumikkut Imaprik ikaarlugu usinik assartuinnermi aammalu illoqarfiit usinik sullinneqarneranni kisermaassineranut akuersissutip iluarsinissamut erseqqissaanissamullu pisariaqalersinnaanera soorunami mattunneqanngilaq, taamatullu akuersissutip iluani angusaqarsinnaassutsimik pitsanngorsaaneq siuarsarneqartariaqarluni, tak. ilaatigut kapitali 11. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap tikkuagassanik iluarsisoqassappat, illoqarfinni aatsitassarsiornermik, taamaattumillu RAL-ip akuersissuteqarfigisaaniittunik ammaanerit immikkut ittumik akuersissuteqarnissamut tunngavissiisussaapput. Ataatsimut isigalugu inuiaqatigiit anigaasaqarnerat eqqarsaatigalugu suut naleqqunnerpaassanersut aalajangerneqarsinnaanngilaq, tamatumani aatsitassarsiornerit aalajangersimasut apeqqutaasussaammata. Tamanna pissutigalugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, aatsitassarsiorfinnut illoqarfinnut qanittuniittunut atatillugu ingerlatsinissamut akuersissummik saneqqutsisinnaanermut akuersissuteqartarnermi aatsitassarsiorfinni aalajangersimasuni pissutsit apeqqutaatillugit aalajangiisoqartariaqartassasoq. Ajornartorsiutit taamaattut aamma uuliarluni misissuinnermut qalluinnermullu atatillugu pilersinnaapput.

Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaqarpoq, pissutsit maannakkut atuuttut tunngavigalugit Namminersorlutik Oqartussat RAL-imut akuersissutitut isumaqatigiissutaasut annertuumik allannguuteqartinneqarnissaannut tunngavissaqanngitsoq, tamatumunngattaq atatillugu nunap iluani umiarsuarmik nassiussanik assartuussinermi pilersuinissamut isumannaassutsip qulakkeerneqarnissaa pingaaruteqarmat. Tamatumunnga atatillugu aamma 2022-p tungaanut umiarsualivittut aallaavittut atuutiinnarnissaa pillugu Namminersorlutik Oqartussat Aalborg Havn-imut isumaqatigiissutaat innersuussutigineqassaaq, taamatuttaarlu Royal Arctic Bygdeservice-p umiarsuaatissaasa nutaat anigaasalersorneqarnissaannut tunngatillugu 1. januar 2011 aallarnerfigalugu anigaasalersuinissamut isumaqatigiissut innersuussutigineqassalluni. Kiisalu aamma RAL-imut ingerlatsinissamutakuersissummik isumaqatigiissut, ukiut tamaasa decembarimi ukiunik marlunnik sioqqutsilluni ilimasaarinikkut taamaatinneqarsinnaasoq taakkununga ilaavoq.

Silaannakkut angallassineq

Kisiannili Isumalioqatigiissitap isumaa malillugu, Narsarsuarmi aamma Kangerlussuarmi Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfiit Qaqortumi aamma Nuummi Imaprik qulaallugu timmisartunut mittarfinnit taarserneqartuuppata, sullissisut akornanni unammilleqatigiinnerup annertunerulernissaa aamma inuiaqatigiit anigaasaqarnerannut iluaqutaasinnaavoq, pingaartumik tamanna imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfik Kangerlussuarmiit Nuummik nuunneqarsinnaanera malunniulluartaasammata. Kangerlussuarmi nunap iluani imarpik qulaallugu timmisartunut mittarfiit pingaarnersaat matuneqarluni Nuummik nuunneqassappat, Air Greenlandip saniatigut sullissisut allat

aallartitsinissamut periarfissaat pitsaanerulertussaapput. Tamanna immikkoortoq 17.3.5-imi ersarinnerusumik itisilerneqarpoq.

Isumalioqatigiissitap misissueqqissaanerisa takutippaat, pingaartumik Ilulissani mittarfiup 1799 m-inut tallineqarsinnaanera pillugu misissuinermi nunatsinni akunniffissaq pingaarutilerujussuaq ataasiinnaasoq. Isumalioqatigiissitap naliliinera malillugu nunatsinni mittarfik qitiusoq Nuummumt nuunneqarpat mittarfimmut tassunga sullissisut arlaqaraluarpataluunniit, tamatuma iluaqutissartai pigiinnarneqassapput.

17.6.4 Aningaasalersuinermi piginnittuunermilu unammilligassat

Assartuussinermi attaveqaatini atortunut aningaasaliissutissanut aningaasalersuisarneq pissusiusut malillugit pisortanit suliarineqartarpoq. Ukiuni kingullerni nunarpassuarni namminersortut aningaasaliisnaanerit aningaasalersuisinnaanerallu qinigassatut allatut atorneqarsinnaanera annertuumik eqqumaffigineqarsimavoq oqaluuserineqartarlunilu. Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap paasinninnera malillugu angallannermut atortunut aalajangersimasunut arlalinnut atatillugu namminersortut suliassanut aningaasalersuisinnaanerit naleqqussinnaavoq. Aamma tamatumunnga atatillugu isumaqartoqarpoq, suliassamik aalajangersimalluinnartumik piareertoqartillugu tamatumunnga niuerfiit misissuiffigeqqaarnissaat naleqqutissasoq. Aamma namminersortut sulianut aningaasalersuisinnaanerit qanoq iliorluni naleqqunnerpaamik ingerlanneqassanersoq – BOT (Build, Operate and Transfer), OPP (Offentligt Privat Partnerskab – pisortat namminersortullu suleqatigiinnerat) aningaasalersueriaaserluunniit alla atorlugu – suliassamut aalajangersimasumut atatillugu aalajangiiffigineqaruni naleqqunnerpaassaaq.

Pisortat akiitsuisa amerlassusaat kisimi – ilanngaaserneqarsimanngikkaluarpata ilanngaaserneqarsimagaluarpataluunniit – akiliisinnaassuseqarnermut tunngavigineqassappat, Kalaallit Nunaat akiliisinnaassuseqarluartorujussuusussaavoq. Akiitsut amerlassusaasa ineriartornerat ilaatigut pisortat aningaasalersuinerisa inernerannit aalajangerneqarsimagaluarpalluunniit tamanna atuutissaaq. Tamanna immikkoortoq 16.5.1-imi annertunerusumik uppersarnerneqarpoq. Kisiannili Kalaallit Nunaannut tunngatillugu pissutsit ikinnerpaamik marluk aamma ilanngunneqartariaqarput: 1) Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnerup annertussusia katitigaaneralu, aamma 2) ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut akiitsumikkut inissisimanerat.

Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut suli – ataatsimoorussamik tapiissutit eqqarsaatiginagit – aalisarnermi ineriartorneq apeqqutaasorujussuuvoq - tassanilu amerlassutsit akillu pineqarput. Taamatut illuatungaannarsiorneq niuerpalaartumik ingerlatsinissamut tunngaviusumik atugassarititaasut eqqarsaatigalugit nunap, taamaallunilu aamma taarsigassarsititserusussinnaasut annertuumik annaasaqarneranik kinguneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut suliffeqarfiit pisortanit pigineqartut, soorlu Royal Greenland A/S, Royal Arctic Line A/S, Tele Greenland A/S aamma KNI A/S Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut pingaarutillit inissisimapput.²⁶⁴ Nalinginnaasumik pisortat ingerlatseqatigiiffiit taakku taarsigassarsiaanut akiliinissaq pisussaaffiginngikkaluaaraat, tamanna piviusunngortinneqartarnersoq apeqqutaaginnarpoq. Tassami 2009-mi Namminersorlutik Oqartussat Royal Greenland A/S-imi aningaasaatinut akileeqataassutitut 500 mio. koruunit, tassalu ingerlatseqatigiiffiup akiitsuisa 20 %-ingajaat, ingerlatseqatigiiffiup avataaniit aningaasalersorneqarnissaanut periarfissat qulakkeerniarlugit aningaasaliissutigaa. Taamatut ataqatigiissitsinnaaneq taarsigassarsititsisut isumaliuteqarnerannut ilanngunneqartassasoq

²⁶⁴ Ingerlatseqatigiiffiit taakku tamarmik 100%-imik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarput. Air Greenland A/S, aammattaaq Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiusoq annertoorsuaq, Namminersorlutik Oqartussat 37,5%-inik piginneqataaffigaat.

ilimanarpoq, pingaartumik ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut amigartooruteqarlutik imaluunniit annikitsuinnarmik sinneqartooruteqarlutik ingerlatillugit. Ingerlatseqatigiiffiit tallimat taaneqartut taakku 2008-p naanerani 4.075 mio. koruuninik ilanngaasereerlugit erniaqartinneqartunik akiitsoqarput. Akiitsut taakku 2009-p naanerani 3.273 mio. koruuninut ikilippit, tamatumunngalu 2009-mi aasakkut Namminersorlutik Oqartussat Royal Greenlandimi aningaasaatinut taarsigassarsiatut akisussaaffiusussanik 500 mio. koruuninik aningaasaliissuteqarnerat pissutaasutut isigineqassaaq. 2010-mi ingerlatseqatigiiffiit akiitsuisa allannguuteqangaarnissaat naatsorsuutigineqanngilaq. Kisiannili 2011-mi aamma 2012-imi ilaatigut Royal Arctic Line A/S-imi umiarsuarnik nutaanik pisinerup kingunerisaanik akiitsut qaffaqqinnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tassalu 2008-mi aamma 2009-mi ingerlatseqatigiiffiit taaneqartut akiitsui erniaqartinneqartut NTN-p 40 %-ia inorlugu amerlassuseqarput.

Pisortat akiliisinnaassuseqarnerat

Nunani akiliisinnaassuseqartutut isigineqartuni pisortat nalinginnaasumik namminersortunut sanilliullutik appasinnerusunik erniaqartunik taarsigassarsisinnaasarput, tak. illuatungaani naalagaaffiup pappiaraataanut nalilinnut erniat aammalu illuatungaani aningaasanik taarsigassarsititsisarfiit pappiaraataannut nalilinnut aamma suliffeqarfiit pappiaraataannut nalilinnut erniat assigiinngissutaat. Tamanna assersuutigalugu Danmarkimi atorneqarpoq. Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitap isumaa malillugu, pisortani akiitsut annertussusiinik taakkulu ineriartornerinik misissuinernut ingerlanneqarsimasunut atatillugu tamanna aamma Kalaallit Nunaannut atuutissaaq.

Taarsigassarsititsisut annaasaqaataasinnaasunut naleqqiullugu pissarsiassat annerpaanissaat anguniartartussaavaat, taamaattumillu Kalaallit Nunaanni suliaasanut namminersortut taarsigassarsititsissappata taarsigassarsinissamut piumasaqaatit imikkut ittumik iluanaarnartuunissaat naatsorsuutigissallugu pissusissamisuussanngilaq, aningaasalersuutissat aatsitassarsiornermi imaluunniit angallannermi suliaasanut atorneqartussaagaluarpatalluunniit. Tamatumunnga atatillugu aamma taarsigassarsinissamut aningaasartuutissat soorlu akuersissuteqarnermut piumasaqaatit pisarnermit pitsaanerunerisigut, toqqaannanngitsumik matussuserneqarsimasinnaanissaat eqqumaffigineqartariaqarpoq.

Annaasaqarfiusinnaasunik tamarmiisunik missiliuineq

Taarsigassarsianulli aningaasartuutissat aningaasalersuinissamik isumaliuteqarnermi immikkoortut pingaarutillit marluusut aappariinnarpaat. Annaasaqarfiusinnaasunut isumaliutersuutit aamma ilanngunneqartariaqarput. Suliassat aningaasaliiffiusussat pillugit paasissutissat/ilisimasat assigiinngingaatsiartumik agguarneqarsimasinnaapput. Assersuutigalugu pisortat uuliamik tunisassiornermut, aatsitassanik tunisassiornermut, aluminiumik tunisassiornermut il.il. taakkununngalu atasumik annaasaqarsinnaanernut, ingerlatseqatigiiffiit nunanit tamalaaneersut suliaasaqarfinni taakkunani suliaqatut ilisimasaqarnerattut annertutigisumik ilisimasaqanngillat. Taamaattumik pisortat, pingaartumik Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnikkut annikitsuinnuanik tunngaveqartutut ittuniittut aningaasalersuineri suliaasanik ingerlatseqatigiiffinnut naammattumik piginnaaneqartunut aammalu ilaatigut immikkut ilisimasaqarnertik tunngavigalugu taamatut tunisassiornermi annaasinnaasanik paasisimaarinnittunut suliakkiisarnerat pissusissamisuuginnarpoq. Tamanna tupinnanngitsumik Maniitsup eqqaani aluminiuliorfissatut isigineqartumut atatillugu naleqquppoq aammalu uuliasiorluni suliaasanut immaqalu aamma aatsitassarsiorluni suliaasanut naleqqussinnaalluni. Annaasaqarsinnaanerup qanoq iliorluni agguarneqarnissaa ingerlatsinissamut akuersissuteqarnermut atugassarititaasuni imaluunniit suliaasanut atugassarititaasuni allani ersersinneqarnissaa ilimanarpoq. Ilisimasat qanoq assigiinngitsiginerat pingaaruteqartillugu, BOT (Build, Operate and Transfer) imaluunniit OPP (Offentligt Privat Partnerskab – pisortat

namminersortullu suleqatigiinnerat) atorlugu namminersortut/pisortat suleqatigeeriaasiisa arlaat atorneqassanersoq isumaliutigissallugu imaluunniit aalajangissallugu pingaaruteqarpoq.

Pisortat aningaasalersuisarnerat pingaarnertut aallaavigineqartariaqarpoq

Suliassat Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap misissueqqissaarneranut ilaatinneqartut, tassalu mittarfiit, umiarsualiviit, aqqusernit taakkunungalugu atatillugu atortut, amerlanersaat nalinginnaasorujussuummata, ilisimasat assigiinngiaarnerisa ajornartorsiutaanera annikitsuarsuuvoq. Taamaattumik akiliisinnaassuseq amigartillugu imaluunniit pissutsit immikkut ittut pissutaatillugit namminersortut aningaasalersuinissaannik isumaliuteqartariaqarneq annikitsuinnaassasoq Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaqarpoq.

Pissutsini immikkut ittuni taamaattut tassaasinnaapput, pisortat piginnittuuneranni arlaannik peqquteqartumik aserfallatsaaliuinnermut aningaasanik naammattunik aningaasaliisinnaaneq, pisortat atortuisa, soorlu mittarfiit pisiniarfiisa il.il. suliariumannittussarsiuunneqarnissaat periarfissaqaraluartoq, assersuutigalugu Kangerlussuarmi Narsarsuarmilu pisiniarfiit akitsuuteqanngitsunik nioqqutillit Mittarfeqarfinnit ingerlanneqaratik KNI-mit ingerlanneqartut, niuerpalaartumik ingerlassinnaanissaannut periarfissat mattunneqartut.

Pisortat aningaasalersuinerat namminersortut aningaasalersuinerannit taarserneqarnissaa kisiat eqqarsaatiginagu, kisiannili aamma pisortat piginnittuunerisa namminersortut piginnittuunerannik taarserneqarnissaa eqqarsaatigigaanni, inuiaqatigiinni suliassat pingaarutillit nakkutiginnaanerannik inuiaqatigiit annaasaqarnissaat ilanngunneqartariaqarpoq, soorlumi minnerunngitsumik assartuussinermit suliassat inuiaqatigiinnut kalaallinut pingaarutillit isigineqartariaqartut, aammattaq tak. kapitali 2²⁶⁵. Namminersortunik piginnittoqarnermi tunngaviumik atuisut naggataagut aningaasartuutissanik, toqqaannartumik atuisut akiliutaat aqutigalugit, imaluunniit toqqaannanngitsumik pisisarnerit aqutigalugit akiliisussanngortussaapput. Kisiannili namminersortut piginnittuunerat aamma/imaluunniit aningaasalersuinerat pitsaanerulersitsinissamik kinguneqassappat, inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutissat aamma atuisunut iluaqutaasussaapput.

Naggataatigut oqaatigineqassaaq, namminersortut aningaasaliissutissaat pingaartumik suliniutinut aningaasalersuinerut tunngasuusussaammata, kisiannili pisortani siunertanut tamarmiusunut tunngasuusussaanatik.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassaasa allattorsimaffianni ilaatigut ”Avataaniit aninaasaliisinnaasut kikkunerinik aammalu aningaasaleeriaasissanik paasiniaaneq” taaneqarpoq. Aningaasalersuisissanut aningaasaleeriaasissanullu pigineqartunut piginnittoqarneq apeqqutaavoq. Tassani pisortat aamma namminersortut piginnittuunerat pingaarutillit immikkoortinneqarput, taakku ilusiliinernik arlalinnik akunnilerneqaramik: pisortat/namminersortut ataqtigiissitsillutik piginnittuunerat; siullermik namminersortut piginnittuusinnarlutik pisortat piginnittuulernerannik kinguneqartinneqartut (soorlu BOT-mi), imaluunniit pisortat piginnittuusinnarlutik namminersortut

²⁶⁵ Angallannermut atortunut annertuunut, suliassat avataaniittunut pingaarutilinnik sunniuteqarsinnaasunut nakkutilliisinnanerup annaaneqarnissaasa ajornartorsiorfiunngitsoorsinnaannginnera pillugu, ilaatigut danskit Aningaasaqarnermut Inuussutissarsiornermullu ministerip Brian Mikkelsen-ip 26. april 2010-mi apersorneqarnermini imatut oqaaseqarfigaa: ”Siornatigut sapinngisamik annertuumik namminersortunngorsaanissaq annertoorsuarmik tapersersugaraara. Maanna taamaakkunnaarpunga. Tassani suliassat eqqarsaatigaakka, kisiannili aamma isumaqarpunga, suliassat ilaat naalagaaffimmit sunniuteqarfigineqarsinnaassappata tamanna pingaaruteqartoq.” Tamanna Københavnimi Mittarfinnut taamatullu TCC-mut, aningaasaateqarfinnut tunineqartunut, taamaattumillu taakkununga atatillugu naalagaaffiup toqqaannartumik sunniuteqarfigisinnajunnaagaanut tunngatillugu oqaatigineqarpoq.

piginnittuunerannik kinguneqartinneqartut (soorlu namminersortunngorsaanermi). Oqaatigineqareersutut suliniutinut siunnersuutit aalajangersimalluinnartut piareerpata aatsaat suliniutinut aningaasaliisussanik niuerfimmil ujarlernissaq pingaaruteqartarpoq. Taamaattumik Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap suliassaqarfik taanna annertunerusumik sammisimangila. Immikkoortoq 16.5.2-mi Isumalioqatigiissitap namminersortut illuatungaaticullu pisortat aningaasalersuisarnerannut tunngatillugu isumaliutersuutiminut nangissutigalugu, inaarutaasumik aningaasalersuisarnermi akileraarutinut aningaasaliisarneq atuisunillu akiliuteqartitsisarneq misissuiffigisimavaa. Tamatumunnga tamarmiusumut atatillugu immikkoortoq 16.5.2 innersuussutigineqarpoq.

17.7 Sullissinerit kiffartuussinerillu allat

Assartuussinermi sullissinerit kiffartuussinerillu, ulluinnarni ilaasunik nassiussanillu assartuussinermut toqqaannartumik attuumassuteqanngitsut, kisiannili inuiaqatigiit ingerlanerannut pingaarutillit arlaliupput. Tassani pineqartut tassaapput SAR-imut upalungaarsimaneq²⁶⁶, kiisalu peqqinnissaqarfimmik sullissinerit allat, teknikkimut atortunik misissuisarnerit il.il. Tamatuma saniatigut sullissinerit Sikunik Alapernaarsuiffimmit isumagineqartussat suliarineqarput. Assartuussinermi sullissinerit kiffartuussinerillu taakku kapitali 14-imi annertunerusumik allaaserineqarput. Suliassaqarfinnut taakkununga Isumalioqatigiissitap naliliinera matuma kinguliani naatsumik issuarneqarpoq.

Sikunik alapernaarsuiffik

Mittarfik Narsarsuarmiit Qaortumut nuunneqassappat, Sikunik Alapernaarsuiffiup Qaortumi mittarfittaamut nuunneqarnissaa pissusissamisuussaaq. Tamatumunnga atatillugu sulisunut allaffinnut qulimiguulinnullu inissat qulakkeerneqartussaapput, taakkulu annertunerusumik aningaasartuuteqarfiunatik pisinnaasut naliliisoqarpoq.

SAR-imut upalungaarsimaneq

Isumaliutissiisummi matumani Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap naliliiffigisaani ilaasunik angallassinermi allannguutissanut naleqqiullugu, allannguutissanit misissuiffigineqartunit Kalaallit Nunaata kujataa aamma Ittoqqortoormiit kisimik SAR-imut sullissinissanut imaluunniit SAR-imut sullissinerni ilassutaasumik ikiuunnissamut periarfissat sunniuteqarfigineqassapput.

Kalaallit Nunaata kujataani ilaasunik sullissinerit piffissap sikorsuaqarfiusup/immap sikuuffigisaata avataani imaaticut angallassinermut nuunneqassappat, ukiup annersaani nunap immikkoortuani tassani qulimiguullit pisariaqartinneqartussaangillat. Kalaallit Nunaata kujataani qulimiguullit SAR-imut upalungaarsimanermut ilaatinneqarmata, aamma piffissap sikorsuaqarfiusup/immap sikuuffiata avataani (tassa ukioq kaajallallugu) qulimiguulimmik Kalaallit Nunaata kujataaniititsinissaq pisariaqartussaavoq.

Ittoqqortoormiini illoqarfimmut qanittumi mittarfiliortoqassappat, tassani qulimiguulik ilaasunik angallassinermi pisariaqartinneqarunnaatssaavoq. Nunap immikkoortuani qulimiguulimmik uninngatitsisoqarunnaassappat, ujarlernernut atatillugu qulimiguulimmik aggersaanissaq tamaticut pisinnaajunnaassaaq.

²⁶⁶ SAR Search And Rescue-mut naalisaataavoq.

Sullissinerit allat, annertuumik assartuussinissamik pisariaqartitsiviusut

Pisariaqartitsinerimi nunap iluani assartuussinermut neqeroorutit ataatsimoortut eqqarsaatigineqassappata, sullissisut arlallit assartuussinissamik immikkut ittumik annertussuseqartumik pisariaqartitsipput. Matuma kinguliani suliassaqaarfiit pingaarnersiorlugit ilanngussisoqarpoq.

Peqqinnissaqarfik

Peqqinnissaqarfik angallasseriaatsimik ingerlalluartumik pisariaqartitsivoq, aammalu aallarussigasuarnermi, akiutinik atuiffiusunik, napparsimasunik sulisunillu silaannakkut assartuussinernik amerlasuunik pisisarluni.

Peqqinnissaqarfik assartuussisarnernitut silaannakkut angallassinernut isumaqatigiissusiortarpoq (Medevac²⁶⁷), tassanilu qulimiguullit pingaarutilimmik inissisimapput. Tassanilu timmisartuussinernit pineqartut tassaasinnaapput timmisartut nalinginnaasumik aallartarfii aammalu immikkut ittumik timmisartoqartitsilluni angallassinernit.

Maannakkorpiatq nunaqarfinni tamani terminalilersuilluni ungasianiit nalunaarasuartaatit atorlugit nakorsiartitsisarfiit ineriartortinneqarput. Tassani internettikkut ungasianiit nakorsanik siunnersorteqarnissaaq nunaqarfinni innuttaasunut periarfissiissutigineqarpoq, siunissarlu ungasissoq eqqarsaatigalugu tamatuma assartuussinernup pisariaqartinneqarneranik annikillititsinissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Peqqinnissaqarfup assartuussinissamik periarfissaqartinneqarnerata allannguutinit, Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitap naliliiffigisaanit sunniuteqarfigineqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Tele Greenland

Tele Greenland teknikkimut atortunik, inuiaqatigiinni attaveqatigiinnermut annertuumik pingaaruteqartunik misissuissarneq eqqarsaatigalugu Air Greenlandimit annertuumik sullinneqarpoq. Taamaattumik sulisunik atortunillu sumiiffinnut amerlanerusumik avinngarusimasuniittartunut assartuinissamut qulimiguulinnik sukkulluunniit piareersimasoqartarnissaa pingaaruteqarpoq. Tamanna pillugu isumaqatigiissutit nalunaarasuartaaserisoqarfup silaannakkullu angallassisut akornanni isumaqatigiissusiortoqartarpoq.

Aatsitassarsiorluni misissuinerit il.il.

Aammattaaq aatsitassarsiorluni misissuinerit eqqarsaatigalugit qulimiguulinnik piareersimasoqarnissaa pingaaruteqarpoq. Taakkununga tunngatillugu aatsitassarsiorfiutiqatigiiffiit silaannakkullu angallassisut assigiinngitsut akornanni toqqaannartumik isumaqatigiissusiortoqartarpoq.

Grønnedal/ Kangilinnguit

Kangilinnguani Grønlands Kommando sakkutuunik 60-it missaanniittunik inuttaqartussatut akuerisaavoq. Taakku ilaat ikittunnguit kommunimi atorfeqartinneqarput, kiisalu entreprenøri namminersortoq, inuinnarnik sulisoqartoq ukiup affaani aasaanerani Kangilinnguaniittarpoq. Ataatsimut isigalugu innuttaasut tamarmiusut 150-it sinningaarneq ajorpaat. Ukiup ingerlanerani Kangilinnguit aamma Danmarkip akornanni angalasarneq annertungaatsiartarpoq. Tassalu sakkutuut

²⁶⁷ Medevac tassaavoq Medical Evacuation.

ukiumut arlaleriarlutik timmisartunik sukkasuulianik, Aalborgimiit Narsarsuarmut toqqaannartumik timmisussanik arlalinnik attartortarput. Tassanngaanniit isumaqatigiissut immikkut ittoq malillugu qulimiguulimmik Kangilinnguanut heliportimut ingerlatitseqqilluni timmisartuussisoqartarpoq.

Suleqatigiissitamik Forsvarskommando-p siunissami inissiffissaanik misissuisussamik pilersitsisoqarsimavoq. Tassani Kangilinnguani inissimatitsiinnarnissaq, Narsarsuarmut nuussinissaq imaluunniit Nuummut nuussinissaq misissuiffigineqarput. Forsvarskommando-p qullersaqarfia Kangilinnguaniinnassappat, aammalu Narsarsuarmi mittarfik matuneqassappat, nunaqarfimmut qulimiguulimmik sullissineq Qaqortumi mittarfimmiit ingerlanneqassaaq.

17.8 Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq aamma Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani 2010-mi maajimiit akinik qaffaanerup sunniutai

Isumalioqatigiissitap suliaassat allattorsimaffiat malillugu suliaassaasa saniatigut Isumalioqatigiissitap 2010-mi apriliimi Naalakkersuisunit qinnuigineqarpoq, sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq, Arctic Umiaq Line-mit (AUL) ingerlanneqartoq immikkut ittumik misissueqqissaarfigeqqullugu. 2010-mi maajimi Isumalioqatigiissitap aamma qinnuigineqarpoq, Mittarfeqarfinni Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akinik qaffaanerup, 2010-mi maajip aallartinneraniit atuutsinneqalersut pingaartumik takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqartunut sunniutigisinnaasai misissoqqullugit. Apeqqutit taakku suliaminut ilanngunniarlugit Isumalioqatigiissitap akuersivoq. Sineriak sinerlugu ilaasunik angallassinermup misissuiffigineqarnera 2010-mi juulip naanerani naammassineqarpoq, aammalu Isumalioqatigiissitap nittartagaatigut 28. september 2010-mi tamanut ammasumik saqqummiunneqarluni. Isumalioqatigiissitap suliaanut, tassungalu ilanngullugu sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinermut tunngasunut tamarmiusunut paasisimaarinnissinnaanissaq Isumalioqatigiissitamit kissaatigineqarmat, misissueqqissaarneq taanna isumaliutissiisummi kapitali 15-itut ilanngunneqarpoq. Akit qaffaataat, pingaartumik takornarianik inuussutissarsiuteqarnermut sunniuteqartut immikkoortoq 16.2.5-imi Mittarfeqarfiit ingerlatsineranni atugassarititaasut misissuiffigineqarnerinut atatillugit nassuiaateqarfigineqarput.

17.8.1 Sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq

Isumalioqatigiissitap 2010-mi sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinermik misissueqqullugu qinniugineqarneranut AUL-ip aningaasaqarnera ilungersunartorsiorfiusoq, ilaatigut Naalakkersuisut 29. april 2010-mi AUL-imut 2010-mi aningaasaliissutit 4,3 mio. koruuninik ilaneqarnissaannik Inatsisartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaannut qinnuteqarnerannut, aammalu maajip ulluisa arfernanni Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap akuersineranik kinguneqartoq tunngavigineqarpoq. Qinnuteqarnermut aammalu aningaasaliissutit ilaneqarnerinut ilaatigut Naalakkersuisut AUL-ip siunissaa pillugu isummernissaannut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiisummik, aallaqqaammut 2010-mi juulip aallartinnerani naammassineqartussatut pilersaarutaaqqaarsimagaluartumik saqqummiussinissaata utaqqineqarnissaanut aalajangerneq tunngavigineqarpoq.

Isumalioqatigiissitap inuiaqatigiit aningaasaqarnerat eqqarsaatigalugu sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq, sineriak sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassinermup qinigassatut allatut ingerlaannarneranik misissueqqissaarneranut sanilliugu misissuina, ajornartinnagu innuttaasut timmisartumik sullissinerup nuunneqarfigisaa kapitali 15-imi annertunerusumik nassuiarneqarpoq. Pineqartuni marluusuni tunngaviusumik ataasiakkaanut, aalajangersimasumillu ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutit aningaasartuutit imminnut assersuullugit misissoqqissaarneqarput. Misissuinerimi angusat tassani pingaarnerit takussutissiaq 17.8.1-imi eqikkarneqarput.

Takussutissiaq 17.8.1 Sineriak sinerlugu umiarsuarmik ilaasunik angallassinerup ingerlaannarnerani uninneranilu ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit agguaqatigiissinneqarnerisa naatsorsornerat, 2009-mi akit

	Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup ingerlaannarnerani		Sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup matuneqarnerani
	Umiarsuarmik pioreersumik	Umiarsuarmik nutaamik	
Ilaasunik timmisartuussinermi ilaasumut ataatsimut kilometerimut aningaasartuutit, kr.	4,8	6,8	3,6-it inorlugit

Nassuiaat: Erseqqissaatigineqassaaq, kisitsisini kilometerit isiginiarneqartut tunngavigineqarmata, naak aningaasartuutit tamarmiusut ataatsimut isigineqarnissaat pingaarnarugaluatoq. Tamannali imaatigut angallassineq ilaagaluarpas ilaangikkaluarpalluunniit kilometerit taaneqartut assigiinngissutaanik annertusititsiinnartussaammat, aammalu ilaasumut ataatsimut kilometerit atorneqartut qanoq naatsorsorneqarnissaat pingaaruteqanngimmat, taanna iluar-seriarneqarsimangilaq.

Umiarsuaq maannakkut pigineqartoq, Sarfaq Ittuk, ingerlaannassappat, imaatigut angallannerup ingerlaannarneratigut ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutissat 4,8 koruuniussapput. Taassuma 2016-imi angallaviup qaangiunnerani atorneerunnissaa naatsorsuutigineqarpoq, tamatumalu kingorna ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutissat 6,8 koruuninut qaffassapput.

Imaatigut angallannerup matuneqarnerani ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutit 3,6 koruunit inorlugit amerlassuseqalerlutik apparnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Matusineq maannakkorpiat pissappat, ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut aningaasartuutini minnerpaamik 1,2 koruuninik erngerluni sipaaruteqarfiulersinnaavoq. Umiarsuarmik nutaamik pisinissaq pisariaqalissappat, ilaasumut ataatsimut kilometerimut ataatsimut sipaarutissat minnerpaamik 3,2 koruuninik qaffassaaq.

Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, Sarfaq Ittuk-mi inuttat inatsisini aalajangersagaq immikkut ittoq, akissarsiat ilanngaasereerlugit akissaasersuiffiusoq, DIS-imut (Dansk Internationalt Skibsregister) aqqissuussinnermut assingusoq malillugu akissaasersorneqarmata. Inuttanut akissarsiarititat ukiumut 10 mio. koruunerpiamik amerlassuseqarput, taakkulu akileraarutitigut isertitsissutaaneq ajorput, tamannalu aamma inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naliliinermi ilaatinneqartariaqarpoq.

Taamaattumik ingerlatsinnermut aningaasaqarneq tunngavigalugu naliliinermi sapinngisamik piaartumik, tassalu piffissami angallaviumi matumani matusinissaq annerpaamik pissarsiaqarfusinnaassasoq inerniliisoqartariaqarpoq.

Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, mittarfiup Qaqortumut nuunneqarnissaa aalajangiunneqarpat, mittarfiup atorneqalermerani sineriak sinerlugu angallavimmi ilaasunut tunngaviusut ikilisussaammata. Tamanna Assartuussineq pillugu Isumaliogatigiissitap kapitali 15-imi Qaqortumi mittarfissap sananeqarnissaa tikillugu imaatigut angallassinerup ingerlatiinnarneqarsinnaanerani innersuussineranut tunngavigineqarpoq. Isumaliogatigiissitap tamatumunnga naatsorsuinerani sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup 2014-imi piffissaq angallaviviusoq ilanngullugu ingerlatiinnarneqarnissaa tunngavigineqarpoq. Tamatuma saniatigut aamma kapitali 15-imi umiarsuup maannakkut pigineqartup, Sarfaq Ittuk-p, atorneqarsinnaanerani sineriak sinerlugu imaatigut angallassinerup ingerlaannarsinnaanera misissueqqissaarfineqarpoq,

tak. takussutissiaq 17.8.1. Oqaatigineqartutut Isumalioqatigiissitap naatsorsuinerani taakkunani Sarfaq Ittuk-p 2016-imi piffissaq angallassiffiusoq ilanngullugu atorneqarsinnaanera tunngavigineqarpoq.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit erseqqissarneqassaaq, sineriaq sinerlugu umiarsuarmik ilaasunik angallassinerup matuneqarnerata kingunerisassai arlallit ingerlatsinermut aningaasaqarnerinnaq isigalugu isummersuutitut ilaangimmata. Tassani pineqartut pingaartumik tassaapput:

- Isumaginninnikkut sunniutissat. Ullumikkut angalaqatigiit imaatigut angallassinermit akikillisaatinik angusaqarsinnaasut timmisartumik assartuussinermut nuunnermi assartuussinermut aningaasartuutit amerlanerulernerinik misigisaqassapput. Tassani umiarsuarmik angalasartut 20%-iisa missaat pineqarput. Tamatuma saniatigut bilitsileeriaatsinit maannakkut atorneqartunit timmisartunit bilitsit akikitsut ikittuaraasarput. Sineriilli sinerlugu ilaasunik umiarsuarmik angallasseriaatsimik matusinermit sipaagassat annertummata, politikkikkut aalajangiisoqarnerani angalaqatigiit taakku taarsiivigineqarsinnaassapput.
- Ornigassanut arlalinnut maannakkut timmisartumut akiusunut atuuttunut naleqqiullugu bilitsit akikinnerusunik atuilluni piffissap sivikitsup ingerlanerani inniminniisinnaanermut periarfissat, tamatumalu saniatigut timmisartumut ilaanermit umiarsuarmut ilaanermut sanilliullugu nassatassanut killilersuinerit annertunerupput.
- Kitaata sineriaani illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni umiarsuarmik ilaanermit misigisassat nalinginnaasut kulturillu oqaluttuarisaaneranut tunngasut, kiisalu inooqatigiinnermut tunngasut angallaviup matuneqarnerani tammartussaanerat.
- Sineriak sinerlugu imaatigut angallassineq matuneqarpat, ullumikkut AUL-imut ilaasartunit arlallit immaqa angalanissaminnik taamaatitsiinnartalermissaat. Tamanna nuttarsinnaanermut killiliissaaq aammalu inuiaqatigiinni sunniutit nassataqassalluni.
- Assartueriaatsit marluusut ataasiinnanngortinneqarnerini angallasseriaaseq, soorlu pinngortitami pisartunit, innermik anitsinertut il.il. ittunit, kiisalu pissutsinit allanit, soorlu suliumajunnaarnernit sunnertianerulissaaq. Tamatumunngali atatillugu erseqqissarneqassaaq, umiarsuit angallanneranni suliat angalasartut amerlassusaannut tamarmiusunut naleqqiullutik, kapitali 15-imi takuneqarsinnaasutut annikitsuararsuummata, taamaattumillu angallasseriaatsip pinngortitami pisartunit il.il. sunnertianera taamatut annertussuseqaannassaaq. Timmisartut angallanneranni unitsitsisoqarpat umiarsuit pisinnaasaat pilertortumik immerneqartussaapput. Paarlattuanik ajornartoornermit umiarsuit angallatillu nunaqarfiliartaatit allat, Kalaallit Nunaanni pigineqartut tamarmik assartuussinissamut pisinnaasanik annertuunik ikiuussinnaasassapput. Tamannali sineriaq sinerlugu angallaviit atoraluarpata atunngikkaluarpataluunniit atorneqarsinnaassaaq.

Ingerlatsinermut aningaasaqarnerup saniatigut pissutsit allat suut sineriaq sinerlugu angallaviup siunissaanut isumaliutersuutitut ilanngunneqassanersut, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangersartussaanngilai. Aamma sunniutissat naliliiffigineqanngitsut assigiinngitsut ataatsimut isigalugit sineriaq sinerlugu umiarsuarmik angallassinerup ingerlaannarnerani ukiumut saniatigut aningaasartuutissanut nallersuussinnaanersut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitap aalajangertussaanngilaa. Tamanna politikkikkut suliarineqartussatut isigineqarpoq.

Naliliineq

Ingerlatsinermit aningaasaqarnermut sunniutissanik naliliinerit allattoorneqartut tunngavigalugit Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq inerniliivoq, sineriak sinerlugu umiarsuarmik angallavik sapinngisamik piaarnerpaamik, tassalu 2010-mi angallaviusup kingorna matuneqarpat ingerlatsinermit aningaasaqarnikkut iluanaarutissaqartoqassasoq. Taamatut naliliineq umiarsuarmik assartuussinermit aningaasartuutissanut amerlanaagaannigitsunut tunngavissiornikkut taparserneqarpoq, taamatullu timmisartumik assartuussinermit aningaasartuutissat amerlanaarneqanngillat.

Naalakkersuisut 11. august 2010-mi ataatsimiinnerminni aalajangerput, Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq isumaliutissiissutaa ataatsimoortoq piareerpat sineriak sinerlugu umiarsuarmik ilaasunik angallassineq inaarutaasumik aalajangiiffigineqassasoq. Naalakkersuinikkut angallannerup ilusissaanut ataatsimoortumut siunissamilu atuuttussamut annertuumik tapersiisoqarnissaanik kissaateqarneq tamatumani tunngavigineqarpoq.

17.8.2 Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akit 1. maj 2010-mi qaffanneqarnerisa misissuiffigineqarnera

Mittarfeqarfiit Akinut Akiliisarnermullu Malittarisassani akinik 1. maj 2010-mi atuutilersussanik qaffaanissamik qinnuteqarnerisa kingorna suliap ingerlanerani, akit qaffaataasa ilaatigut takornarianik inuussutissarsiornermut sunniutissai Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap isumakulunnartoqartillugu oqaatigaa. Tamatumunnga atatillugu Naalakkersuisut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq qinnuigaa, akit qaffannerisa sunniutigisinnaasai naliliiffigeqqullugit. Naalakkersuisoq Jens B. Frederiksen-imit allakkatigut 28. maj 2010-meersutigut Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq qinnuigineqarpoq, Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamit oqaatigineqartut ilannguteqqullugit.

Tamatumunnga tunngatillugu Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitamit oqaatigineqarpoq, ataatsimut isigalugu mittarfiit sapinngisamik pitsaanerpaamik ingerlanneqarnissaat minnerunngitsumik takornarianik inuussutissarsiornermut pingaaruteqartoq, taamaattumillu Isumalioqatigiissitaq ataatsimut isigalugu aallarniutitut Mittarfeqarfinni ingerlatsinissamut atugassarititaasut periarfissallu, taakkunungalu atatillugu innersuussutit innersuussutigissavai.

Takornariaqarnermut sunniutaanerluttussat

Takornariaqarnermik inuussutissarsiuteqartut soorunami timmisartumut akit qaffannerisa, aammattaaq Mittarfeqarfiit akisunerulersitsinerannik kinguneqartussap kingunerisaanik takornariat ikilinerannit sunniuteqarfiginerlunneqartussaapput. Akinut qaffaatit ukiumut isertitat 15 mio. koruuninik amerlinerannik kinguneqartussat naatsorsuutigineqarpoq. Akit qaffasinnerulerni tamakkiisumik bilitsinut akinut tutsinneqarnissaat naatsorsuutigalugu, Air Greenlandip ukiumoortumik kaaviiartitaanut 1 mia. koruunerpiasunut atatikkaanni, akinut qaffaatit isertitaqarfiusartunut tamanut agguanneqassappata, takornarianut bilitsit 1½%-imik qaffannissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ukiumut avataaniit takornariat 36.000-it missaanniittut nunatsinnut tikeraartarput. Isumalioqatigiissitaq takornarianut akinut sunnertiassuseq ataatsimut atugaat malillugu, akit qaffannerini ukiumut avataaniit takornariartartut 500-erpiamik, eqqornerusumik 540-nik ikinnerulissapput. Tamatuma saniatigut aamma nunap iluani takornariartarneq appaateqassaaq.

Takussutissiaq 17.8.2-mi ilaatigut takornariaqarnermik inuussutissarsiornermi takornariartartut 500-erpiamik ikilinnissaasa sunniutissaannut Isumalioqatigiissitaq naliliinera allanneqarpoq. Naatsorsukkani taakkunani nalornissuteqarneq erseqqissarniarlugu aamma takussutissiaq 17.8.2-mi avataaniit takornariartartut 750-inik ikinnerulernissaannut naliliineq ilanngunneqarpoq.

Takussutissiaq 17.8.2 Ukiuni 20-ni siumut takornarianit avataaneersunit nunap iluani isertitassat ikinnerulernerisa sunniutissaat, maanna naliusut ilanngaasereerlugit nalinginut naatsorsorlugit.

	Takornariat avataaneersut 540-nik ikinnerulernerat	Takornariat avataaneersut 750- inik ikinnerulernerat
Takornariat atuinerannut aningaasartuutit nalinginnaasut ukiumut ikileriaataat ^a	3.024.000 kr.	4.200.000 kr.
Taakku amerlaqataannik isertitat ikileriaataat ^b	1.512.000 kr.	2.100.000 kr.
Ilaasunut akitsuutip apparneqarnerani takornariamut ataatsimut isertitassat 500 koruuninik ikilinerat, tak. ilanngussaq 1.1	270.000 kr.	375.000 kr.
Isertitat ikileriaataat katillugit	1.782.000 kr.	2.475.000 kr.
Maanna naliusut ilanngaasereerlugit ^c	27.799.200 kr.	38.610.000 kr.

- a. Ilulissanut atatillugu takornariat atuinerat agguaqatigiissillugit 5.625 koruuniusut 5.600 koruuninut akunnaallisineqarput, tak. takussutissiaq B 8.1.5 taakkununggalu nassuiaatit.
- b. Ilanngussaq 1.1 naapertorlugu isertitat qaffaatissaasa naatsorsoqqinnerini ½ tunngavigineqarpoq.
- c. Maanna naliusut ilanngaasereerlugit naliusup naatsorsoqqinnerani 15,6 tunngavigineqarpoq, tak. 1.5.1.

Aallaqqaammut erseqqissaatigineqassaaq, akinut qaffaatit 15 mio. koruunit taakku pingaarnertut takussutissiaq 17.8.2-mi 1,8/2,5 mio. koruuninut, imaluunniit aningaasat ilanngaaserneqartut amerlaqataannut taaneqartunut assersuunneqartussaammata, aningaasat taaneqartut tamarmik ukiumoortumik aningaasartaliussaammata. Appaattut erseqqissaatigineqassaaq, naatsorsukkani taakkunani avataanit takornariatartut ikilinerisa aammattaarlu takornariat nunaqavissut ikilinerisa kingunerisaanik timmisartuutileqatigiiffiit isertitaasa ikilinissaat eqqarsaatigineqanngimmat. Ikilissutissat amerlassusissaannut timmisartuutileqatigiiffiit pisinnaasanik naleqqusaaissamut periarfissaat apeqqutaassapput. Pingajuattut avataaniit takornariat ikinnerulernerisa sunniutissaat kisimik takussutissiaq 17.8.2-mut ilanngunneqarput. Tamatumali kingunerisaanik naliliinerit ikinaarneqarnerat akit qaffaatissaannit 15 mio. koruuniusunit 6 mio. koruunit Nuummi, Sisimiuni Ilulissanilu ammasarnerit ilaneqarnerinit illuatungilerneqassapput.

Atuagassiat atornegartut allattorsimaffiat

Air Greenland 2006. *Silamik pissuteqartumik tikittartut aallartartullu akulikissusiat aamma silaannaap aalaruluttarnera pillugit allakkiaq. Timmisartuussinermi ingerlasussanik pilersaarusiorneq pillugu nalunaarusiap ilaanut nutartikkamut ilanngussatut saqqummersinneqartoq* ullulerneqartoq 5/4-2006. December 2006.

Air Greenland 2010. *SULUK, 2011 nr. 01.* Nuuk 2010.

Air Greenland 2010. *Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2009.* 15. marts 2010.

Ilulissani aamma Nuummi Timmisartoqarfiup aamma Umiarsualiviup allineqarnissaa pillugu suleqatigiissitaliaq 2006. *Timmisartuussinermi ingerlasussanik pilersaarusiorneq pillugu nalunaarusiap ilaa.* Suleqatigiissitaliaq Nuup Kommuneanit, Ilulissat Kommuneannit aamma Namminersornerullutik Oqartussanit pilersitaavoq. December 2006.

Ilulissani aamma Nuummi Timmisartoqarfiup aamma Umiarsualiviup allineqarnissaa pillugu suleqatigiissitaliaq 2006. *Tapiliussaq nr. 1, 13.12.2006-imeersoq nalunaarusiamut: Nuuk, Siunissami timmisartoqarfissaq – Silamik pissuteqartumik tikittartut aallartartullu akulikissusiat.* INUPLAN A/S – NIRAS-imit suliarineqartoq. 7. december 2005.

Kujataani angallannikkut attaveqaatissatut pilersaarutitut suleqatigiissitaliaq 2007. *Kujataani angallannikkut attaveqaatissatut pilersaarutit naliliivigineqarnerat.* Taamanikkut Nanortallip Kommunianit, Qaqortup Kommunianit, Narsap Kommunianit aamma Namminersornerullutik Oqartussanit pilersinneqartoq. Juli 2007.

Arctic Umiaq Line A/S. *Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2008.* Nuuk 2008.

Arctic Umiaq Line A/S. *Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2009.* Nuuk 2009.

ASIAQ 2010. *Angisunnguami silasiorfik, Nuuk – Pitsaassutsimik qularnaarineq aamma kisitsisitigut paasissutissat.* Maj 2010.

Avinor AS 2010. *Project Benchmarking – Review benchmarking of small and remote regional airports.* 25. june 2010.

Isumaliutissiissut nr. 807. *Kalaallit Nunaanni Nunap iluani angallanneq pillugu isumaliutissiissut.* København 1977.

CTT, Danmarks Tekniske Universitet (DTU) 2007. *Nalileeriaatsimut TGB-mut uppernarsaatit pillugit nalunaarusiaq.* Maj 2007.

CTT, Danmarks Tekniske Universitet (DTU) 2007. *TGB – Angallasseriaatsinut naatsorsuinerit nassuiarnerat.* Juli 2007.

Dansk Vejtidskrift 2009. *"Kalaallit Nunaata kujataani aqqusinniorneq aamma ineriartorneq".* August 2009.

Deloitte 2008. *Nuummi nutaamik umiarsualiviliorneq. Aalajangiinissamut tunngavissiaq.* November 2008.

Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik 2007. *Periarfissat pillugit nassuiaat 2007*. Nuuk, juli 2007

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik 2010. *Maniitsoq – Aluminiu pillugu suliniuummut atatillugu umiarsualiveqarnermik misissueqqissaarnek, Immikkoortoq II: Umiarsualivinnut assigiinngitsunut titartakkat siunnersuutit aamma aningaasaqarnikkut missiliuinerit*. Saqqummersitaq 2 - september 2010.

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik 2010. *Naalakkersuisut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarutaat 2010*. Nuuk

Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik 2006. *Nalunaarusiat aamma sanaartugassanut missiliuinerit*. Oktober 2006.

DMI 2009. *Sikunik alapernaarsuiffik ukiuni 50-ini – naatsumik*. København 2009.

Aalisarnermut Isumalioqatigiissitaq 2009. *Aalisarnermut Isumalioqatigiissitaq isumaliutissiissutaa*. Februar 2009. Nuuk.

FORCE Technology 2006. *Nuup aamma Ilulissat eqqaanni silaannaap aalaruluttarneranik misissuinerit*. December 2006.

Gillen, D. W. 2002. *Air Travel Demand Elasticities: Concepts, Issues and Measurement*. Wilfred Laurier University. November 2002.

Greenland Venture 2009. *Kommune Kujalleq – Ineriartornermut atugassarititaasut*. Oktober 2009.

Grøntmij|Carl Bro 2009. *Kalaallit Nunaanni umiarsuit atorsinnaajunnaartutut nalunaarutigineqarsinnaasut peerneqarnissaannut siunnersuut*. 21. september 2009.

Namminersornerullutik Oqartussat 1998. *Immikkut ilisimasalinnit nalunaarusiaq*. September 1998.

Namminersornerullutik Oqartussat 2003. *Umiarsualivinnik piorsaanissamut siunnersuutigineqartunut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannit isigalugu nalilersuinerit*. Umiarsualiviit pillugit suleqatigiinnit suliarineqartoq. November 2003

Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaavigineqarnissaannut nassuiaat*. Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik. Maj 2006.

Namminersornerullutik Oqartussat 2006. *Umiarsualiviit annertusaavigineqarnissaannut nassuiaat*. Maj 2006.

Namminersornerullutik Oqartussat 2007. *Nuummi nunanut tamalaanut umiarsualivik A/S-imut aningaasaqarnikkut tunngavissat. Saqqummersitaagallartoq*. Namminersornerullutik Oqartussat sinnerlugit NIRAS. September 2007.

Namminersornerullutik Oqartussat allallu 2007. *Kujataani angallannikkut attaveqaatissatut pilersaarutit naliliivigineqarnerat*. "Kujataani angallannikkut attaveqaatissatut pilersaarutitut suleqatigiissitaliaq"-mit suliarineqartoq. Maj 2007.

Namminersornerullutik Oqartussat, Avatangiisinut Attaveqarnermullu Aqutsisoqarfik 2008.
Timmisartoqarfinnik annertusaaneq Killiffik 2008. November 2008.

Mittarfeqarfiit 2003. *Nuummi Timmisartoqarfik. Mittarfiup 1199 meterimut allilernerqarnissaa.*
September 2003.

Namminersorlutik Oqartussat - Ineqarnermut Attaveqarnermut Angallannermullu
Naalakkersuisoqarfik 2010. *Assartuussinermut suliasaqarfimmi killiffik aamma ajornartorsiutit.*
COWI Namminersorlutik Oqartussat sinnerlugit. Juni 2010.

Namminersorlutik Oqartussat - Ineqarnermut Attaveqarnermut Angallannermullu
Naalakkersuisoqarfik 2010. *Aalajangiinissamut ikorfartuutaasussatut angallasseriaatsimut sakkussaq,*
Teknikkikkut uppersaatiit. COWI Namminersorlutik Oqartussat sinnerlugit. Maj 2010.

Namminersorlutik Oqartussat. *Aningaasaqarnermut Inatsit 2010.* Nuuk 2009.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik. *Ukiumoortumik kisitsisitigut paasissutissat 2009.* Nuuk
2009.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2009. *Innuttaasut amerlassusissaannut siumut*
naatsorsuinerit 2009-2040. Innuttaasut 2009:2. Nuuk.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2009. *2004-imut isertunut anisunullu takussutissiaq.*
Nunami naatsorsuusiornikkut kisitsisit 2009:2. Nuuk.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2010. *Takornariaqarneq 2010:1.* Nuuk.

Umiarsualiviit pillugit suleqatigiit 2003. *Umiarsualiviit allilernerqartussatut siunnersuutigineqartut*
inuaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu naliliiffigineqarneri. November 2003.

IATA 2008. *Economic Briefing No 9: Air Travel Demand.* Januar 2008.

INUPLAN 2008. *Qeqertani containerinut umiarsualivik nutaaq.* Allakkiaq kiisalu Qeqertani
nutaamik umiarsualivilionnissaq pillugu Nuup Kommuneanit aamma Namminersornerullutik
Oqartussanit nalunaarusiamit (2006) Nuup Kommuneanit, Namminersornerullutik Oqartussanit
aamma Royal Arctic Line A/S-imit piumasaqaatit malillugit suliarineqartumit 2006-imut
siusinnerusukkut missingersuusiasimasunik iluarsiiissutitut Excel-imit naatsorsuusianik ilaqartoq.
Maj 2008.

Ingerlasussanik piareersaanermik inerisaanermut suleqatigiissitaliaq. *Nunamut allanngutsaaliukkamut*
isaariaq pingarneq. November 2007.

Miljøministeriet 2010. *Avatangiisinut suliniutinik inuaqatigiit aningaasaqarnerat aallaavigalugu*
nalilersuineq. Januar 2010.

Mittarfeqarfiit 1994. *DHC-8-inut mittarfiit takissusissaat pisariaqartut pillugit allakkiaq.* 11. oktober
1994.

Mittarfeqarfiit 2000. *Sulinermut atuagassatut allakkiaq nr. 2.1, Qaqortoq.* 15.11.2000.

Mittarfeqarfiit 2000. *Sulinermut atugassatut allakkiaq nr. 3.1, Narsarsuaq*. 15.11.2000.

Mittarfeqarfiit 2004 *Angallannermi sanaartorneq, Sanaartornissamut nassuiaat aamma missingersuut, Qaqortup aamma Narsap akornanni Mittarfik*. 27.05.2004 .

Mittarfeqarfiit 2004. *Angallannermi sanaartorneq, Sanaartornissamut nassuiaat aamma missingersuut, suliaassap ilaa: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuuup akornanni angallannermi sanaartorneq, sammisaq: Qaqortup aamma Narsap akornanni umiarsuarmik ikaartaammik atassuteqaat*. Nuuk 2004.

Mittarfeqarfiit 2004. *Angallannermi sanaartorneq, Sanaartornissamut nassuiaat aamma missingersuut, suliaassap ilaa: Qaqortup, Narsap aamma Narsarsuuup akornanni angallannermi sanaartorneq, sammisaq: Aqqusineq atassuteqaat*. Nuuk 2004.

Mittarfeqarfiit 2006. *Nuuk, Angisunnguami siunissami mittarfik, Timmisartoqarfik 3000 meterimik mittarfittalik*. Marts 2006.

Mittarfeqarfiit 2008. *Ukiumoortumik nalunaarusiaq*. Nuuk 2008.

NIRAS GREENLAND A/S 2010a. *Aluminiuliorfissamut suliniutip aningaasaqarnikkut sunniutissai*. Greenland Development A/S, januar 2010. Nuuk.

NIRAS GREENLAND A/S 2010b. *Aningaasaqarnikkut namminersorneq. Suliassaq annertoorsuaq, kisiannili ajornavissunngitsoq*. Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat, marts 2010. Nuuk.

Nordregio 2010. *Kalaallit Nunaanni nuttarsinnaaneq. Eqikkaalluni misissueqqissaarneq*. Stockholm.

Nuup Kommunea, 2000. *Nuuk 2050 – Nuummi illoqarfiup ineriartortinnissanut periarfissat pillugit Teknikkikkut/Aningaasaqarnikkut misissueqqissaarneq*. Oktober 2000.

Nuup Kommunea 2004. *Nuummi umiarsualivinnut ataatsimoortumik aaqqiinissamut pilersaarut*. NIRAS for Nuup Kommunea. Juni 2004.

Nuup Kommunea 2006. *Kommunimut pilersaarut 2005-2014*. April 2006.

Nuup Kommunea aamma Namminersorerullutik Oqartussat 2006. *Nuummi Umiarsualivik – Atlantikukkoortatinut umiarsualivimmik pioreersumik allilerineq imaluunniit Qeqertani umiarsualivik nutaaq*. September 2006.

Nuup Kommunea, m.fl. 2006. *Sanaartornermut aningaasartuutit pillugit suleqatigiissitaliamit nalunaarusiaq*. August 2006.

Nuup Kommunea, Ilulissat Kommuneat aamma Namminersorerullutik Oqartussat 2007. *Nuummi aamma Ilulissani mittarfinnik siunissami aaqqiissutissat teknikikkut, sanaartornikkut aningaasaqarnikkullu nalilersorneqarneri*. April 2007.

OECD 2009. *Health at a Glance 2009*. OECD Indicators. Paris.

Rambøll Grønland 2010. *Sisimiuni Umiarsualivik. Ineriartortitsinissamut periarfissat*. 15. okt. 2010.

ROADEX 2001. *Winter Maintenance Practice in the Northern Periphery*, ROADEX SUB PROJECT B PHASE I. Juli 2001.

Royal Arctic Lines 2009. *Ukiumoortumik nalunaarusiaq 2009*. Nuuk.

Royal Arctic Lines 2010. *Angalanissamut pilersaarut pingaarneq 2010*. Nuuk.

SAS 2004. *Skandinaviami silaannakkut angallassineq – naleqarnera pingaaruteqarneralu*. COWI for SAS. November 2004.

SCANAVIA A/S 1999. *Nuup Kommunea, Timmisartornermi teknikkikkut naliliineq aallaavigalugu Nuup kujataani Qeqertarssuarmi kiisalu Akiani timmisartoqarfimmik inissiinissamik periarfissaq pillugu nalunaarusiaq*. Maj 1999.

Sisimiut Kommune 2003. *Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq. Iluaqutissartaannik ajoqutissartaannillu sunniutissanik nalilersueqqissaarneq*. Marts 2003.

Sisimiut Kommune 2004. *Suliassamut nassuiaat aamma missingersuutit –Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusinniorneq*. Rambøll. Maj 2004.

Sisimiut Kommune, Inuussutissarsiornermut, Nunalerinermut Suliffeqarnermullu Pisortaqarfik, Aningaasaqarnermut Pisortaqarfik aamma Ineqarnermut Attaveqarnermullu Pisortaqarfik 2004. *Kangerlussuup aamma Sisimiut akornanni aqqusiniliornissamik suliniut pillugu nalunaarusiaq. Sisimiut Kommuniata sunniutissanut nalilersueqqissaarneranik aammalu suliniutip pilersaarusiorneqarnerata ingerlaqqinnissaata piukkunnassuseqarneranik naliliineq*. Sisimiut aamma Kangerlussuup akornanni aqqusineq pillugu suleqatigiissitaliamit suliarineqartoq. December 2004.

Sisimiut Kommune 2006. *A/S Umimmak Traffic-imut ingerlatsinissamut pilersaarut*. Sisimiut 2006.

Aaqqissuussaanermut Isumalioqatigiissitaq 2005. *Pisortat suliassaqarfiinik aaqqissuusseqqinnissaq pillugu isumaliutissiissut*. Nuuk.

Sørensen, C. 2005. Inuttussuseq. Innutaasut amerlassusaasa allanngoriartornerat, innutaasut amerlassusaasa allanngoriartornissaannik naliliinerit aamma sulisussaarneq. *Aningaasaqarnikkut Inuiaqatigiinnut nassuiaat, saqqummersitaq 4*. Systime Academic.

Sørensen, C. 2005. Inuttussuseq. Innutaasut amerlassusaasa allanngoriartornerat, innutaasut amerlassusaasa allanngoriartornissaannik naliliinerit aamma sulisussaarneq. *Aningaasaqarnikkut Inuiaqatigiinnut nassuiaat, saqqummersitaq 4*. Systime Academic.

Angallannermut Aqutsisoqarfik 2010. *Aeronautical Information Publications (AIP Grønland)*. Allakkiaq aaneqarpoq uani <http://www.trafikstyrelsen.dk>. København 2010.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2010. *Takorluukkat pillugit siunnersuut*. 1. marts 2010.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2010. *Malitassiassat allattorsimaffiat*. 20. maj 2010.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2010. *Nassuiaat: Kalaallit Nunaata kujataani assartuussinermi attaveqaatit*. 1. juli 2010.

Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq 2010. *Nassuiaat: Qaqortumiit Ilulissanut sineriak
sinerlugu ilaasunik imaatigut angallassineq.* 2. juli 2010.

